

PIĄTEK-CZWARTEK
12|03|-103|04|2025|

DZIENNIK ELBLĄSKI TYGODNIK

ELBLĄG, GODKOWO, GRONOWO ELBLĄSKIE, MARKUSY,
MILEJEWO, MŁYNARY, PASŁĘK, RYCHLIKI, TOLKMICKO

cena 5,99 zł (w tym 8% VAT)

IKAT GAZETA
braniewska

BRANIEWO, FROMBORK, LELKOWO, PIENIĘŻNO,
PŁOSKINIA, WILCZĘTA

CO, GDZIE, KIEDY?

**40 KILOMETRÓW
W CISZY**

**ZENKA NIE BĘDZIE, ALE
PRZYJEDZIE MARYLA** |10

**OD KWIETNIA RUSZA LINIA
DZIAŁKOWA** |11

**W TEJ CHOROBY
NAJWAŻNIEJSZY JEST CZAS** |13

**PONAD
3 MLN ZŁ
NA MURY
I GALERIĘ EL** |2

**BEZPŁATNY
DODATEK
W KAŻDY PIĄTEK**

RELAKS
z Dziennikiem Elbląskim

PONAD 3 MLN ZŁ NA MURY I GALERIĘ EL

ELBLĄG PODPISAŁ UMOWĘ NA OPRACOWANIE DOKUMENTACJI, KTÓRA UMOŻLIWI KONSERWACJĘ GOTYCKICH MURÓW PRZY GALERII EL I REMONT SAMEJ GALERII. ZABYTKI Z XIV I XV WIEKU ZYSKAJĄ TRWAŁĄ OCHRONĘ DZIĘKI PONAD 3,3 MLN ZŁ DOFINANSOWANIA Z RZĄDOWEGO PROGRAMU.

Miasto podpisało umowę na opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego, który otworzy drogę do przeprowadzenia prac konserwatorskich przy średniowiecznych murach otaczających Galerię EL oraz remontu samego obiektu.

Zabytkowe resztki murów, pochodzące z XIV i XV wieku, zlokalizowane są między ulicami Kuśnierską, Wodną i Wałową. To pozostałości dawnego klasztoru, dziedzina gospodarczego, kamienic czynszowych i cmentarza ewangelickiego. Ze względu na ich zły stan techniczny w maju 2024 roku przeprowadzono tymczasowe prace zabezpieczające. Wówczas mury wzmocniono przy użyciu drewnianej kon-

Fot. DW Elbląg

strukcji. Koszt tych działań wyniósł blisko 130 tys. zł. Teraz dzięki promesie wysokości ponad 3,3 mln zł pozyskanej z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków tymczasowy stelaż zostanie zastąpiony trwałą formą zabezpieczenia. Dzięki temu te 600-letnie

relikty, które jako jedno z nielicznych oryginalnych elementów elbląskiej starówki przetrwały II wojnę światową, zyskają ochronę, na jaką zasługują.

Opracowaniem dokumentacji zajmie się konsorcjum PB+T10 z Murowanej Gośliny, które ma na

to cztery miesiące. Środki z promesy pozwolą także na realizację prac remontowych wewnątrz zabytkowej siedziby Galerii EL, mieszczącej się w dawnym kościele poddominikańskim z XIII wieku. Obejmą one m.in. prezbiterium oraz krużganek z cennymi epi-

Miejskie mury miały długość 1700 metrów i osiągały wysokość ok. 8 metrów. Otoczone były fosą. W ich skład wchodziło również 10 wież, baszt oraz 9 bram. Baszty były przeważnie usytuowane na przedłużeniu ulic. Miały 10-12 metrów szerokości i 22-28 metrów wysokości

tafiami z lat 1600-1782. Zaplanowano również wprowadzenie udogodnień dla osób ze szczególnymi potrzebami.

– Opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego jest niezbędne do udzielenia zamówienia w systemie zaprojektuj i wybuduj na roboty budowlane zarówno przy murach, jak i w samej Galerii EL. Wyłonienie wykonawcy prac planujemy na drugą połowę roku – mówi

SKONTAKTUJ SIĘ
Z NAMI

Ewelina Gulińska
dziennikarka
e.gulinska@dziennikelblaski.pl
Tel.: 502 499 529

Elwira Kowalska
manager ds. reklamy
e.kowalska@dziennikelblaski.pl
Tel.: 604 408 305

Jacek Żukowski z Biura Prezydenta Miasta. **RED.**

WIĘCEJ DRZEW, KWIATÓW I ZIELENI!

Wystartowała piąta edycja Zielonego Budżetu. Celem programu jest stworzenie atrakcyjnych dla mieszkańców terenów zielonych oraz włączanie mieszkańców w przemyślane i świadome zazielenianie miasta.

Jak wziąć udział w Zielonym Budżecie? Jeśli jesteś mieszkańcem Elbląga i masz pomysł, który przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenach należących do miasta, możesz zgłosić swój wniosek.

Możesz złożyć go w elektronicznej wersji poprzez adres e-mail zielonybudzet@umelblag.pl lub w papierowej wersji, dostarczając ją do siedziby Urzędu Miejskiego w Elblągu przy ul. Łączności 1. Szczegóły w regulaminie.

Na zgłoszenia czekamy do 16 kwietnia 2025 roku. Zachęcamy wszystkich mieszkańców do udziału w programie Zielony Budżet. Każda inicjatywa jest dla nas bardzo cenna. Razem zazielenimy Elbląg! **UMELBLĄG**

PESA DROŻSZA, BOZANKAYA TAŃSZA. I CO DALEJ?

ELBLĄG WCIAŻ NIE PODJĄŁ DECYZJI W SPRAWIE WYBORU DOSTAWCY 10 TRAMWAJÓW, MIMO ŻE OD OTWARCIA OFERT MINĘŁY JUŻ PRAWIE DWA MIESIĄCE. OBIE ZŁOŻONE PROPOZYCJE PRZEKRACZAJĄ ZAŁOŻONY BUDŻET.

Fot. Karol Staszczyk

Przypomnijmy, że do przetargu zgłosiły się dwie firmy: bydgoska Pesa oraz turecka Bozankaya Raylı Sistemler. Obie oferty przewyższają jednak kwotę, którą miasto zamierzało przeznaczyć na zakup. Pesa zaproponowała dostawę tramwajów za 130,5 mln zł, natomiast Bozankaya wyceniła ofertę na niespełna 95 mln zł. Tymczasem Elbląg oszacował wartość zamówienia na 89,7 mln zł. Konieczne będzie więc znalezienie dodatkowych środków w budżecie.

Zgodnie z warunkami przetargu miasto chce

kupić 10 nowoczesnych tramwajów o długości od 19 do 24 metrów. Pojazdy mają być wielocznówkowe, jednokierunkowe, częściowo lub w pełni niskopodłogowe, wyposażone w klimatyzację, biletoautomaty oraz dwie kabiny sterownicze – z przodu i z tyłu. Poza samymi tramwajami zamówienie obejmuje także pakiet części zamiennych, dokumenta-

cję techniczną z licencjami, dostarczenie specjalistycznego wyposażenia do obsługi oraz przeszkolenie pracowników.

Dodajmy, że zakup tramwajów to tylko część większego projektu modernizacji elbląskiej komunikacji miejskiej, którego łączna wartość wynosi około 184 mln zł. Obejmuje on również modernizację sześciu odcinków torowisk. Elbląg

liczy na dofinansowanie z Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej. Decyzja o przyznaniu środków ma zapaść wiosną tego roku. Zwycięska firma, wyłoniona w przetargu, będzie miała 24 miesiące od podpisania umowy na realizację zamówienia. Na razie jednak mieszkańcy Elbląga muszą uzbroić się w cierpliwość.

EG

WYDAWCA
GALINDIA Sp. z o.o.
ul. Tracka 7B
10-364 Olsztyn

REDAKTOR NACZELNY
Maciej Matera

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO
Ewelina Gulińska
e.gulinska@dziennikelblaski.pl

REDAKTOR WYDANIA
Ewelina Gulińska e.gulinska@dziennikelblaski.pl

WYDANIE ONLINE internet@gazetaolsztynska.pl
tel. 514 800 549

GAZETAOLSZTYSKA.PL
redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 502 499 515

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztynska.pl
tel. 502 499 531

DZIENNIKELBLASKI.PL
82-300 Elbląg, ul. Rybacka 35
tel. 502 499 529
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU
82-300 Elbląg, ul. Rybacka 35
tel. 604 408 305
reklamy@dziennikelblaski.pl

Elwira Kowalska
tel. 604 408 305

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPY WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7B
tel. 502 499 539

WOJSKO PROMUJE I REKRUTUJE

PO SUKCESIE, JAKIM OKAZAŁY SIĘ PIERWSZE WOJSKOWE TARGI SŁUŻBY I PRACY, WOJSKOWI IDĄ ZA CIOSEM I ZORGANIZUJĄ DRUGĄ EDYCJĘ TEJ NOWEJ FORMY REKRUTACJI PRZYSZŁYCH ŻOŁNIERZY. W NASZYM REGIONIE TARGI ODBĘDĄ SIĘ W ELBLĄGU W DNIACH 4-5 KWIETNIA.

Jak zainteresować Polaków służbą wojskową? Na pewno czyniąc ją atrakcyjną. Tylko jak to sprawdzić? Już wkrótce nadarzy się okazja do tego, żeby z pierwszej ręki dowiedzieć się, co oferuje armia, jakie są obecnie możliwości służby wojskowej.

Ministerstwo Obrony Narodowej i Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji po raz drugi zaprasza na Wojskowe Targi Służby i Pracy. Odbędą się one w 16 miastach w Polsce, a w naszym regionie w Elblągu w dniach 4-5 kwietnia. Pierwsze targi zorganizowane zostały dwa lata temu w Olsztynie i okazały się wielkim sukcesem, bo odwiedziło je ok. 15 tys. osób, co może oznaczać, że w obecnej sytuacji geopolitycznej jak

nigdy kwestia naszego bezpieczeństwa leży Polakom na sercu i stała się priorytetem. I bez wątpienia wśród odwiedzających targi byli przyszli żołnierze. I na pewno podobnie będzie teraz w Elblągu.

— Celem targów jest przedstawienie potencjalnym kandydatom informacji na temat możliwości służby wojskowej, różnych rodzajów tej służby, przede wszystkim dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej oraz szkolnictwa wojskowego — mówi płk Krzysztof Piskorski, szef Ośrodka Zamiejscowego w Olsztynie Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji. — A także zapoznanie z projektami MON, które są obecnie realizowane, jak Legia Akademicka czy

oddziały przygotowania wojskowego — dodaje.

Wojsko zaprasza

Targi to nowa forma rekrutacji żołnierzy. Chodzi o promocję służby wojskowej, zainteresowanie nią szczególnie młodych ludzi, którzy na targach nie tylko mogą dotknąć sprzętu, ale też porozmawiać z żołnierzami. To bezcenne, gdy ktoś myśli o mundurze. To okazja również do tego, żeby porozmawiać z rekruterami i poznać odpowiedzi na pytania dotyczące specyfiki zawodu żołnierza, a także złożyć wnioski o powołanie do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej lub służby w wojskach obrony terytorialnej. Swoją ofertę na targach przedstawia również wszystkie polskie uczelnie wojskowe. Zro-

bia to z myślą o uczniach, którzy niedługo będą podejmować decyzje co do dalszej nauki, kierunku studiów.

— Liczymy na obecność szkół, uczniów na targach, że zapoznają się z naszymi ofertami — dodaje ppłk Sylwester Tabaka z Ośrodka Zamiejscowego w Olsztynie Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji, który jest koordynatorem tegorocznych targów. — Przedstawimy nie tylko możliwości służby w naszym regionie. Swoją ofertę przedstawi też szkolnictwo wojskowe, wszystkie nasze akademie wojskowe. Zapraszamy bardzo serdecznie młodzież, choć oczywiście nie tylko. Gorąco i serdecznie zapraszamy wszystkich na nasze targi. Targi wojskowe to też gratka dla miłośników

Fot. Kamil Forsys

wojskowości, bo będzie okazja do tego, żeby zobaczyć nowy sprzęt, który systematycznie trafia na wyposażenie naszej 16 Dywizji Zmechanizowanej. Będą również występy i pokazy. Oczywiście nie zabraknie wojskowej grochówki.

Dobry pracodawca

Służba wojskowa staje się coraz bardziej popularna na Warmii i Mazurach. Ale też armia sporo robi, żeby przyciągnąć młodych ludzi (i nie tylko ich) do siebie, sięgając po nowe formy rekrutacji, takie właśnie jak choćby Wojskowe Targi Służby i Pracy, ale też oferując coraz lepsze wa-

runki, w tym finansowe. Dziś pensja szeregowego to 6300 zł brutto. Wojsko wyrasta na bardzo dobrego pracodawcę w regionie. Nic dziwnego, że w ubiegłym roku do zawodowej służby wojskowej zostało przyjętych w województwie ponad 1600 osób i ponad 4 tys. do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej. Do tego ponad 150 osób rozpoczęło naukę w akademiach wojskowych.

W Elblągu Wojskowe Targi Służby i Pracy odbędą się 4-5 kwietnia na terenie Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych przy ul. Lotniczej 2 w godzinach 9-17.

ANDRZEJ MIELNICKI

PÓŁ MILIONA ZŁOTYCH ZA PROJEKT

URZĄD MORSKI W GDYNI PODPISAŁ UMOWĘ Z BIUREM MOSTY GDAŃSK NA WYKONANIE DOKUMENTACJI DOTYCZĄCEJ OSTATNIEGO ODCINKA DROGI WODNEJ DO PORTU W ELBLĄGU. WYKONAWCA ZA PÓŁ MILIONA ZŁ MA PRZYGOTOWAĆ PROJEKT PRZED BUDOWĄ OKOŁO 3 KM TORU WODNEGO NA RZECIE ELBLĄG — PODAŁ W PIĄTEK URZĄD MORSKI.

Jak przekazał inwestor, umowa dotyczy opracowania dokumentacji projektowej budowy toru wodnego na rzece Elbląg na odcinku od punktu P1 do punktu port wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego.

Prace wykona biuro projektowe Mosty Gdańsk Sp. z o.o. za kwotę 497 400 zł.

Zgodnie z zawartą umową opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji zatwierdzającej projekt robót geolo-

gicznych powinno nastąpić w ciągu 9 miesięcy, a uzyskanie niezbędnych decyzji administracyjnych w ciągu 11 miesięcy od podpisania umowy — przekazał inwestor.

Urząd Morski w Gdyni wyjaśnił, że przedmiotem zamówienia jest opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej prac polegających na budowie około 3 km toru wodnego na rzece Elbląg o szerokości 36 m i głębokości 5 m na odcinkach od punktu P1 (na wysokości oczyszczalni ścieków) do punktu P2 (przy rozwidleniu rzeki i Kanału Jagiellońskiego) oraz od punktu P2 do punktu port (zlokalizowanego na wysokości mostu Unii Europejskiej) wraz

z odcinkowym umocnieniem brzegu oraz budowie obrotnicy o średnicy 160 m na rozwidleniu rzeki Elbląg i Kanału Jagiellońskiego.

Planowane pogłębienie toru wodnego na rzece Elbląg to ostatni etap budowy drogi wodnej przez Mierzę Wiślaną, której wykonanie zadeklarował rząd.

Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach wieloletniego programu „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślaną z Zatoką Gdańską”.

Całkowita długość drogi wodnej z Zatoki Gdańskiej przez Zalew Wiślaną do Elbląga to prawie 23 km, w tym samo przejście przez Zalew Wiślaną ma nieco ponad 10 km, na rzece El-

bląg — także ponad 10 km. Pozostałe około 2,5 km to odcinek, na który złożą się śluza i zewnętrzny port

oraz stanowisko postojowe. Kanał oraz cały tor wodny będą miały docelowo 5 m głębokości. PAP

Prace pogłębiarskie na rzece Elbląg w ramach czwartego etapu budowy drogi wodnej łączącej Zalew Wiślaną z Zatoką Gdańską (czerwiec 2024 r.)

KONDOLENCJE

Z wielkim smutkiem
przyjeliśmy wiadomość o śmierci

Wiktorii Wondzyńskiej

wieloletniej Dyrektorki Szkoły Podstawowej nr 3
w Braniewie, cenionej pedagog,
wychowawcy wielu pokoleń braniewian,
druhny harcmistrzyni Związku Harcerstwa Polskiego.

Łącząc się w bólu po stracie ukochanej osoby

Rodzinie oraz Bliskim

składamy szczerze wyrazy współczucia.

Dariusz Frąckiewicz,
Przewodniczący
Rady Miejskiej,
wraz z radnymi

Tomasz Sielicki,
Burmistrz
Miasta Braniewa,
wraz z pracownikami

NIEODPOWIEDNI KOLOR, NISKI KOMFORT, BRUDNE WNĘTRZA?

BRUDNE, NIEESTETYCZNE, NIEDOSTOSOWANE DO POTRZEB – TAK O MIEJSKICH PRZENOŚNYCH TOALETACH MÓWIĄ MIESZKAŃCY ELBLĄGA, KTÓRZY SWOJE UWAGI ZGŁASZAJĄ RADNEJ KAROLINIE ŚLĄZ. PODCZAS POSIEDZENIA KOMISJI KULTURY, SPORTU, TURYSTYKI I PROMOCJI MIASTA RADY MIEJSKIEJ W ELBLĄGU PORUSZONO TEMAT KONIECZNOŚCI POPRAWY STANDARDÓW SANITARNYCH W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.

– Nie wszędzie pasują niebieskie kabiny, szczególnie w parkach czy reprezentacyjnych częściach miasta – twierdzi radna Karolina Śluz

Komisja Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji Miasta w Elblągu podczas wtorkowego posiedzenia rozmawiała na temat przenośnych toalet. Radna Karolina Śluz, przewodnicząca komisji, zwróciła uwagę na liczne skargi mieszkańców dotyczące jakości oraz estetyki sanitariatów ustawionych w przestrzeni miejskiej.

– Wpływają do mnie sygnały od elblążan, że standardy tych toalet nie odpowiadają ich oczekiwaniom – mówiła.

– Chodzi nie tylko o częstotliwość ich czyszczenia, ale też o wygląd. Nie wszędzie pasują niebieskie kabiny, szczególnie w parkach czy reprezentacyjnych częściach miasta. Inne miasta oferują wyższy standard – zauważyła.

Przedstawiciel elbląskiego ratusza wyjaśnił, że obecna umowa z firmą obsługującą

przenośne toalety wkrótce się kończy, a urzędnicy pracują nad nowymi warunkami przetargu.

– Możemy zasugerować firmie, aby nowe toalety były estetyczniejsze i nowsze. Jeśli dostępne są nowe modele, bardziej przestronne lub przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, sprawdzimy, czy można je wprowadzić. Choć dotąd nie przeprowadzono analizy pod kątem podniesienia standardu – przekazał.

Dyskusja skupiła się również na dostępności sanitariatów w obrębie Starego Miasta. Sekretarz miasta Artur Zieliński zapewnił, że ten obszar jest dobrze zabezpieczony.

– Na Starym Mieście mamy stacjonarne toalety, choćby w Ratuszu Staromiejskim, z których często korzystają grupy turystyczne. Do tego dochodzą lokale gastronomiczne,

w których również można skorzystać z toalety – zaznaczył.

W odpowiedzi Karolina Śluz zwróciła uwagę na potrzeby rodzin z dziećmi, które spędzają czas na miejskich placach zabaw.

– Chodzi o parki jak Dolinka czy Kajki, gdzie szczególnie rodzice małych dzieci potrzebują dostępu do toalet o dobrym standardzie. Czy możliwe jest, by w takich miejscach pojawiły się kabiny przypominające tę przy ul. Wodnej zamiast klasycznych toaletów? – pytała radna.

Artur Zieliński, odnosząc się do wyglądu kabin, podkreślił, że jaskrawa kolorystyka – choć budzi kontrowersje – może mieć także zalety.

– To dobrze, że te kabiny są widoczne, zwłaszcza w dużych parkach. Ułatwia to szybkie znalezienie toalety, co ma ogromne znaczenie, gdy np. dziecko

nagle musi skorzystać – tłumaczył.

Radna Śluz podniosła też kwestię czystości.

– Nawet najnowsza kabina nie spełni swojej funkcji, jeśli nie będzie czysta. Wiemy, że pojawiają się zastrzeżenia w tym zakresie – powiedziała.

Przedstawiciel urzędu zapewnił, że toalety są kontrolowane raz w miesiącu przez pracownika, a w przypadku powtarzających się sygnałów o braku czystości zwiększana jest liczba tzw. małych serwisów. Dodał również, że koszt korzystania z miejskich toalet wynosi 1 zł lub 1,50 zł, jednak wpływy z opłat są symboliczne – około 2 tys. zł miesięcznie.

– Cieszy mnie, że Stare Miasto jest dobrze zabezpieczone, ale mieszkańcy mają prawo oczekiwać więcej w zakresie sanitariatów w pozostałych częściach miasta – podsumowała Karolina Śluz.

Departament Gospodarki Miasta dba o funkcjonowanie toalet publicznych na terenie Elbląga w szerokim zakresie, uwzględniając obiekty zarówno całoroczne, jak i sezonowe. Całoroczna toaleta z obsługą znajduje się przy ul. Rycerskiej i jest czynna przez cały tydzień. W okresie od 1 września do 30 kwietnia działa w godzinach od 10 do 18, natomiast od 1 maja do 31 sierpnia – od 10 do 20. Dodatkowo całoroczna samoobsługowa toaleta płatna funkcjonuje przy ul. Wodnej.

W mieście ustawiono także siedem całorocznych przenośnych kabin WC. Znajdują się one w następujących miejscach: pl. Konstytucji, ul. Przymurze, park Kajki, park Traugutta, park Dolinka, park Modrzewie oraz park Planty, gdzie zainstalowana jest toaleta przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

W okresie od 25 kwietnia do 19 października 2025 r. przewiduje się ustawienie trzynastu sezonowych kabin WC w różnych punktach miasta. Toalety te będą dostępne m.in. na Starym Mieście (bulwar Zygmunta Augusta, w tym jedna przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością), w parku Planty, Bażantarni, parku gen. Nieczuja-Ostrowskiego, parku Modrzewie, parku Traugutta, parku Dolinka oraz na placu zabaw przy ul. Szarych Szeregów.

Ponadto od 30 kwietnia do 4–5 maja na pl. Jagiellończyka ustawiane są dodatkowe cztery kabiny WC, w tym jedna dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Departament Gospodarki Miasta ma w razie potrzeby możliwość ustawienia pięciu dodatkowych kabin.

Niezależnie od tego inne jednostki miejskie – takie jak Departament Sportu i Rekreacji, Departament Promocji i Turystyki, Departament Kultury i Organizacji Imprez, a także Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji – również wynajmują i ustawiają przenośne toalety w związku z organizacją wydarzeń masowych. Dotyczy to imprez takich jak Dni Elbląga, Elbląskie Święto Chleba, Elbląska Noc Sylwestrowa, Dni Morza, Dzień Dziecka, Kino pod Chmurką, Bieg Piekarczyka, Jump & Run Bażantarnia, Bieg Nocny czy Bieg Niepodległości.

Toalety funkcjonują także przy cmentarzach komunalnych, za które odpowiada Zarząd Zieleni Miejskiej. Na cmentarzu komunalnym Agrykola dostępne są dwie całoroczne toalety, w tym jedna przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością, oraz cztery toalety ustawiane w okresie od 24 października do 3 listopada (jedna z nich również przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością) w związku ze Wszystkich Świętych. Na cmentarzu komunalnym Dębica przez cały rok funkcjonują cztery toalety, z czego trzy dostosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnością, a w okresie przed i po 1 listopada dodatkowo ustawianych jest dwadzieścia kabin, w tym pięć przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Trzy całoroczne toalety znajdują się również przy miejscach obsługi rowerzystów na trasie Green Velo.

Roczne wydatki na funkcjonowanie toalet, nad którymi pieczę sprawuje Departament Gospodarki Miasta, w 2024 r. wyniosły 232 tys. zł. W 2025 r. ma być wydana na ten cel kwota 277 tys. zł.

Temat toalet w przestrzeni miejskiej, choć pozornie błaży, wywołał debatę, której dalszy ciąg może poja-

wić się przy rozstrzygnięciu nowego przetargu na usługi sanitarne.

EWELINA GULIŃSKA

40 KILOMETRÓW W CISZY

CISZA, NOC I 40 KILOMETRÓW DUCHOWEJ WĘDRÓWKI. EKSTREMALNA DROGA KRZYŻOWA TO NIE TYLKO FIZYCZNE WYZWANIE, ALE PRZEDĘ WSZYSTKIM DROGA PRZEMIANY SERCA. JUŻ 11 KWIETNIA 2025 R. ELBLĄŻANIE PO RAZ KOLEJNY WYRUSZĄ W MILCZENIU, BY NA TRASACH PROWADZĄCYCH DO FROMBORKA, MALBORKA CZY TOLKMICKA ZMIERZYĆ SIĘ Z WŁASNYMI SŁABOŚCIAMI I POSZUKAĆ PRAWDZIWEJ MIŁOŚCI – TEJ, O KTÓREJ MÓWIŁA ŚW. MATKA TERESA Z KALKUTY.

W tym roku EDK w Elblągu odbędzie się 11 kwietnia 2025 r. Rozpocznie się mszą świętą o godzinie 20 w kościele św. Brata Alberta przy ul. Częstochowskiej 28 pod przewodnictwem ks. biskupa Jacka Jezierskiego. Po eucharystii będzie możliwość odbioru pakietów EDK (koszt: 30 zł), które zawierają książeczkę z rozważaniami, opaski (silikonową i odblaskową) oraz szczegółowy opis trasy. Tegoroczne rozważania prowadzą uczestników przez refleksję nad praw-

dziwą miłością według św. Matki Teresy z Kalkuty. To wezwanie do życia miłością prostą, cichą i bezinteresowną – taką, która daje siłę do codziennych zmagania i wyzwań. Organizatorzy przygotowali pięć tras EDK z Elbląga. Każda liczy około 40 kilometrów.

1. Elbląg – Frombork (czerwona trasa, 40 kilometrów): kościół św. Brata Alberta w Elblągu – Modrzewina – Rubno Wielkie – Kamionek Wielki – Nadbrzeże – Suchacz – Pękłowo – Kadyń – Tolkmicko – Frombork, archikatedra.

2. Elbląg – Zielonka Pasłęcka (zielona trasa, 43 kilometry): kościół św. Brata Alberta w Elblągu – Sierpin – Przezmark – Myślecin – Weklice – Aniołowo – Leszczyna – Marianka – Pasłęk – Gołębki – Rogajny – Gryżyna – Majki – Kielminek – Zielonka Pasłęcka.

3. Elbląg – Tolkmicko (czarna trasa, 41 kilometrów): kościół św. Brata Alberta w Elblągu – Bażantarnia – Jagodnik – Jelenia Dolina – Pagórki – Łęcze – okolice Suchacza – Kadyń, klasztor – Las Kadyński – kościół św. Jakuba Apostoła w Tolkmicku.

4. Elbląg – Elbląg (pętla, 43 kilometry): kościół św. Brata Alberta w Elblągu – Bażantarnia – Stoboje – Piastowo – Ogrodniki – Jelenia Dolina – Jagodnik – Modrzewina – Elbląg, kościół św. Brata Alberta w Elblągu.

5. Elbląg – Malbork (pomarańczowa trasa – 40 kilometrów): kościół św. Brata Alberta w Elblągu – kościół św. Pawła w Elblągu – kościół Matki Bożej Królowej Polski w Elblągu – katedra św. Mikołaja w Elblągu – Władysławowo – Wiktorowo – kościół Matki

Fot. Ekstremalna Droga Krzyżowa Elbląg/lb

Bożej Nieustającej Pomocy w Jegłowniku – kaplica św. Wojciecha w Ząbrowie – kościół Matki Bożej Królowej Polski w Kaczynosie – kościół św. Mikołaja w Królewie – kościół Zesłania Ducha Świętego w Malborku – figura Madonny we wnętrzu kościoła NMP na zamku w Malborku. Ekstremalna droga krzyżowa to noc wyrzeczeń. To wyzwanie, które nie jest na miarę człowieka, ale

właśnie po to, by przekroczyć to, co w nas wygodne, rutynowe, zatrzymane. Celem jest zmiana na lepsze – duchowa, osobista, głęboka. W jubileuszowym roku organizatorzy zachęcają: idź, bo tam możesz odnaleźć prawdziwą miłość.

Więcej informacji:
www.edk.org.pl.
Kontakt mailowy:
elblag.edk@gmail.com.
Facebook: ELBLĄG.EDK.

Od 1 kwietnia do 31 grudnia 2025 roku Elbląg realizować będzie program osłonowy Korpus Wsparcia Seniorów. Adresowany jest on do mieszkańców Elbląga w wieku 60 lat i więcej, którzy mają trudności z samodzielnym funkcjonowaniem i nie otrzymują wystarczającego wsparcia ze strony bliskich. W ramach programu seniorzy otrzymają tzw. opaski bezpieczeństwa – urządzenia wyposażone m.in. w przycisk alarmowy SOS, lokalizator GPS oraz funkcje monitorujące pod-

SENIORZY Z ELBLĄGA OTRZYMĄJĄ OPASKI ŻYCIA

SENIORZY Z ELBLĄGA OTRZYMĄJĄ OPASKI ŻYCIA Z PRZYCISKIEM SOS. TO CZĘŚĆ PROGRAMU WSPARCIA, KTÓRY RUSZA 1 KWIETNIA I POTRWA DO KOŃCA GRUDNIA 2025 ROKU.

Elbląskie Dni Seniora

stawowe parametry zdrowotne. Opaska umożliwia natychmiastowe połączenie z centrum pomocy, które w razie potrzeby podejmie odpowiednie działania – od rozmowy wspierającej po wezwanie służb ratunkowych. Zgłoszenia do programu przyjmuje Elbląskie Centrum Usług Społecznych. Wniosek może złożyć zarówno sam zainteresowa-

ny, jak i – za jego zgodą – osoba trzecia. Program nie wymaga spełniania kryteriów dochodowych ani wydania decyzji administracyjnej. Można z niego skorzystać również na zasadzie uzupełnienia już świadczonych usług opiekuńczych. Realizatorem programu jest Elbląskie Centrum Usług Społecznych, które odpowiada za jego organi-

zację, koordynację i sprawozdawczość. Finansowany będzie on z budżetu państwa w formie dotacji celowej, pokrywającej do 80 procent kosztów, i budżetu miasta. Program ma na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa starszych osób i umożliwienie im dłuższego, samodzielnego życia we własnym domu. **RED.**

Inwestycja stanowi część większego projektu, który zakłada modernizację istniejącej infrastruktury tramwajowej oraz zakup dziesięciu nowoczesnych, niskopodłogowych składów tramwajowych. Celem planowanych prac jest poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniu oraz zwiększenie komfortu podróżowania zarówno pasażerów komunikacji miejskiej, jak i kierowców. Po zakończeniu inwesty-

SKRZYŻOWANIE DĄBKA I PIŁSUDSKIEGO DO PRZEBUDOWY

MIASTO OGŁOSIŁO PRZETARG NA PRZEBUDOWĘ SKRZYŻOWANIA UL. DĄBKA I AL. PIŁSUDSKIEGO ORAZ MODERNIZACJĘ TOROWISKA. PRACE POTRWAJĄ TRZY MIESIĄCE. WIĘKSZOŚĆ Z NICH MA ZOSTAĆ WYKONANA W WAKACJE, BY OGRANICZYĆ UTRUDNIENIA.

cji możliwa będzie zmiana organizacji ruchu, dzięki której kierowcy jadący ul. Dąbka będą mogli poruszać się na wprost z dwóch pasów ruchu, co ma usprawnić przejazd przez skrzyżowanie. Zgodnie z planem wykonawca będzie miał trzy

miesiące na realizację zadania. Większość prac ma zostać wykonana w okresie wakacyjnym. „Chcemy, aby utrudnienia w ruchu i tymczasowe wyłączenie komunikacji tramwajowej były jak najmniej uciążliwe dla mieszkańców” – przekazało

Biuro Prezydenta Miasta. Zakres robót obejmuje przebudowę torowiska tramwajowego wraz z konstrukcją i nawierzchnią drogową w rejonie skrzyżowania, modernizację odwodnienia, regulację sieci trakcyjnej, przebudowę peronów

przystankowych, sygnalizacji świetlnej i kanalizacji teletechnicznej. Przewidziano również odtworzenie nawierzchni jezdni, chodników i drogi rowerowej, a także wykonanie nowego oświetlenia przejść dla pieszych i niezbędnej przebudowę

infrastruktury technicznej. Inwestycja obejmuje również wykonanie nowego oznakowania oraz zagospodarowanie przydrożnej zieleni. Oferty można składać do 11 kwietnia 2025 roku. Tego samego dnia nastąpi ich otwarcie. **RED.**

QUAD TO NIE ZABAWKA

ZROBIŁO SIĘ NIECO CIEPLEJ I NA DROGACH POJAWIŁY SIĘ QUADY. TRZEBA JEDNAK PAMIĘTAĆ, ŻE MUSIMY MIEĆ PRAWO JAZDY, ABY JEŹDZIĆ CZTEROKOŁOWCEM.

Wraz z wiosną na drogach będzie coraz więcej quadów. I trzeba uważać, bo o wypadek nietrudno, a już szczególnie, gdy nie ma się prawa jazdy.

W ubiegłym tygodniu w Brodowie w gminie Iłowo-Osada jadący quadem 16-latek z niewyjaśnionych przyczyn zjechał z drogi na pole, stracił panowanie nad pojazdem i wywrócił się. Na szczęście chłopiec doznał lekkich obrażeń. Okazało się jednak, że nastolatek nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem. Policjanci zatrzymali dowód rejestracyjny od quada, a wobec kierującego sporządzili notatkę. Dalsze decyzje w jego sprawie podejmie sąd. Jednocześnie funkcjonariusze ukarali mandatem w wysokości 300 złotych 53-letnią kobietę, która udostępniła chłopcu quada, wiedząc, że ten nie ma uprawnień do kierowania.

— Żeby poruszać się quadem pod drogach publicznych trzeba mieć prawo jazdy odpowiedniej kategorii — przypomina podkom. Tomasz Markowski,

Fot. p.kabaty

rzecznik prasowy komendanta wojewódzkiego policji w Olsztynie.

Jak wyjaśniają policjanci, jeżeli pojazd jest zarejestrowany jako czterokołowiec lekki (o wadze do 350 kg, maksymalna prędkość do 45 km/h), to kierujący powinien posiadać prawo jazdy kategorii co najmniej AM. Warunkiem zdobycia prawa jazdy AM jest ukończone 14 lat i oczywiście trzeba skończyć kurs i zdać egzamin. Natomiast, żeby poruszać się czterokołowcem zwykłym lub tzw. ciężkim (o masie powyżej 350 kg, prędkość wyższa niż 45 km/h), należy mieć już

prawo jazdy kategorii B1 lub B. O prawo jazdy kat. B1 może ubiegać się osoba, która skończyła 16 lat.

Co roku w Polsce dochodzi do kilkudziesięciu tragicznych zdarzeń drogowych z udziałem czterokołowców. W 2023 roku w 66 wypadkach zginęło 11 prowadzących quady, a pozostałych 55 zostało rannych, w tym 27 ciężko. Ponadto rannych zostało 12 pasażerów czterokołowców, a jeden zginął. To pokazuje, że quad to nie jest zabawka i trzeba naprawdę bardzo się zastanowić, czy to dobry prezent dla dziecka. **AM**

MANDATY PÓJDA W GÓRĘ

CHOĆ DZIŚ MANDATY W POLSCE SĄ WYSOKIE, A ZA NIEKTÓRE WYKROCZENIA BARDZO SUROWE, OCZYWIŚCIE W PORÓWNANIU DO ŚREDNIEJ PŁACY, TO SŁYCHAĆ, ŻE MAJĄ ZNOWU WZROSNAĆ. DLACZEGO?

Mandaty za wykroczenia drogowe mają pójść w górę, bo trzeba poprawić bezpieczeństwo na drogach — twierdzą decydenci. Tyle tylko, że ostatnia duża podwyżka mandatów była trzy lata temu. Nowelizacja Prawa o ruchu drogowym, która weszła w życie 1 stycznia 2022 roku, podwyższyła maksymalną wysokość grzywny, którą może nałożyć sąd, z 5 do 30 tys. zł oraz zwiększyła kwoty mandatów nakładanych przez policję do 5 tys. zł. Wtedy też drastycznie wzrosły mandaty za przekroczenie prędkości, co jest głównym grzechem kierowców w Polsce. Dziś zgodnie z taryfikatorem przekroczenie dopuszczalnej prędkości od kilku do 30 km/h oznacza mandat w wysokości od 50 zł do 400 zł. Powyżej 31 km/h jest to już 800 zł, a powyżej 51 km/h — 1500 zł. W przypadku jazdy powyżej 71 km/h ponad limit mandat wynosi już 2500 zł. Kwoty te są dwukrotnie wyższe w przypadku recydywy (powyżej 31 km/h). Do tego oczywiście dochodzą również punkty karne.

Warto dodać, że recydywie podlegają też inne wykroczenia. To m.in. nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na przejściu dla pieszych albo na nie wchodzącemu (1500 zł, recydywa — 3000 zł) czy wyprzedzanie na przejściu lub przed nim (1500 zł, recydywa — 3000 zł) lub omijanie pojazdu, który zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu (1500 zł, recydywa — 3000 zł).

Na tej liście jest osiem wykroczeń, za które możemy w przypadku recydywy dostać podwójną karę i 15 punktów karnych.

Jednak to mało, bo Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji ma propozycję aktualizacji taryfikatora mandatów. Zmiany mają dotyczyć wykroczeń, w przypadku których stawki mandatów się zdezaktualizowały, oraz wykroczeń, których jest dużo oraz mających szczególnie groźne skutki. Chodzi tu np. o nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu, w tym przez kierującego rowerem lub hulajnogą elektryczną, choć zapewne też o wyższe kary za

przekroczenie dozwolonej prędkości. Propozycje MSWiA analizuje teraz resort sprawiedliwości.

JEDNAK SZEFE MSWiA TOMASZ SIEMONIAK POWIEDZIAŁ W SEJMIE, ŻE NIE MA ŻADNYCH DECYZJI W TEJ SPRAWIE. RZĄD CZEKA, AŻ PRAWNICY WYPRACUJĄ OSTATECZNE ROZWIĄZANIA, JEŚLI CHODZI O NOWELIZACJĘ PRAWA O RUCHU DROGOWYM I KODEKSU KARNEGO. TE DZIAŁANIA W PRZEKONANIU MINISTRA MUSZĄ BYĆ CAŁOŚCIOWE. — NAJPIERW USTAWA, POTEM DYSKUSJA O ZMIANIE TARYFIKATORA — PODKREŚLIŁ.

I ta droga chyba wydaje się słuszną, bo to, że policjant przyłapał kierowcę, który przekroczył dozwoloną prędkość o kilka czy kilkanaście kilometrów, nie oznacza, że dzięki temu na drodze zrobiło się bezpiecznie. Stawianie w ten sposób sprawy to czysta demagogia. **AM**

Z PROMILAMI PO NOWE PRAWO JAZDY

Miał zdobyć kolejne uprawnienia, a stracił te, które już posiadał. Mieszkaniec gminy Pastęk wsiadł za kierownicę peugeota, by udać się na kurs prawa jazdy kategorii C. Na swojej drodze napotkał jednak patrol policji z Pastęka. Funkcjonariusze zatrzymali mężczyznę do rutynowej kontroli. Jak się okazało, 47-latek był pod wpływem alkoholu. Badanie alkomatem wykaza-

ło 0,6 promila alkoholu w organizmie. Przez swój stan nie tylko nie dotarł na kurs, ale też nie będzie mógł jeszcze długo usiąść za kółkiem — już teraz stracił uprawnienia kategorii A i B do kierowania pojazdami. Mężczyzna odpowie teraz przed sądem. Grozi mu kara pozbawienia wolności oraz zakaz prowadzenia pojazdów na czas określony.

RED.

REKLAMA

WÓJT GMINY BRANIEWO

podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Braniewo zgodnie z zarządzeniem nr 30/IX/2025 Wójta Gminy Braniewo z dnia 25 marca 2025 r. wywieszono na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży w trybie bezprzetargowym. Szczegółowe informacje można uzyskać pod nr. tel. (55) 644 03 00.

3525se2r-a-M

REKLAMA

OGŁOSZENIE z dnia 28 marca 2025 r. o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego gminy Markusy

Na podstawie art. 13i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) oraz art. 39 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.)

zawiadamiam

o podjęciu przez Radę Gminy Markusy uchwały nr II/8/2025 Rady Gminy Markusy z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia **planu ogólnego gminy Markusy**. Granicami obszaru opracowania planu ogólnego są granice administracyjne gminy Markusy.

Zainteresowani mogą składać wnioski do projektu planu ogólnego oraz do prognozy oddziaływania na środowisko.

Wnioski należy składać do Wójty Gminy Markusy wyłącznie za pomocą FORMULARZA PISMA DOTYCZĄCEGO AKTU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO w terminie **od dnia 28 marca 2025 r. do dnia 30 kwietnia 2025 r. włącznie**. Formularz dostępny jest w siedzibie Urzędu Gminy Markusy, Markusy 82, 82-325 Markusy, oraz zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Markusy na stronie internetowej <https://bipmarkusy.warmia.mazury.pl/6038/ogloszenie-w-sprawie-wzoru-formularza-pisma-dotyczacego-aktow-planowania-przestrzennego.html>.

Wnioski można składać w formie:

- **papierowej** – osobiście w Urzędzie Gminy Markusy lub listownie na adres Urzędu Gminy Markusy, Markusy 82, 82-325 Markusy, lub
- **elektronicznej** – za pomocą poczty elektronicznej (na adres: markusy@data.pl) lub platformy ePUAP (skrzynka ePUAP: ugmarkusy@SkrytkaESP) lub na adres e-doręczeń: AE:PL-51716-34354-GTJIB-22.

Składający wniosek podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby, oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem. Może też podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

UWAGA:

liczy się data wpływu do Urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

Organem właściwym do rozpatrzenia wniosków jest Wójt Gminy Markusy.

**Wójt Gminy Markusy
mgr Dorota Wasik**

6025see1-a-M

MASZ CZAS DO KOŃCA LIPCA

OD STYCZNIA ZUS JEST OBLEGANY PRZEZ SENIORÓW. A TO ZA SPRAWĄ RENTY WDOWIEJ. W CAŁYM KRAJU ZŁOŻONO JUŻ 600 TYS. WNIOSKÓW O TO NOWE ŚWIADCZENIE DLA WDÓW I WDOWCÓW, W TYM 22,6 TYS. NA WARMII I MAZURACH, ALE WPŁYWAJĄ KOLEJNE PODANIA.

Zainteresowanie nowym świadczeniem jest ogromne, o czym świadczą kolejki w placówkach ZUS, jak też liczba złożonych już wniosków. Od 1 stycznia do ZUS wypłynęło 600 tys. podań o rentę wdowią.

— Na Warmii i Mazurach złożono już 22,6 tys. wniosków o rentę wdowią — przekazała Anna Grabowska, regionalny rzecznik prasowy ZUS na Warmii i Mazurach.

Mimo dużego zainteresowania ZUS chce dotrzeć z informacją o nowym świadczeniu do jak największej rzeszy seniorów.

— Przygotowaliśmy materiały informacyjne do dystrybucji w instytucjach samorządowych, lokalnych stowarzyszeniach działających na rzecz starszych osób, MOPS, GOPS, domach pomocy społecznej i innych tego typu instytucjach. Chcemy pomagać w przygotowaniu do wizyty w placówce ZUS, wskazując, jakie dokumenty ze sobą zabrać, aby szybko załatwić sprawę — mówi Anna Grabowska.

— Zachęcamy klientów do tego, by nie zwlekali ze złożeniem wniosku do ostatniej chwili i zaplanowali w najbliższym czasie wizytę lub kontakt z ZUS w sprawie renty wdowiej — dodaje rzeczniczka.

Wprawdzie renta wdowia weszła w życie 1 stycznia 2025 roku, to pierwsze świadczenia będą wypłacane od 1 lipca tego roku. Chodzi tu o wnioski złożone do 31 lipca. W przypadku wniosków złożonych od 1 sierpnia prawo do wy-

łaty świadczenia będzie obowiązywać od miesiąca złożenia wniosku. Oznacza to, że jeśli ktoś złoży wniosek 15 sierpnia i spełni warunki, prawo do wypłaty świadczenia będzie przysługiwać od sierpnia.

Jakie warunki?

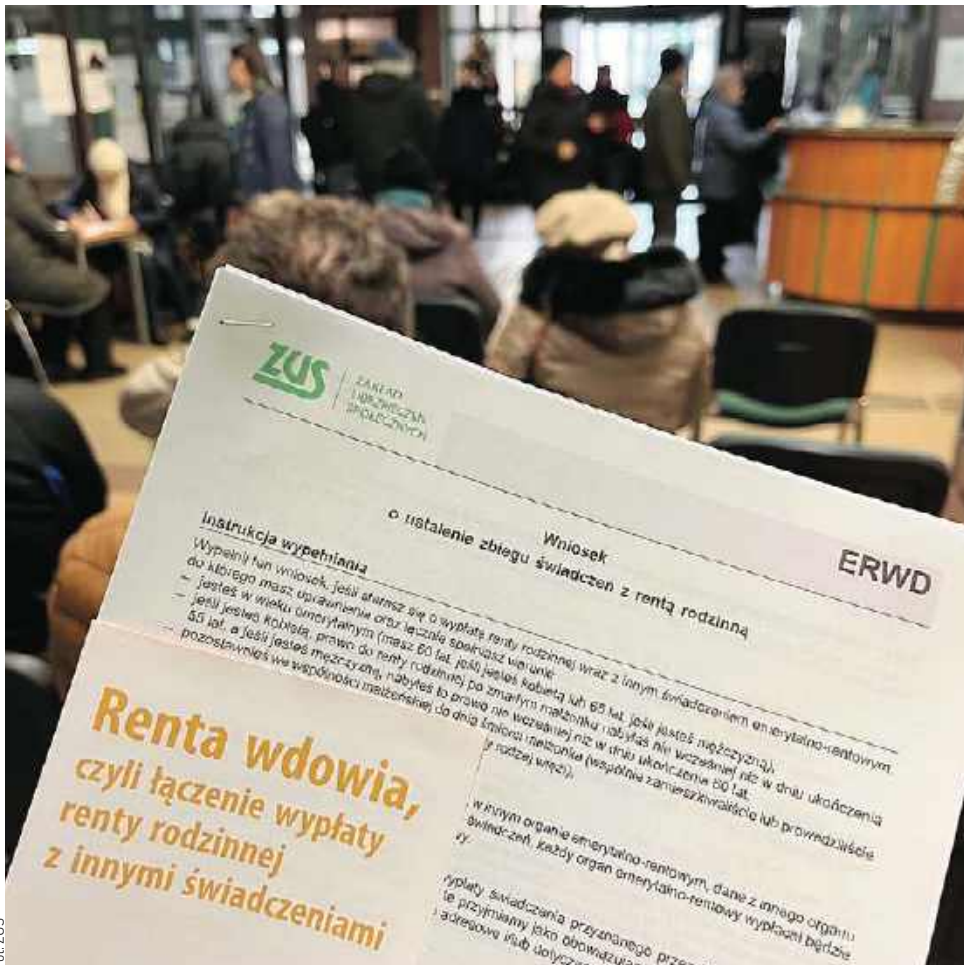
Przyznanie renty wdowiej będzie możliwe, jeśli wdowa lub wdowiec mają ustalone prawo do dwóch świadczeń: swojego i do renty rodzinnej po zmarłym małżonku.

Aby mogli oni otrzymać połączone świadczenia, muszą również spełnić następujące warunki:

- mają co najmniej 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna);
- do dnia śmierci małżonka pozostawali z nim we wspólności małżeńskiej;
- nabyli prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż w dniu ukończenia 55 lat (kobieta) lub 60 lat (mężczyzna);
- nie są obecnie w związku małżeńskim.

Gdy spełniamy warunki uprawniające do renty wdowiej, to możemy wybrać jeden z dwóch wariantów jej wypłaty przez ZUS:

- wariant 1: cała renta rodzinna (renta rodzinna dla jednej osoby to 85

proc. świadczenia, które przysługiwałyby zmarłej osobie) oraz 15 proc. własnego świadczenia albo

- wariant 2: 100 proc. własnego świadczenia oraz 15 proc. renty rodzinnej.

Od 1 stycznia 2027 roku drugie świadczenie (czyli

albo renta rodzinna, albo własne emerytura czy renta) będzie wypłacane w wysokości 25 proc.

Ważne! Trzeba pamiętać, że prawo do łącznej wypłaty świadczeń ustaje, gdy zawrzemy nowy związek małżeński.

Są limity

Maksymalna kwota wypłaty renty wdowiej nie może przekroczyć trzykrotności najniższej emerytury. Ta wynosi dziś 1878,91 zł brutto, co oznacza, że ta górna granica to 5636,73 zł brutto.

Gdy suma świadczeń w zbiegu przekroczy trzykrotność najniższej emerytury, świadczenie zostanie pomniejszone o kwotę przekroczenia. Jeśli wysokość dotychczas pobieranego świadczenia przekracza trzykrotność najniższej emerytury, prawo do renty wdowiej nie przysługuje ze względu na przekroczenie maksymalnej kwoty. Oznacza to, że np. jeśli ktoś otrzymuje teraz emeryturę w wysokości 5636,73 zł brutto, może zapomnieć o rencie wdowiej. Tu warto podkreślić, że niezależnie od nowego świadczenia nadal będzie istniała możliwość korzystania z renty rodzinnej, w przypadku której nie ma górnych limitów.

Pamiętajmy, że ZUS nie przyzna nam renty wdowiej z urzędu. Trzeba złożyć wniosek na druku ERWD. Ten dostępny jest na stronie internetowej ZUS i w każdej placówce Zakładu. Wniosek można złożyć w papierowej formie w placówce ZUS, wysłać go pocztą, ale również złożyć go elektronicznie poprzez PUE/eZUS.

Z wcześniejszych szacunków wynikało, że z renty wdowiej może skorzystać około 2 mln osób. A jej koszt w tym roku dla budżetu państwa to od 3,2 mld do 4,2 mld zł. **ANDRZEJ MIELNICKI**

PRZEKRĘT OSZUSTÓW NA PRACOWNIKA ZUS

OSZUŚCI NIE PRÓŻNUJĄ, WABIĄC SVOJE OFIARY METODĄ NA WNUCZKA, POLICJANTA, PRACOWNIKA BANKU, A OSTATNIO TEŻ NA PRACOWNIKA ZUS. CHCĄ W TEN SPOSÓB WYŁUDZIĆ WRAŻLIWE DANE KLIENTÓW ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych ostrzega przed fałszywymi telefonami. W ostatnich dniach do ZUS napływają zgłoszenia od klientów, którzy odebrali połączenia od osób podszywających się pod pracowników ZUS. Dzwoniący prosili o potwierdzenie zmiany numeru telefonu w ZUS czy na PUE/eZUS.

— Konsultanci Centrum Kontakt Klientów ZUS nie kontaktują się z klien-

tami w sprawie zmiany numeru telefonu ani nie pytają o instytucje finansowe, z których korzystają klienci. Warto o tym pamiętać, aby nie dać się oszukać — radzi Anna Grabowska, regionalny rzecznik prasowy ZUS na Warmii i Mazurach.

ZUS apeluje do wszystkich klientów, a w szczególności do starszych osób, o zachowanie szczególnej ostrożności podczas rozmów telefonicznych. Informacje przekazywane

w ten sposób mogą zostać wykorzystane na niekorzyść klientów ZUS.

ZUS przypomina, że gdy pracownik Zakładu musi skontaktować się z klientem, przedstawia się, podając swoje imię i nazwisko, a następnie przekazuje istotne informacje, zazwyczaj związane z pytaniem klienta. Połączenia od pracowników mogą dotyczyć zarówno wezwania na kontrolę zwolnienia lekarskiego, jak i konkret-

nej sprawy klienta prowadzonej w ZUS. Tą drogą nie zmienia się numeru telefonu służącego do uwierzytelnienia klienta w systemie.

To nie pierwsza w tym roku próba oszustwa na pracownika ZUS. W połowie marca Zakład ostrzegał przed fałszywymi mailami, informując, że oszuści wysyłają maila z nazwą „zus-pl”, a w szczegółach wiadomości widnieje adres kontakt@dentalstudio.krakow.pl. W mailu pro-

sząc o aktualizację danych ze względu na problem przetworzeniem płatności. Wchodząc w podany link, otwiera się strona do logowania eZUS, a adres strony to prowbedigital.com.ng. Po zalogowaniu otwiera się okno do wpisania danych karty kredytowej.

Pamiętajmy, żeby w żadnym przypadku nie odpowiadać na maile ani nie otwierać podejrzanych załączników. Korespondencja tego typu ma bo-

wiem najczęściej na celu zainfekowanie komputera lub uzyskanie dostępu do danych wrażliwych, które zapisane są w jego pamięci.

Jeżeli ktokolwiek ma wątpliwości co do tożsamości osoby podającej się za pracownika ZUS czy co do nadawcy otrzymanej korespondencji, powinien skontaktować się z najbliższą placówką Zakładu lub Centrum Kontakt Klientów ZUS pod numerem tel. 22 560 16 00. **AM**

WYSOCZYŻNA ELBLĄSKA OD A DO Z

WYSOCZYŻNA ELBLĄSKA ZASKAKUJE TAJEMNICZYMI LEŚNYMI ŚCIEŻKAMI I PANORAMICZNYMI WIDOKAMI. LICZNE SZLAKI PIESZE I ROWEROWE PROWADZĄ PRZEZ NAJBARDZIEJ ATRAKCYJNE TURYSTYCZNE WZGÓRZA MIĘDZY ELBLĄGIEM A TOLKMICKIEM, DLATEGO POŚWIĘCAMY IM CYKL „POZNAJ WYSOCZYŻNĄ ELBLĄSKĄ OD A DO Z!”, KTÓRY SPECJALNIE DLA NASZYCH CZYTELNIKÓW TWÓRZY ZESPÓŁ PARKU KRAJOBRAZOWEGO WYSOCZYŻNY ELBLĄSKIEJ.

F jak fiołek

Do rodziny fiołkowatych (*Violaceae*) należy wiele gatunków, zarówno dzikich, jak i uprawianych w ogrodach lub skrzynkach balkonowych (bratki). Dla wszystkich fiołków charakterystyczne są niepodzielone liście z przylistkami oraz grzbieciste pięciopłatkowe kwiaty (czyli takie, które mają tylko jedną płaszczyznę symetrii) z ostrogą. Myśląc o fiołku, większość osób wyobraża sobie fioletowe bądź niebieskie, pachnące kwiaty. Niektóre gatunki mają jednak kwiaty fioletowoniebieskożółte, żółte lub białe. Nie wszystkie fiołki pachną. Fiołki w zależności od gatunku rosną nie tylko w lasach, ale również na bagnach, mokrych łąkach, wsuchych zaroślach, przy drogach, na murawach. Mają też różną wielkość; ich łodygi mogą mieć od 5 do 40 cm wysokości, a kwiaty średnicę od 0,4 cm do nawet 12 cm (fiołek ogrodowy, nazwany potocznie bratkiem). Warto wiedzieć, że kwiaty są zapylane przez owady (wabi je kolor płatków oraz nektar znajdujący się w ostrodze), ale fiołki mogą wytwarzać także kwiaty klejstogamiczne: zamknięte, o zredukowanej koronie, które są samopylne. Nasiona są zaopatrzone w elajosom (zwany całkiem mrówczym) – wyrostek zawierający tłuszcz. Mrówki zbierają i przenoszą nasio-

Fiołki to jedne z wiosennych kwiatów, które można napotkać w lasach, zaroślach czy parkach

na, zjadają elajosom i porzucają nietknięte nasiono, w ten sposób przyczyniając się do rozprzestrzeniania się fiołków.

Poza zastosowaniem w przemyśle perfumeryjnym poszczególne gatunki fiołków są używane także w kuchni i ziołolecznictwie.

Spośród rosnących na terenie Wysoczyżny Elbląskiej fiołków większość ma kwiaty niebieskofioletowe, natomiast część ma kwiaty zmienne: kremowobiałe, żółtawe, fioletowe lub wielobarwne. Do tych ostatnich zalicza się fiołka trójbarwnego, polnego oraz ogrodowego. Rozróżnianie gatunków fiołków utrudnia fakt, iż często tworzą mieszańce, posiadające cechy obu gatunków wyjściowych.

W zależności od gatunku fiołki mogą mieć kwiaty białe, lila, fioletowe, żółte lub różnobarwne

Na Wysoczyżnie Elbląskiej występują następujące gatunki fiołków:

1) fiołek psi (*Viola canina*) – niezbyt wysoka (do 15 cm) roślina o niebieskich lub białoniebieskich płatkach kwiatów i białawej lub żółtawej ostrodze; rośnie w widnych lasach, zaroślach, na zboczach, miedzach, pastwiskach, przy drogach itp.; ten gatunek nie pachnie;

2) fiołek przedziwny (*Viola mirabilis*) – ma dość grube kłaczki z czerwono-brunatnymi łuskami; pierwsze kwiaty są słabo pachnące, o niebieskich lub białoliliowych płatkach (rzadziej różowych) i białawej ostrodze, natomiast kolejne są zamknięte, bez korony, klejstogamiczne;

liście początkowo są tutaj zwinięte; fiołek przedziwny rośnie w widnych lasach i zaroślach;

3) fiołek wonny (*Viola odorata*) – jak nazwa wskazuje, kwiaty tego fiołka mocno pachną; są zazwyczaj ciemnofioletowe (rzadko białe lub lila) z fioletową ostrogą; ten gatunek fiołka rośnie w lasach i zaroślach, na suchych łąkach, często jest uprawiany, można więc go spotkać w starych parkach; fiołek wonny jest wykorzystywany w kosmetyce, co więcej,

jest także jadalny: kwiaty można kandyzować w cukrze albo po prostu użyć do barwienia cukru i octu, można z nich przygotować dżem, konfiturę, syrop, lemoniadę itp. lub zaparzyć z nich herbatę, młode liście fiołków również są jadalne, można je dodać np. do sałatki; ziele fiołka wonnego ma właściwości lecznicze: działa przeciwwirusowo, antybakteryjnie, przeciwgorączkowo, napotnie, a same kwiaty mają podobno także właściwości antydepresyjne i pomagają w stresowych sytuacjach;

4) fiołek błotny (*Viola palustris*) – to delikatna roślina o liliowych kwiatkach i długich, cienkich kłaczach; w przeciwieństwie do pozostałych gatunków fiołka rośnie na torfowiskach, w podmokłych olsach;

5) fiołek leśny (*Viola reichenbachiana*) – ma kwiaty czerwono-fioletowe z długą fioletową ostrogą, bez zapachu; cała roślina może mieć wysokość do 30 cm; fiołek leśny rośnie w całym kraju, można go napotkać w lasach (liściastych lub mieszanych) i zaroślach;

6) fiołek Rivina (*Viola riviniana*) – także rośnie w lasach i zaroślach, ale w porównaniu do fiołka leśnego jego kwiaty są fioletowoniebieskie, białe u nasady, a ostroga jest biaława, krótsza i grubsza; kwiaty bez zapachu;

7) fiołek trójbarwny (*Viola tricolor*) – zwany także bratkiem trójbarwnym, o dość drobnych kwiatkach, których górne płatki są zawsze niebieskofioletowe, pozostałe mają zmienną barwę: mogą być fioletowe, białe lub żółte; fiołek trójbarwny jest podobny do fiołka polnego, jednak oba gatunki różnią się dłu-

gością ostrogi (fiołek trójbarwny ma dłuższą); fiołek trójbarwny rośnie na brzegach pól, poboczach dróg, skrajach lasów i siedliskach przekształconych przez człowieka (ogrody, parki, nasypy kolejowe itp.); jest to znana roślina lecznicza, regulująca przemianę materii, przyspieszająca wydalanie toksyn, działająca przeciwzapalnie (zawiera m.in. salicylany), moczopędnie i wzmacnia naczynia krwionośne, kiedyś wykorzystywano go do leczenia trądziku;

8) fiołek polny (*Viola arvensis*) – zwany bratkiem polnym; jak jego bliźniak, fiołek trójbarwny, rośnie na polach, poboczach dróg, w miejscach piaszczystych; górne płatki są zazwyczaj barwy białokremowej, żółtej lub fioletowej (jaśniejsze lub ciemniejsze), pozostałe płatki mogą być żółte, białawe lub niebieskofioletowe, dolny płatek ma żółtą plamkę; ten gatunek ma podobne właściwości lecznicze jak fiołek trójbarwny;

9) fiołek (bratek) ogrodowy (*Viola x wittrockiana*) – dobrze wszystkim znany, hodowany w ogródkach, na działkach, skrzynkach balkonowych itp., a czasem zdziczały, który jest krzyżówką kilku gatunków dzikich fiołków, w tym właśnie fiołka trójbarwnego.

Rozpoznawanie gatunków fiołków jest dość trudne, gdyż często tworzą one mieszańce (np. fiołek leśny krzyżuje się z fiołkiem Rivina, psim lub przedziwnym).

HANNA KRUK,
PARK KRAJOBRAZOWY
WYSOCZYŻNY ELBLĄSKIEJ

A w następnym numerze cyklu w piątek, 11 kwietnia 2025 r., przeczytacie o Grabcie.

Oznaczanie gatunków fiołków jest trudne, gdyż często tworzą one mieszańce

Wysoczyżną Elbląską polecamy zwiedzać przy pomocy aplikacji Kraina Buka. To idealny przewodnik dla wszystkich aktywnych turystów chcących poznać urokliwe miejsca i zakątki Wysoczyżny Elbląskiej. Aplikacja pokaże najciekawsze miejsca, zabytki, pomniki przyrody i inne okoliczne atrakcje, które można odkrywać w trakcie urlopu lub wolnego weekendu. Zeskanuj kod QR, by pobrać aplikację.

WYMYŚLIŁ JE KSIĄDZ Z WARMII

CHOCIAŻ PRZEZ WIELU UWAŻANE ZA ARCHAICZNE, NABOŻEŃSTWO GORZKICH ŻAŁÓW POZOSTAJE JEDNYM Z NAJBARDZIEJ PORUSZAJĄCYCH I GŁĘBOKICH SPOSÓBÓW PRZEŻYCIA PRZEZ KATOLIKA WIELKIEGO POSTU. ODBYWA SIĘ W WIĘKSZOŚCI KOŚCIOŁÓW W NIEDZIELE. CO CIEKAWIE, TWÓRCĄ NABOŻEŃSTWA JEST KAPŁAN POCHODZĄCY Z WARMII.

Nabożeństwo gorzkich żalów, choć znane w całej Polsce, ma swoje korzenie na Warmii. Jego autor, ks. Wawrzyniec Stanisław Benik, urodził się w Reszlu, co czyni to nabożeństwo szczególnie bliskim sercom mieszkańców naszego regionu.

Wawrzyniec Stanisław Benik urodził się 17 sierpnia 1674 roku. Wstąpił do seminarium Zgromadzenia Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo w Warszawie, gdzie 29 sierpnia 1698 roku złożył śluby zakonne. W 1703 roku przyjął święcenia kapłańskie w Krakowie, po czym powrócił do Warszawy, gdzie pełnił posługę duszpasterską przy kościele Świętego Krzyża.

Nabożeństwo pasyjne

To właśnie tam z polecenia ks. Michała Bartłomieja Tarły, wizytatora misjonarzy, przystąpił do pracy nad tekstem nabożeństwa pasyjnego w języku polskim. Efektem jego pracy było opublikowanie w 1707 roku dzieła zatytułowanego „Snopek mirry z Ogrodu Getsemańskiego albo żalosne Męki Syna Bożego rozpamiętywanie”, które dało początek gorzkiemu żalowi. W 1713 roku ks. Benik został proboszczem parafii w Mławie, gdzie zmarł 23 kwietnia 1720 roku.

Wśród bogactwa wielkopostnych nabożeństw gorzkie żale zajmują szczególne miejsce — choć dla wielu wiernych są niezrozumiałe, trudne i staromodne, dla innych pozostają duchowym szczytem przygotowań do Wielkanocy. Powstałe w Polsce w XVIII wieku, mają charakter pobożności ludowej i są inspirowane strukturą liturgii godzin — w szczególności jutrzni. Nie są liturgią w ścisłym sensie, jak msza święta czy sakramenty, ale są medytacyjną modlitwą, która pozwala wiernym wejść w dialog z Bogiem, Matką Bożą i samym sobą.

Ogromne piękno

Archaiczny język i melodyjność pieśni sprawiają, że gorzkie żale bywają dziś uznawane za przestarza-

Kościół św. Krzyża w Warszawie, w którym w 1707 roku po raz pierwszy odprawiono nabożeństwo gorzkich żalów, na obrazie Bernarda Bellotta (Canaletta)

łe — szczególnie wśród młodszego pokolenia. Ale jak mówi ks. Bartłomiej Matczak, liturgista i przewodniczący komisji liturgicznej archidiecezji

warzyńskiej, „w tym języku jest ogromne piękno, które warto odkrywać”. Samo nabożeństwo rozpoczyna się tzw. pobudką — pieśnią, która ma obudzić duchowo uczestnika i uświadomić mu wagę tajemnicy, przed którą staje: tajemnicy męki Chrystusa i grzechu człowieka.

Nabożeństwo zbudowane jest na zasadzie dialogu — w niektórych parafiach nadal zachowany jest podział śpiewu na kobiety i mężczyzn, co nadaje modlitwie szczególną głębię. W tej wymianie zdań z Matką Bożą, Jezusem i samym sobą zawiera się ogromny ładunek duchowy. Wierni nie tylko uczą się nad cierpiącym Chrystusem, lecz także

rozpoznają własny grzech i własną słabość, stając w prawdzie wobec Boga.

Gorzkie żale są medytacją

Jak podkreśla ks. Matczak, gorzkie żale nie są nabożeństwem dla samego odprawienia. Ich celem nie jest mechaniczne uczestnictwo, ale medytacja nad miłością Boga. — My potrzebujemy dzisiaj medytacji nad tym, co jest wydarzeniem zbawczym. I gorzkie żale są taką medytacją — mówi.

Dzięki strukturze i treści, która wyprowadza z człowieka emocje i prowadzi ku refleksji, nabożeństwo może pomóc w autentycznej duchowej przemianie. Zestawione z drogą krzy-

żową, często uznawaną za bardziej obrazową, gorzkie żale oferują inne doświadczenie — bardziej intymne, poetyckie i kontemplacyjne.

Czy to nabożeństwo ma jeszcze szansę przyciągnąć młodych? Ksiądz Matczak nie ma wątpliwości: — Dziś nawet młodzi, choćby nieświadomie, szukają piękna i harmonii. A piękno melodii i głębia treści gorzkich żalów — nawet jeśli trudne — potrafią ich poruszyć.

Chodzi o spotkanie

Nie chodzi też o to, by uczynić z gorzkich żalów obowiązek. Chodzi o spotkanie — z Bogiem, z własnym sumieniem, z Kościołem. A może i z samym sobą. Raz tygodniu — w niedzielę. Ten jeden raz może wystarczyć, by zacząć duchową drogę.

Nabożeństwo to może być także formą pokuty. — Nie odmawiaj sobie pączka czy papierosa. Weź swój największy grzech i nad nim zacznij pracować. Wytrwaj. A może właśnie pójście na gorzkie żale będzie dla ciebie pierwszym krokiem — mówi ks. Matczak.

Nawet jeśli nie rozumiemy od razu wszystkiego, nawet jeśli teksty wydają się niezrozumiałe — warto próbować. Można je przeczytać w domu, poszukać znaczenia trudniejszych słów. Można wybrać się raz, może drugi — i dać Panu Bogu przestrzeń, by działał.

Bo jak mówi ks. Matczak: — Gorzkie żale nie dokonają bum w jednym momencie, że moje życie się zmieni. Ale jeśli zacznę wchodzić w medytację męki Chrystusa, zacznę się we mnie tworzyć przestrzeń obecności Pana Boga. A to daje szansę na przemianę.

JAN BERDYCKI

Tablica pamiątkowa, epitafium Wawrzyńca Stanisława Benika przy wejściu do krypty kościoła św. Wawrzyńca w Mławie, gdzie jest pochowany

ZENKA NIE BĘDZIE, ALE PRZYJEDZIE MARYŁA

BYŁ TAKI CZAS, GDY „JESTEŚ SZALONA” OGŁASZANO W OSTRÓDZIE HITEM WSZECH CZASÓW MUZYKI DISCO POLO, A FORMACJA BOYS ODBIERAŁA TU, NA SCENIE, NAGRODĘ BURMISTRZA MIASTA. ALE POWTÓRKI NIE BĘDZIE. FESTIWAL MUZYKI TANECZNEJ ZNIKA Z KALENDARZA MIEJSKICH IMPREZ.

Kto pamięta, ten wie, że Ostróda nierozłącznie kojarzyła się z disco polo. II Ogólnopolski Festiwal Muzyki Disco Polo i Dance odbył się tu już w 1997 roku! Późniejszy, znany w całej Polsce, Festiwal Muzyki Tanecznej była obowiązkowym punktem letniego kalendarza imprez plenerowych dla wszystkich kochających Zenka Martyniuka i „Two-

je oczy zielone”... Jednym się to podobało, innym nie. Jednak trzeba przyznać, że goszczenie latem czołówki wykonawców disco polo przyciągało tłumy — w najlepszych czasach organizatorzy mówili nawet o blisko 60 tysiącach festiwalowych gości w ciągu dwóch dni. To dwa razy tyle, ilu mieszkańców liczy miasto.

A i Ostróda miała wtedy w mediach swoje pięć minut i świetną promocję.

Festiwal był transmitowany m.in. przez telewizję Polsat czy Polo TV.

Do Olsztyna i Augustowa

Potem jednak do wojskowych koszar, gdzie były organizowane kolejne edycje festiwalu, weszli deweloperzy i skończyła się zabawa. W 2019 roku przeniósł się on do Olsztyna, ponieważ była tam dużo lepsza baza hotelowa, a teren pod imprezy spełniał wszystkie

oczekiwania organizatorów i mieścił ogromną liczbę fanów disco polo.

A jeszcze później swoje zrobiła pandemia koronawirusa. Jak już wyzdrowieliśmy, to dla kolejnego władz miasta kwota, jaką trzeba byłoby wydać na organizację festiwalu, była za duża. I w 2023 roku muzycy disco polo zagrali w Augustowie. W Ostródzie w ubiegłym roku próbą powrotu — już z innym organizatorem — był Festiwal Disco 2024.

Za drogi

W tym roku miało być inaczej. Główny organizator Festiwalu Muzyki Tanecznej spotkał się nawet z nowym burmistrzem, ponieważ obaj chcieli do muzycznych korzeni wrócić, ale nie wyszło. Okazuje się, że pieniądze, jakie miasto miało dołożyć do organizacji, to zbyt duża kwota.

— Chodzi o 200 tysięcy złotych — mówi Artur Munje z Referatu Promocji Urzędu Miejskiego w Ostródzie.

Za festiwal, który miałby odbyć się w amfiteatrze,

Fot. Wikipedia

to sporo. Na ten położony nad Jeziorem Drwęckim piękny, nowoczesny i zadaszony obiekt wchodzi zaledwie 2500 osób. „Zaledwie” z punktu widzenia wcześniejszych tłumów na tym festiwalu. A organizacja na stadionie nie wchodziła w grę.

Co w zamian?

Będzie inna duża, cykliczna impreza, transmitowana przez telewizyjną Dwójkę. W tym roku wystąpi w Ostródzie m.in. Maryla Rodowicz, której nikomu przedstawiać nie trzeba. Pojawi się na scenie amfiteatru w ramach trasy koncertowej „Małgośka Forever”. Zagra 18 lipca ponadgodzinny koncert, podczas którego z pewnością nie zabraknie największych przebojów, takich jak „Niech żyje bal” czy „Kolorowe jarmarki” i „Sing Sing”.

— Mamy też w planach kolejny festiwal plenerowy — dodaje Artur Munje. — Zaczniemy już w tym roku pierwszą edycją cyklu poświęconego kultowym polskim zespołom. Zaczynamy od „Tribute 2 Plus 1”. Na scenie amfiteatru zobaczymy i usłyszymy obecne gwiazdy polskiej muzyki, takie jak Kayah czy Piasek, wykonujące przeboje tego zespołu. Co roku koncert tribute będzie poświęcony innej legendzie polskiej sceny muzycznej.

Przypomnijmy, zespół 2 Plus 1 został założony w 1971 roku w Warszawie przez Janusza Kruka i Elżbietę Dmoch. Ich niezapomniane przeboje to m.in. „Chodź, pomaluj mój świat”, „Windą do nieba”, czy „Iść w stronę słońca”. I zapewne usłyszymy je ze sceny ostródzkiego amfiteatru.

BCL

Fot. arch. Gazety Olsztyńskiej

W tym roku festiwalu disco polo w Ostródzie nie będzie

ABONAMENT TRZEBA PŁAĆ! ALE SĄ WYJĄTKI

Miał odejść do lamusa, ale wciąż obowiązuje. Dlatego, jeśli mamy zarejestrowany w placówce Poczty Polskiej odbiornik, telewizor czy radio, musimy opłacać abonament radiowo-telewizyjny. Tu warto przypomnieć, że mamy obowiązek zarejestrowania odbiornika w ciągu 14 dni od momentu wejścia w jego posiadanie. Tak mówią przepisy, a Poczta Polska kontroluje, czy abonament jest opłacany na bieżąco. Stawka abonamentu RTV w tym roku to za telewizor (lub radio i telewizor) — 27,30 zł za miesiąc, a za radio — 8,70 zł za miesiąc. Zapłacić można też

z góry za cały rok i wówczas można liczyć na 10 proc. zniżki. Co, gdy zalegamy z opłatą i dostaniemy z Poczty Polskiej wezwanie do zapłaty abonamentu? Jeśli tego nie zrobimy, to czekają nas kłopoty. Otóż sprawa zostaje przekazana do właściwego urzędu skarbowego. A fiskus może należnośćściągnąć z naszego rachunku bankowego, nadpłaty podatku dochodowego, pensji, emerytury czy też za pośrednictwem komornika. Jednak nie wszyscy seniorzy muszą płacić abonament RTV.

Całkowite zwolnienie z opłat abonamentowych dotyczy osób, które ukończyły 75 rok życia, tych, którzy ukończyli 60 lat i mają prawo do emerytury w wysokości nie przekraczającej kwoty równej 50 proc. przeciętnego wynagrodzenia, osób, które zostały zaliczone do I grupy inwalidzkiej, a także weteranów będących inwalidami wojennymi lub wojskowymi. Z komunikatu prezesa GUS z 11 lutego wynika, że przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2024 r. wyniosło

8181,72 zł. To oznacza, że emeryci mający skończonych 60 lat i których emerytura nie przekracza 4090,86 zł brutto, są zwolnieni z płacenia abonamentu RTV. Jednak zwolnienie nie dzieje się się z automatu. Trzeba złożyć odpowiednie oświadczenie w placówce Poczty Polskiej. Będzie do tego potrzebny też dowód osobisty i decyzja ZUS o wysokości naszej emerytury. Abonament od dawna budzi duże kontrowersje, choćby dlatego, że trzeba go płacić, nawet nie oglądając telewizji

publicznej czy nie słuchając radia publicznego. Zwykle płaci się za coś, z czego się korzysta, toteż obligatoryjne obciążanie nim wszystkich obywateli jest dla wielu po prostu niezrozumiałe. Dlatego wiele osób nie płaci abonamentu, bo twierdzą, że nie oglądają telewizji publicznej, i to z różnych przyczyn. Powodem jest chociażby brak telewizora czy — ich zdaniem — upolitycznienie mediów publicznych. Premier Donald Tusk już w 2008 roku zapowiedział likwidację tej opłaty.

Fot. Pixabay

Były też różne pomysły w tej sprawie, np. by opłatę za abonament radiowo-telewizyjny można było odliczać od podatku dochodowego. Tyle że dotąd nic się nie zmieniło. AM

OD KWIETNIA RUSZA LINIA DZIAŁKOWA

ZARZĄD KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W ELBLĄGU INFORMUJE, ŻE OD 1 KWIETNIA 2025 ROKU ZOSTAJE URUCHOMIONA SEZONOWA LINIA AUTOBUSOWA NR 18, POTOCZNIE NAZYWANA LINIĄ DZIAŁKOWĄ.

Fot. ZKM Elbląg

Trasa linii nr 18 przebiegać będzie następująco: pętla Odrodzenia – Odrodzenia – Ogólna – Okrężna – Jagodowa – Królewiecka – Fromborska – Ogólna – Odrodzenia – pętla Odrodzenia.
Rozkład jazdy został dostosowany do sezonowego zapotrzebowania i będzie obowiązywał zgodnie z poniższym harmonogramem:

– od 1 maja do 21 września 2025 roku obowiązuje pełny rozkład jazdy, z maksymalną liczbą kursów
– od 1 do 30 kwietnia 2025 roku oraz od 22 września do 24 października 2025 roku linia nr 18 nie będzie realizować pierwszego i trzech ostatnich kursów danego dnia
– od 29 września do 24 października 2025 roku linia funkcjonować będzie

18

AL. ODRODZENIA (PĘTLA) - Al. Odrodzenia, Ogólna, Okrężna, Jagodowa, Królewiecka, Fromborska, Ogólna, Al. Odrodzenia - AL. ODRODZENIA (PĘTLA)

PRZYSTANEK: AL. ODRODZENIA - AL. ODRODZENIA (PĘTLA) ()

Czas przejazdu	Godzina	Godziny	
		Dojeżdż.	Minuty
1. Odrodzenia (pętla)	1	7	45 ^A
2. Ogólna	2	8	45
3. Okrężna	3	9	45
4. Jagodowa	4	10	45
5. Królewiecka	5	11	45
6. Fromborska	6	12	45
7. Ogólna	7	13	45
8. Odrodzenia (pętla)	8	14	45
9. Odrodzenia (pętla)	9	15	45
10. Odrodzenia (pętla)	10	16	45
11. Odrodzenia (pętla)	11	17	45
12. Odrodzenia (pętla)	12	18	45 ^A
13. Odrodzenia (pętla)	13	19	45 ^A
14. Odrodzenia (pętla)	14	20	30 ^A

X - kurs jest wyznaczony TYLKO w okresie 01.05 - 21.05.2025 r.
UWAGA! Od 29.09.2025: linia funkcjonuje TYLKO w czwartki, piątki, soboty i niedziele.
Operator: PKB Spółdzielni Młaz Sp. z o.o. tel. 786 083 354
Informacja ZKM tel. 55 236 55 00
NIE MA KURSÓW AUTOBUSOWYCH W NIEDZIELE

jedynie w czwartki, piątki, soboty i niedziele.

ŹRÓDŁO: ZARZĄD KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W ELBLĄGU

BEZPŁATNA KOMUNIKACJA MIEJSKA PODCZAS DNI ELBLĄGA

PODCZAS DNI ELBLĄGA 2025, KTÓRE ODBĘDĄ SIĘ 27-29 CZERWCA, PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ MIEJSKĄ W MIEŚCIE I SĄSIEDNICH GMINACH BĘDĄ BEZPŁATNE. TAKĄ DECYZJĘ JEDNOGŁOSNIE PODJĘŁA RADA MIEJSKA W ELBLĄGU.

Uchwała przewiduje, że 27-29 czerwca pasażerowie będą mogli korzystać z wszystkich linii tramwajowych i autobusowych nadzorowanych przez Zarząd Komunikacji Miejskiej w Elblągu bez konieczności kupowania biletów.

Uprawnienie to obowiązuje zarówno w granicach administracyjnych Elbląga, jak i na trasach przebiegających przez sąsiednie gminy, które zawarły porozumienia z miastem dotyczące organizacji publicznego transportu zbiorowego.

Fot. ZKM Elbląg

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że rozwiązanie to ma na celu ułatwienie mieszkańcom udziału w wydarzeniach masowych organizowanych podczas Dni Elbląga. Za uchwałą zagłosowali jednogłośnie wszyscy obec-

ni radni – 25 osób. Zgodnie z szacunkami ZKM wprowadzenie bezpłatnych przejazdów w tym okresie spowoduje spadek przychodów spółki o około 50 tysięcy złotych. Koszty te zostaną pokryte z budżetu ZKM w Elblągu. **EG**

MIEJSKIE PRZEDSZKOLA Z DARMOWYMI BADANIAMI ZĘBÓW

ELBLĄG WPROWADZA PROGRAM PROFILAKTYKI PRÓCHNICY ZĘBÓW DLA DZIECI W WIEKU 5-6 LAT UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PUBLICZNYCH PRZEDSZKOLI. JESZCZE W TYM ROKU RUSZĄ BEZPŁATNE BADANIA ZGRYZU I STANU UZĘBIENIA, LAKIEROWANIE ZĘBÓW ORAZ DZIAŁANIA EDUKACYJNE DLA DZIECI I ICH RODZICÓW.

Rada Miejska w Elblągu przyjęła program profilaktyki próchnicy zębów u dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do publicznych przedszkoli na terenie miasta. Program obejmuje 381 dzieci w 2025 roku (w ciągu czterech miesięcy) oraz 950 dzieci w 2026 roku. Jego celem jest ograniczenie występowania tej choroby wśród najmłodszych oraz zwiększenie świadomości zdrowotnej dzieci i ich opiekunów.

W ramach programu przewidziano działania edukacyjne prowadzone w przedszkolach, kwalifikacyjne wizyty z badaniem stomatologicznym oraz lakierowanie zębów mlecznych. Udział w programie będzie bezpłatny, a świadczenia realizowane będą poza pakietem usług finansowanych przez NFZ. Podczas wizyty w gabinecie higieny jamy ustnej odbędzie się badanie profilaktyczne, w ramach które-

go przeprowadzone zostaną ocena stanu zdrowia jamy ustnej i zgryzu oraz oznaczenie stopnia próchnicy zębów mlecznych za pomocą zębowego wskaźnika PUWz lub powierzchniowego wskaźnika PUWp. Wyniki badania zostaną zapisane w dokumentacji elektronicznej badanego w module Stomatologia. Na podstawie wyników badania do dalszego etapu programu zostaną zakwalifikowane dzieci z grupy

szczególnego ryzyka wystąpienia próchnicy, które skorzystają ze świadczenia profilaktycznego w postaci lakierowania zębów. Zabieg ten będzie realizowany wyłącznie u dzieci, które nie miały go wcześniej przeprowadzonego lub kwalifikują się do jego ponownego wykonania. Po zakończeniu udziału dziecka w programie każdy rodzic lub opiekun prawny otrzyma pisemne zaświadczenie o uczestnictwie wraz

z informacją o postępach dziecka. Ponadto zostaną przekazane dalsze zalecenia dotyczące profilaktyki i leczenia, a także adres najbliższego gabinetu stomatologicznego świadczącego zabiegi w ramach świadczeń gwarantowanych finansowanych przez NFZ. Objęte programem będą dzieci zameldowane w Elblągu i uczęszczające do publicznych przedszkoli (1272 dzieci), a także ich rodzice lub opiekunowie

prawni. Informacje o programie będą przekazywane m.in. przez platformę Librus i media społecznościowe. Realizatorzy programu zostaną wyłonieni w konkursie ofert i będą zobowiązani do zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych, sprzętu oraz personelu: lekarzy dentystów, pielęgniarek lub higienistek stomatologicznych. Program potrwa dwa lata (brana jest pod uwagę możliwość przedłużenia). **RED.**

WOJEWODA ZARZUCA PAP STRONNICZOŚĆ

Podczas konferencji prasowej wojewoda odczytał fragment maila, w którym jedna z dziennikarek PAP miała napisać do drugiej, że wojewodę „trzeba obśmiać przed Polską”. Radosław Król oświadczył, że taka postawa narusza standardy etyki dziennikarskiej oraz godzi w wizerunek instytucji, którą reprezentuje. — To nie jest dziennikarstwo, to jest propa-

ganda w białych rękawiczkach — powiedział wojewoda, po czym bez odpowiadania na pytania opuścił salę. Obecna na sali konferencyjnej dziennikarka PAP przekazała zgromadzonym przedstawicielom mediów oficjalne oświadczenie redaktora naczelnego PAP Wojciecha Tumidałskiego.

W oświadczeniu podkreślono, że „media, zwłaszcza publiczne, pełnią rolę społecznego kontrolera działań władzy” oraz że ujawnianie korespondencji, której adresatem nie jest wojewoda, stanowi naruszenie prawa. Naczelny zapewnił, że „depesza na temat różdżek (korespondencja pracowników

PAP dotyczyła ich użycia podczas podpisywania umów na remonty dróg lokalnych — red.) spełnia agencyjne standardy bezstronności”, dodając, że ma pełne zaufanie do dziennikarzy swojej redakcji. Po zakończeniu konferencji między obecnymi na miejscu dziennikarzami wybuchł spór.

Dyskutowano, czy działania PAP wpisują się w szerszy trend w widoczny sposób obecny od pewnego czasu w mediach sprzyjających rządowi, polegający na ostrzejszym podejściu do polityków Polskiego Stronnictwa Ludowego, czy też z kolei działania wojewody są próbą jeszcze większego

ograniczania wolności mediów. Sprawa wzbudziła emocje, ponieważ PAP jako spółka skarbu państwa postrzegana jest przez niektórych jako medium realizujące interesy rządzących. Wojewoda Radosław Król, reprezentujący PSL, wcześniej deklarował, że stoi na straży niezależności lokalnych mediów oraz standardów w dziennikarstwie. **JAN BERDYCKI**

ŻYCIE JAKO DZIEŁO SZTUKI

NIE TAK DAWNO BYŁAM W POZNANIU, ABY OBEJRZEĆ WYSTAWĘ OBRAZÓW JÓZEFA CHEŁMOŃSKIEGO, KTÓRA JEST DUŻYM WYDARZENIEM ARTYSTYCZNYM W POLSCE. PRZY OKAZJI ODWIEDZIŁAM MOJEGO KUZyna PRZEMYSŁAWA KALEŃSKIEGO, RÓWNIEŻ ZNAKOMITEGO MALARZA, KTÓRY POKAZAŁ MI SVOJE PRACE. POŻAŁOWAŁAM, ŻE NIE MAM TAKICH ZDOLNOŚCI TWÓRCZYCH, ŻE TEN PRZYWILEJ MAJĄ TYLKO NIELICZNI. TYM NIEMNIEJ ZNÓW POJAWIŁA SIĘ TA SAMA MYŚL, KTÓRA OD DAWNA CHODZI MI PO GŁOWIE, ŻE JEDNAK KAŻDY CZŁOWIEK MOŻE STWORZYĆ DZIEŁO SZTUKI. DZIEŁO, KTÓREGO MATERIAŁ BĘDZIE... JEGO WŁASNE ŻYCIE.

Ludzie, na szczęście, na ogół pragną zmieniać swoje życie na lepsze. Dlaczego więc nie uczynić z tej chęci zmiany okazji do tego, aby nadać swojemu życiu charakter dzieła: moralnego, intelektualnego, estetycznego? Obecny czas Wielkiego Postu dla katolików (dla niekatolików także) może być właśnie tą znakomitą przestrzenią, aby ten twórczy proces kreacji własnego dzieła rozpocząć już teraz.

Wiedza to banalna – „ludzie żyją różnie”. Oczywiście. Tak jest, było i będzie. Zależy to od wielu rozmaitych okoliczności, predyspozycji, warunków i chęci. Kwestie materialne w tym wypadku są drugorzędne, bo często ci, którzy żyją dostatnio, jeszcze bardziej narzekają i bywają nieszcześliwi. Wszyscy jednak mają sprezentowany od Stwórcy ten sam dar – mają życie do przeżycia. I tu rodzi się zachęta i zaproszenie. A może warto z tego życia (spróbować przynajmniej) uczynić moje własne osobiste dzieło sztuki, a konkretniej dzieło życia, którego wdzięcznym tworzywem będzie ono samo? Bo przecież każdy to może zrobić. Tu i teraz. Trzeba tylko chcieć zrozumieć istotę tej propozycji.

ZACZAĆ NALEŻY, JAK ROBI TO ARTYSTA, OD SZKICU, ZARYSU, PLANU TEGO, CO CHCE SIĘ OSIĄGNAĆ. KAŻDY BĘDZIE MIAŁ SWOJĄ WŁASNĄ KONCEPCJĘ, PONIEWAŻ KAŻDE PRAWDZIWE DZIEŁO JEST ORYGINALNE. W PRZYGOTOWANYM PLANIE POWINNY JEDNAK POJAWIĆ SIĘ DWA OBOWIĄZKOWE PUNKTY: TO, CO POWINNO ZROBIĆ SIĘ DLA SWOJEGO WNĘTRZA, A WIĘC DLA DUSZY, I TO, CO JEST ISTOTNE DLA CIAŁA.

DWA RÓŻNE OBSZARY, ALE BARDZO ZE SOBĄ WSPÓŁGRAJĄCE, TWORZĄCE INTEGRALNĄ CAŁOŚĆ, JAKĄ JEST INDYWIDUALNE ŻYCIE CZŁOWIEKA.

Dusza ciało porusza

Tego sformułowania Arystotelesa nie boję się użyć właśnie w kontekście rozpoczęcia pracy nad własną duszą, w której trzeba zrobić porządek. Dusza, a zatem używając skrótu myślowego i rozumiejąc to pojęcie szerzej, niż tradycja na to pozwala, ma ogromne znaczenie dla naszego bytowania. Bez niej przecież stajemy się martwi. Analogicznie rzecz ujmując, bez dobrze uporządkowanej duszy to, co na zewnątrz nas, będzie zawsze funkcjonowało kiepsko. Dusza zatem, a więc nasze wnętrze, musi być także poddana kilku zabiegom oczyszczająco-regenerującym, aby duszę odświeżyć, a nawet może dokonać w jej obszarze kilku zasadniczych zmian. Trzeba więc zacząć od zrobienia sobie porządku rachunku sumienia, od refleksji nad własnym życiem, czynami i kierunkami działań. Przyjrzeć się

sobie, dokonać retrospekcji, zobaczyć, co źle albo wcale nie funkcjonuje. To podstawa – stanąć w prawdzie wobec siebie. Rachunek sumienia, zwłaszcza gdy praktykuje się go codziennie, ma zdumiewającą moc przemieniania człowieka. Trzeba bowiem zdać sobie sprawę z tego, czy nie ma we mnie najgorszych z gorszących wad i grzechów: pychy, zawiści, nienawiści, życzenia innym źle, zazdrości, chciwości, obłudy, oczerniania. Jeśli ich się nie pozbedziemy, to nie ma co marzyć o tym, że nasze życie stanie się kiedykolwiek dziełem. Będzie co najwyżej paskudną karykaturą prawdziwego życia, do jakiego Bóg nas powołał. Gdy uświadomimy sobie, co nam najbardziej dolega, to powinniśmy to zanieść do konfesjonału, prosząc Boga o siły do wyrugowania tych nieprawości i do poprawy. Potem trzeba byłoby, jeśli się da, zadośćuczynić, aby mieć czyste konto. Mając już je, można podjąć kilka kroków, które umocnią nas na nowej drodze, otworzą nas na nowe obszary przepięknego świata duchowego. Trzeba zatem wejść w regularne życie modlitewne, które może

być na początek skromne, ale musi być systematyczne, w regularne uczestnictwo we mszy świętej wraz z komunią świętą, dobrze jest też podjąć adorację. Jeśli nie Najświętszego Sakramentu w kościele, to krzyża czy ikony w domu. Przynajmniej 15 minut dziennie. Te praktyki rozświetlą nasze życie, umocnią je, zbudują jego strukturę, dodadzą mu lekkości, ponieważ nie będziemy już sami.

WARTO TEŻ PRZYJRZEĆ SIĘ NASZYM RELACJOM, PONIEWAŻ NIEKTÓRE Z NICH POTRAFIĄ BARDZO MOCNO ZATRUWAĆ WNĘTRZE CZŁOWIEKA. LUDZIE DOSKONAŁE WIEDZĄ, KTÓRE ZE ZWIĄZKÓW IM SZKODZĄ, PROBLEM W TYM, ŻE NIE POTRAFIĄ, NIE CHCĄ Z JAKICHŚ IM WIADOMYCH POWODÓW ZREZYGNOWAĆ Z NICH. TYMCZASEM TRZEBA TO ZROBIĆ. CZASAMI EWOLUCYJNIE, CZASAMI JEDNYM CIĘCIEM. DOBRZE JEST POMYŚLEĆ SOBIE, ŻE POSZERZAM W TEN SPOSÓB PRZESTRZEŃ WOKÓŁ SIEBIE DLA INNYCH

WARTOŚCIOWYCH OSÓB, KTÓRE NIE BĘDĄ MNIE NISZCZYĆ, OCENIAĆ LUB MNIE DEPRECJONOWAĆ.

Należy też, jeśli używa się mediów społecznościowych, blokować osoby moralnie złe, które nas nie akceptują, których słowa są agresywne, które odbierają spokój. Nie ma obowiązku mieć w sferze swojego profilu ludzi, których intencje są podle iktórzy karmią się nienawiścią. Wiele osób traci wewnętrzny spokój, tylko czytając wpisy takich „znajomych”.

Dla zdrowia i piękna duszy pomocne jest także życie w obrębie, przynajmniej ogólnie, zarysowanego planu. Warto wyznaczać sobie cele, zadania na dzień, na tydzień czy nawet dalej. To dyscyplina, buduje autonomię, poczucie sprawczości, panowania nad swoim życiem. Niweluje też lenistwo, prokrastynację, marnowanie czasu.

Dusza człowieka, aby była piękna, musi być też ufundowana na kulturze. Kultura to fundament, na którym można wiele zbudować. Azatem kultura bycia, uprzejme, miłe, taktowne odnoszenie się do innych czy język pozbawiony wulgaryzmów. Ale kultura to też nasycanie się pięknem otaczającego nas świata, bogactwem szeroko rozumianej sztuki, głębokich lektur, także duchowych, w tym stałej lektury Biblii, bywania na wartościowych wydarzeniach, obracania się w kręgu interesujących i kulturalnych osób, pamiętając o jakże prawdziwym polskim przysłowiu: „Z kim przystajesz, takim się stajesz”.

Człowiek kultury to też ten, który dąży do stałego poszerzania swej wiedzy, który dba o intelekt. Dusza potrzebuje pokarmu dla intelektu, nie może sycić się byle papką nie wiadomo

przez kogo przygotowaną, którą łyka się bezmyślnie. Wiedza jest tak potężnym instrumentem życia człowieka, że mówiono: „Scientia potentia est”, czyli „Wiedza to władza”, choć bywa też obecnie, że władza to raczej manipulacja, a więc wiedza użyta do złego. Nie o takiej wiedzy jednak piszę. Trzeba zatem wciąż uczyć się, poszerzać swoje widzenie świata, jego ogląd, budować spójny światopogląd poprzez słuchanie ciekawych wykładów, czytanie wartościowych książek, obcowanie z wielkimi dziełami kultury. Jednak ograniczając przy tym zdobywanie tysięcy nowych, a zwykle bezużytecznych informacji. W tej dziedzinie dominikanin o. Krzysztof Pałys proponuje dietę niskoinformacyjną, czyli odłączenie się od sieci, rozsądne korzystanie z internetu, który zabija czas i nas. Jeśli będziemy trzymać się tych wskazówek, to nie ma takiej możliwości, aby nasza dusza nie wypiękniała.

W zdrowym ciele zdrowy duch

Ciało jest często przez człowieka zaniedbywane, ponieważ człowiek utożsamia się ze swoim ciałem i wydaje mu się, że jako jego pan może z nim robić to, co mu się żywnie podoba. Tymczasem ciało źle traktowane bardzo szybko się odżywa, prosząc o zainteresowanie i troskę. Mimo ilości i dostępności jedzenia nasze ciała często są źle odżywione i przekarmione. Jeść mniej i lepiej, a nie dużo i źle. Do tego trzeba dolożyć solidną porcję ruchu wedle upodobań. Wówczas nasza powierzchowność będzie zdania na dzień pięknieć. Ale i oprócz urody podziękuje nam także umysł, ponieważ, jak mawiał Seneka, „obfite pożywienie hamuje bystrość umysłu”, a nasz intelekt bardzo tego nie chce.

PIĘKNO CIAŁA LUBI TAKŻE PIĘKNĄ OPRAWĘ. SKROMNE, ALE GUSTOWNE UBRANIE, BIŻUTERIA, MAKIJAŻ, OGÓLNE ZADBANIE, SCHŁUDNOŚĆ, CZYSTOŚĆ, KTÓRA NA CZŁOWIEKU LŚNI. BARDZO LUBIĘ TAKĄ STAROŻYTĄ MĄDROŚĆ: „IN MEDIO STAT VIRTUS” („CNOTA POLEGA NA UMIARZE”). TA MAKSYMA ODNOSI SIĘ ZARÓWNO DO ŻYCIA MORALNEGO, JAK I DO PRAKTYCZNEGO WYMIARU BYTOWANIA CZŁOWIEKA. UMIAR W JEDZENIU, UBIERANIU SIĘ, GROMADZENIU RZECZY, RELACJI, LUDZI, KTÓRYCH ZWIE SIĘ PRZYJACIÓŁMI, W ZDOBYWANIU INFORMACJI.

Niezwykle ważny jest również umiar w przestrzeni domu, w którym żyjemy. Jeśli jest w nim prostota, ład, rzeczy są na swoim miejscu, to z pewnością łatwiej będzie zachować nam także wewnętrzny ład. W takim domu czujemy się po prostu świetnie. Porządek i czystość w domu mają swoje znaczenie nie do przecenienia. Psychologia podpowiada, że porządek w sobie warto zacząć od porządku pościelonego łóżka rano. Trudno jednak zachować porządek, jeśli przedmiotów w obiekcie jest za dużo, jeśli nie są schowane. Wszystkie na zewnątrz wprowadzają chaos. Często ludzie nie wiedzą, że są rozdrażnieni z powodu ogromnej, przytłaczającej ilości, często bezużytecznych rzeczy, które nie są umieszczane w zakrytych szafkach. Zasada im mniej, tym lepiej w komponowaniu wnętrza naprawdę się sprawdza, czyniąc je estetycznym, pięknym, gustownym, z klasą. Ekspozujemy tylko te artefakty, które są faktycznie wyjątkowe, cenne, także w sensie sentymentalnej wartości, natomiast pozbywamy się tych tandetnych, zbędnych durnostojek i łapaczy kurzu, które nie tylko zaśmiecają naszą przestrzeń, ale także mają negatywny wpływ na nasze samopoczucie.

Minimalizm zaczął powoli przebijać się do świadomości przeciętnego człowieka, ale wdrożenie go w pełni nie jest łatwe, gdyż w naszej kulturze, wyrastającej z peerelowskiej biedy, przydasie wciąż mają się dobrze. Pewien postęp jednak widać. Wiele osób już nie epatuje ogromem rzeczy, kuchnie i salony stają się przejrzyste, unika się wyrazistych logo, nie eksponuje się metek znanych marek, nie pokazuje się całemu światu ilości posiadanych pieniędzy, gdyż jest to wyraz złego gustu. Prostota, skromność, harmonia, dobrej jakości pojedyncze rzeczy zamiast dziesiątków jarmarczno-cepeliowskich świecidełek to dobry przepis na uczynienie ze swej przestrzeni małego dzieła sztuki aranżacji wnętrza, w którym będziemy się znakomicie czuli. Oczywiście są też takie osoby, które kochają nadmiar we wszystkim. Szanuję ten wybór, ale osobiście go nie podzielam.

W życiu człowieka umiar jest najlepszym nauczycielem. Umiarkowanie to jedna z czterech cnót kardynalnych, a więc tych, które sprawiają, że nasze życie moralne, społeczne, ale też nasza codzienność stają się prostsze, harmonijne, transparentne, koherentne, zintegrowane. Ate atrybuty należą do kanonu piękna: estetycznego, moralnego i stanowią też o wartości naszego istnienia. Dobrze jest zatem o tym pamiętać, wcielając je w swój życiowy krwioobieg, aby z naszego życia wykreować autentyczne dzieło na miarę kunsztu artystycznego wielkich artystów, do grona których możemy wejść poprzez własną pracę nad samym sobą i swoją życiową przestrzenią.

ZDZISŁAWA KOBYLIŃSKA

W TEJ CHOROBIENAJWAŻNIEJSZY JEST CZAS

JESZCZE NIEDAWNO CIESZYŁA SIĘ ŻYCIEM I ZDROWIEM. DZIŚ NATALIA, 27-LETNIA PIERWSZA WICEMISS WARMII I MAZUR Z 2019 ROKU, TOCZY WALKĘ O ŻYCIE. „NIE WIEMY, CO BĘDZIE DALEJ, ALE SIĘ NIE PODDAJEMY” – MÓWIĄ JEJ BLISCY, PROSZĄC O POMOC.

Fot. Facebook Natalia Lewandowska

Piękna, młoda, pełna życia — tak jeszcze niedawno można było opisać 27-letnią Natalię, pierwszą Wicemiss Warmii i Mazur z 2019 roku. Dziś ta młoda kobieta, prywatnie mama 4-latkę, toczy dramatyczną walkę o zdrowie i przyszłość. W ciągu kilku dni jej życie zmieniło się o 180 stopni.

„Natalia... piękna, młoda i do niedawna zdrowa istotka” — mówi jej mama, która dzień po dniu obserwuje, jak córka zmagając się z chorobą.

Niewinny ból, tragiczne skutki

Wszystko zaczęło się nagle. Natalia poczuła ból w plecach i nogach. Wtedy jeszcze nie przypuszczała, że to sygnał poważnego zagrożenia. Ból się nasilał, a mięśnie zaczęły odmawiać posłuszeństwa. W piątek (28 lutego) Natalia postanowiła pójść do lekarza. Z trudem wyszła

z domu... i upadła. Nogi nie utrzymały jej ciała.

Brat pomógł jej dostać się na szpitalny oddział ratunkowy w Olsztynie. Tam zaczęła się długa walka o diagnozę i pomoc. Po licznych badaniach lekarze potwierdzili, że Natalia cierpi na zespół Guillaina-Barrégo — rzadką, autoimmunologiczną chorobę, która w ciągu zaledwie kilku dni może sparaliżować całe ciało.

Coraz gorsze objawy

Natalia trafiła na oddział neurologii, ale jej stan szybko się pogarszał.

„Następnego dnia objawy zaczęły się pogarszać. Nie była w stanie samodzielnie stanąć na nogi, dodatkowo pojawiły się bardzo silne bóle pleców, przykurcze nóg, stawów biodrowych, ból całego ciała” — czytamy na siepomoga.pl.

Lekarze rozpoczęli leczenie immunoglobulinami, które miało zahamować rozwój choroby. Niestety,

każdy kolejny dzień przynosił nowe dramaty. Natalia przestała ruszać nogami i rękami. Zachowała jedynie minimalną sprawność w jednej dłoni.

Potem przyszło zaburzenie połykania. Młoda kobieta nie była już w stanie jeść ani pić samodzielnie.

Dramatyczna walka i długa droga

5 marca Natalia skończyła terapię immunoglobulinami. Po kilku dniach na neurologii dostała zapaści. Została przeniesiona na OIOM i zaintubowana. Dodatkowo przeszła zapalenie płuc, więc jest podłączona do respiratora. Teraz ma oczyszczane osocze.

„Nie wiadomo, co będzie dalej. W tej chorobie najważniejszy jest czas. Czekamy na powolny proces powrotu do zdrowia. Jest delikatna poprawa: jest świadoma i przytomna, ale nie może mówić” — informują jej bliscy.

Natalia cierpi, ale nie jest sama. Bliscy walczą o jej przyszłość. Ona sama potrzebuje wsparcia, zarówno medycznego, jak i finansowego. Przed nią jeszcze długie leczenie i równie długa rehabilitacja, która może pomóc jej odzyskać choć część dawnej sprawności.

Apel o pomoc

Rodzina i przyjaciele Natalii apelują o wsparcie.

„Bardzo prosimy każdego, kto może pomóc... Natalię czeka jeszcze długa walka o zdrowie i powrót do normalnego życia” — piszą w poruszającym apelu.

Każda pomoc się liczy — czy to finansowe wsparcie, czy choćby dobre słowo. Natalia marzy o tym, by wrócić do swojego synka i znów cieszyć się codziennością. Ale sama tego nie dokona. Potrzebujemy ludzi, którzy pomogą jej stanąć na nogi. Dosłownie i w przenośni.

<https://pomagam.pl/rg8awp>

Pod koniec czerwca 2024 roku Elbląg liczył 112 445 mieszkańców, z czego 52,2% to kobiety, a 47,8% mężczyźni. Z danych wynika, że miasto charakteryzuje się stosunkowo zrównoważoną strukturą płciową, ale wśród osób w wieku poprodukcyjnym (60+ dla kobiet, 65+ dla mężczyzn) dominują kobiety, stanowiąc 65,3% tej grupy. Struktura wiekowa mieszkańców wskazuje na wyraźną przewagę osób w wieku produkcyjnym, które należą do 57,2% populacji, ale również dużą liczbę seniorów (26,7%), co wiąże się z wyzwaniem w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Z danych wynika również, że w grupie osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet, 18-64 lat dla mężczyzn) jest więcej mężczyzn (52,8%) niż kobiet (47,2%).

Rynek pracy w Elblągu
W 2024 roku liczba bezrobotnych w mieście wyniosła 2451 osób, z czego 52,9% stanowiły kobiety. W porównaniu do średniej krajowej (5,1%) oraz województwa warmińsko-mazurskiego (8,3%) Elbląg wypadł nieco

lepiej. W powiecie elbląskim stopa bezrobocia była wyższa i wynosiła aż 12,5%, co świadczy o dużych różnicach między miastem a obszarami wiejskimi.
W 2024 roku wśród bezrobotnych dominowały osoby długotrwale bezrobotne (46,2%), osoby bez kwalifikacji zawodowych (33,6%) oraz osoby powyżej 50. roku życia (30,4%). Z kolei 19,3% bezrobotnych stanowiły osoby poniżej 30. roku życia. Warto zauważyć, że z 2451 osób bezrobotnych w Elblągu 406 miało prawo do zasiłku (16,6%), a 269 osób (11%) posiadało co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. Osoby niepełnosprawne należały do 7,6% grupy bezrobotnych.
Jeśli chodzi o zawody, w których jest najwięcej bezrobotnych, to dominują osoby bez zawodu, a także sprzedawcy i stolarze. Kolejnymi zawodami z wysokim odsetkiem bezrobotnych są robotnicy gospodarczy,

kucharze oraz pracownicy obsługi biurowej. Warto również zauważyć, że wśród bezrobotnych są osoby, które poszukują pracy w zawodach wymagających wykształcenia zawodowego, takie jak mechanicy czy fryzjerzy.
Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu w 2024 roku zarejestrował 613 cudzoziemców z Gruzji, Białorusi, Ukrainy, Mołdawii i Armenii, z czego 308 osób zostało zatrudnionych. Ponadto wydano 8 zezwoleń na pracę sezonową i 1088 powiadomień o powierzeniu pracy obywatelom Ukrainy. Warto także wspomnieć o aktywizacji zawodowej uchodźców. Na koniec grudnia 2024 roku w rejestrach PUP pozostało tylko 18 obywateli Ukrainy, co sugeruje, że wielu z nich znalazło pracę lub powróciło do kraju. W ciągu całego roku aktywizowano 20 osób z Ukrainy w ramach staży, prac interwencyjnych oraz refundacji stanowisk pracy.

W 2024 roku Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu miał do dyspozycji ponad 3300 ofert pracy, z czego 2500 pochodziło z terenu Elbląga, a 859 z powiatu elbląskiego. Warto podkreślić, że ponad 70 proc. ofert zamieścili pracodawcy, którzy tworzyli stanowiska pracy bez wsparcia funduszy z urzędów pracy. Pracodawcy poszukiwali pracowników na stanowiska sprzedawców, pracowników biurowych, pracowników gospodarczych, mechaników samochodowych, mechaników maszyn, montażyстів, kucharzy, operatorów maszyn, kierowców oraz referentów administracyjnych.
Struktura wykształcenia bezrobotnych w Elblągu w 2024 roku pokazuje, że największą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i średnim, a także osoby z wykształceniem zawodowym. Wśród bezrobotnych w Elblągu ponad 600 osób nie ukoń-

czyło szkoły średniej, a więc mamy duży odsetek osób z niższym poziomem wykształcenia, który wciąż stanowi istotną barierę na rynku pracy. W powiecie elbląskim również dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (667 osób) oraz gimnazjalnym i poniżej (847 osób), co wskazuje na konieczność większej liczby programów edukacyjnych i aktywizacyjnych skierowanych do tej grupy.
W 2024 roku w Elblągu zarejestrowano 14 360 podmiotów gospodarczych, z czego 10 035 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 1,3% w porównaniu do roku 2023. Natomiast liczba osób prawnych spadła o około 35%, co może świadczyć o trudnościach, z którymi mierzą się większe firmy. Z kolei liczba jednostek bez osobowości prawnej wzrosła o prawie

27%, co może być wynikiem wzrastającej liczby jednoosobowych firm oraz małych przedsiębiorstw.
Zwolnienia grupowe w Elblągu
W ubiegłym roku w wyniku zwolnień grupowych w elbląskim Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 30 osób bezrobotnych. Zwolnienia grupowe przeprowadzono w czterech firmach: Sery ICC Paślęk (70 zwolnionych), GE Power (106 zwolnionych), Home Concept (97 zwolnionych) oraz Carrefour Polska (31 zwolnionych). Po tych zwolnieniach w rejestrach PUP pozostało 21 osób, które nie podjęły jeszcze pracy. Pozostali znaleźli nowe zatrudnienie, przeszli na emeryturę, zdecydowali się na świadczenia przedemerytalne, odbyli staż, skorzystali z oferty pracy interwencyjnej lub zostali powołani do wojska.
EWELINA GULIŃSKA

1. Struktura demograficzna mieszkańców Elbląga (stan na 30 czerwca 2024 r.):
– ogółem: 112 445 mieszkańców, w tym
– kobiety: 58 659 (52,2%)
– mężczyźni: 53 786 (47,8%)
– osoby w wieku przedprodukcyjnym (<18 lat): 18 186 (16,1%), w tym
– kobiety: 8793 (48,3%)
– mężczyźni: 9393 (51,7%)
– osoby w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet, 18-64 lat dla mężczyzn): 64 216 (57,2%), w tym
– kobiety: 30 314 (47,2%)
– mężczyźni: 33 902 (52,8%)
– osoby w wieku poprodukcyjnym (60+ kobiety, 65+ mężczyźni): 30 043 (26,7%), w tym
– kobiety: 19 603 (65,3%)
– mężczyźni: 10 240 (34,7%).
2. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Elblągu (31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– ogółem: 14 360 / 14 169, w tym
– osoby fizyczne: 10 035 / 9916
– osoby prawne: 1127 / 1738
– jednostki bez osobowości prawnej: 3198 / 2519.
3. Liczba bezrobotnych (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– Polska: 786 200 (stopa bezrobocia 5,1%)

– woj. warmińsko-mazurskie: 38 900 (8,3%)
– Elbląg: 2451 (6,4%)
– powiat elbląski: 2280 (12,5%).
4. Płynność bezrobocia (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
Elbląg:
– zarejestrowani: 4127 / 4426
– wyrejestrowani: 4102 / 4631
powiat elbląski:
– zarejestrowani: 2906 / 3113
– wyrejestrowani: 2953 / 3231.
5. Wybrane grupy bezrobotnych w Elblągu w 2024 r. (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– ogółem: 2451, w tym
– kobiety: 1273 (51,9%)
– mężczyźni: 1178 (48,1%)
– długotrwale bezrobotni: 1133 (46,2%)
– bez kwalifikacji zawodowych: 823 (33,6%)
– powyżej 50. r. życia: 744 (30,4%)
– poniżej 30. r. życia: 474 (19,3%)
– z prawem do zasiłku: 406 (16,6%)
– posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. r. życia: 269 (11%)
– osoby niepełnosprawne: 187 (7,6%).
6. Liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– Elbląg: 4037
– powiat elbląski: 1597.

7. Główne przyczyny wyrejestrowania z Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– podjęcie pracy niesubsydiowanej: 1800 (43,9%)
– brak gotowości do pracy: 817 (19,9%)
– udział w aktywnych formach: 688 (16,8%)
– podjęcie pracy subsydiowanej: 422 (10,3%)
– inne (emerytura, renta, nauka, odmowa): 372 (9,1%).
8. Liczba ofert pracy w Elblągu (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– ogółem: 2500 / 2609, w tym
– oferty pracy niesubsydiowanej: 1823 / 1879
– oferty pracy subsydiowanej: 335 / 361
– miejsca z aktywizacji zawodowej: 342 / 369.
9. Liczba ofert pracy w powiecie elbląskim (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– ogółem: 859 / 905, w tym
– oferty pracy niesubsydiowanej: 459 / 514
– oferty pracy subsydiowanej: 197 / 173
– miejsca z aktywizacji zawodowej: 203 / 218.
10. Liczba bezrobotnych według wieku w Elblągu

(stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– 18-24 lata: 237 / 208
– 25-34 lata: 504 / 542
– 35-44 lata: 638 / 616
– 45-54 lata: 610 / 614
– 55-59 lat: 305 / 295
– 60 i więcej lat: 157 / 153.
11. Liczba bezrobotnych według wykształcenia w Elblągu (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– wyższe: 359 / 359 (2023)
– policealne i średnie zawodowe: 484 / 465
– średnie ogólnokształcące: 382 / 399
– zasadnicze zawodowe: 577 / 550
– gimnazjum i poniżej: 649 / 653.
12. Liczba bezrobotnych według wykształcenia w powiecie elbląskim (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– wykształcenie wyższe: 145 / 143
– policealne i średnie zawodowe: 327 / 351
– średnie ogólnokształcące: 304 / 286
– zasadnicze zawodowe: 667 / 664
– gimnazjum i poniżej: 847 / 884.
13. Liczba ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców w 2024 r. (stan na 31 grudnia 2024 r.):

Elbląg:
– sprzedawca: 60
– pracownik biurowy: 46
– pracownik gospodarczy: 44
– mechanik samochodowy: 32
– mechanik maszyn: 32
– montażysta: 31
– kucharz: 30
– operator maszyn: 99
– kierowca: 26
– referent do spraw administracyjno-biurowych: 24
powiat elbląski:
– sprzedawca: 20
– pracownik biurowy: 13
– pracownik gospodarczy: 12
– mechanik samochodowy: 8
– mechanik maszyn: 10
– montażysta: 7
– kucharz: 12
– operator maszyn: 22
– kierowca: 1
– referent do spraw administracyjno-biurowych: 9.
14. Liczba ofert pracy w Elblągu (stan na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– ogółem: 2500 / 2609
– oferty pracy niesubsydiowanej: 1823 / 1879
– oferty pracy subsydiowanej: 335 / 361
– miejsca z aktywizacji zawodowej: 342 / 369.
15. Liczba ofert pracy w powiecie elbląskim (stan

na 31 grudnia 2024 r. / 31 grudnia 2023 r.):
– ogółem: 859 / 905
– oferty pracy niesubsydiowanej: 459 / 514
– oferty pracy subsydiowanej: 197 / 173
– miejsca z aktywizacji zawodowej: 203 / 218.
16. Bezrobotni według zawodów w Elblągu (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– sprzedawca: 270
– bez zawodu: 249
– stolarz: 89
– robotnik gospodarczy: 71
– kucharz: 62
– pracownik obsługi biurowej: 58
– pomocniczy robotnik budowlany: 52
– fryzjer: 40
– mechanik: 38
– magazynier: 30.
17. Bezrobotni według zawodów w powiecie elbląskim (stan na 31 grudnia 2024 r.):
– bez zawodu: 358
– sprzedawca: 225
– stolarz: 110
– robotnik gospodarczy: 66
– kucharz: 83
– mechanik: 53
– pomocniczy robotnik budowlany: 43
– murarz: 36
– krawiec: 34
– cukiernik: 27.

CHCESZ ŻYĆ, TO NOGA Z GAZU

ZROBIŁO SIĘ CIEPLEJ I NA DROGACH POJAWILI SIĘ MOTOCYKLIŚCI. NIESTETY SĄ JUŻ TEŻ PIERWSZE WYPADKI I OFIARY. WYSTARCZY ZBYT MOCNO NACISNAĆ NA GAZ, A NIESZCZĘŚCIE MUROWANE. BO SZANSE MOTOCYKLISTY NA TO, ŻE PO ZDERZENIU Z DRZEWEM CZY INNĄ PRZESZKODĄ WYJDZIE Z TEGO CAŁO, SĄ NIEWIELKIE.

Wraz z wiosną na drogach robi się coraz tłoczniej, bo po zimie znowu pojawili się motocykliści. Trzeba uważać, bo wielu z nich, tak jak zresztą niektórzy kierowcy aut, lubi mocniej nacisnąć na gaz, a o nieszczęście nietrudno. Tym bardziej że z roku na rok jest coraz więcej wypadków z udziałem motocyklistów.

Niestety są już pierwsze ofiary tego sezonu. W minioną niedzielę w Wijewie w powiecie leszczyńskim 29-letni motocyklista na łuku drogi uderzył z ogromną siłą w betonowe ogrodzenie jednej z posesji. Kierujący motorem Ukrainiec poniósł śmierć. Zginął też 17-latek kierujący crossowym motocyklem, który w Trutowie w powiecie lipnowskim wypadł z drogi. Wszystko wskazuje na to, że motocyklista nie dostosował prędkości do warunków drogowych. Nastolatek nie miał prawa jazdy, a motocykl nie był dopuszczony do ruchu.

Na szczęście nikt nie zginął w wypadku, do którego doszło także w niedzielę, ok. godz. 12.30, na drodze krajowej nr 58 pomiędzy Szczytnem a Janowem. Okoliczności zdarzenia bada policja, ale ze wstępnych ustaleń wynika, że nastąpiło wykonanie nieprawidłowego manewru wyprzedzania przez kierującego pojazdem osobowym, który zjechał na przeciwny pas ruchu. Znaprzeciwka nadjechał motocyklista. Kierujący kawasaki 48-letni mieszkaniec powiatu olsztyńskiego gwałtownie zahamował, aby uniknąć czołowego zderzenia z samochodem. Wtedy w tył motocykla uderzył drugi motocykl, BMW, którym jechał 43-letni mieszkaniec powiatu olsztyńskiego. Ranne zostały trzy osoby, bo też obrażenia odniosła pasażerka. Cała trójka trafiła do szpitala, a w akcji ratunkowej brał udział m.in. śmigłowiec LPR.

Jak przekazała nam sierż. Emilia Pławska, oficer prasowy KPP w Szczytnie, policjanci szukają kierowcy auta, który wyprzedzał inny pojazd.

Do szpitala trafiła też 42-letnia kierująca motocyklem marki Benelli. W niedzielę na drodze wojewódzkiej nr 537 na wysokości miejscowości Wygoda wgm. Ostróda kobieta uderzyła w zwierzę, które wbiegło z lasu wprost pod jadący jednośląd. Kierująca zobrażeniami ciała została przetransportowana do szpitala.

To dopiero początek sezonu, bo im bliżej lata, tym więcej na drogach będzie rowerzystów i motocyklistów. I więcej wypadków, bo do tych z udziałem motocyklistów, jak wynika z policyjnych statystyk, najczęściej dochodzi w okresie między majem a wrześniem. A patrząc na dni tygodnia, to najczęściej do wypadków dochodzi w niedzielę, w które jest też najwięcej ofiar śmiertelnych, bo ginie po-

nad jedna piąta wszystkich motocyklistów. W 2023 roku w Polsce zginęło 189 kierujących motocyklami i 17 ich pasażerów.

Jak poinformował podkom. Tomasz Markowski, rzecznik prasowy komendanta wojewódzkiego policji w Olsztynie, w ubiegłym roku na Warmii i Mazurach doszło do 91 wypadków z udziałem motocyklistów, w których zginęło 5 osób, a 90 zostało rannych. Co istotne, sprawcami niemal połowy, bo 49, byli motocykliści. Natomiast dwa lata temu motocykliści byli sprawcami 38 wypadków.

Co do przyczyn zdarzeń, to te od lat są niezmiennie. Według danych policji najczęstsze przyczyny wypadków spowodowanych przez motocyklistów to niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieprawidłowe wyprzedzanie i niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami. Tak naprawdę te same grzechy można przypisać

Na szczęście nikt nie zginął w wypadku, do którego doszło w niedzielę koło Szczytna

też kierowcom aut. Jednak ich chronią poduszki powietrzne czy strefy zgniotu, a motocyklistę tylko kask i kombinezon.

Po kilku miesiącach prze-rwy kierujący samochodami muszą ponownie przyzwyczaić się do obecności motocyklistów na drogach. Kierowcy mogą mieć trudności z oceną odległości i prędkości jednoślada, dlatego należy założyć, że jedzie on znacznie szybciej, a tym samym wcześniej, niż nam się wydaje, zbliży się do nas. Ponadto motocykl jadący wśród wielu pojazdów może łatwo zniknąć z pola widzenia — warto o tym pamiętać, wykonując manewr zmiany pasa ruchu. Pamiętajmy też, aby nie zmuszać kierującego jednośladem do gwałtownego hamowania, gdyż może to doprowadzić do

utruty panowania nad motocyklem, a w konsekwencji do poważnego wypadku — przestrzegają policjanci. Uczulają oni także kierowców aut, którzy również przyczyniają się do wypadków z udziałem motocyklistów, żeby patrzyli w lusterka podczas zmiany pasa ruchu czy skrętu.

Stąd jak zawsze apel policji do wszystkich kierowców, nie tylko motocyklistów, o rozwagę i ostrożność, ale też — jak podkreśla st. sierż. Emilia Pławska — o to, aby nawzajem się szanować na drodze. Bo nie od dziś wiadomo, że między niektórymi kierowcami aut a motocyklistami iskrzy; obie strony oskarżają się o niebezpieczną jazdę. Wzajemny szacunek na drodze na pewno ten ogień ugasi.

ANDRZEJ MIELNICKI

BIEG PIEKARCZYKA I 50-LECIE MOSIR

MAMY DLA WAS KILKA DOBRYCH INFORMACJI. TEGOROCZNA EDYCJA BIEGU PIEKARCZYKA BĘDZIE MIAŁA JESZCZE BARDZIEJ WYJĄTKOWY CHARAKTER, PONIEWAŻ POŁĄCZONA ZOSTANIE Z OBCHODAMI 50-LECIA MIEJSKIEGO OŚRODKA SPORTU I REKREACJI W ELBLĄGU. CZEKA NA WAS MNÓSTWO SPORTOWYCH EMOCJI, KONCERTY, ATRAKCJE DLA DZIECI I STREFA GASTRONOMICZNA. ALE PRZED WSZYSTKIM RYWALIZACJA NA TRASACH 10 KM I 5 KM ORAZ NIEZAPOMNIANE PRZEŻYCIA DLA NAJMŁODSZYCH UCZESTNIKÓW MINIBIEGU PIEKARCZYKA. TO BĘDZIE PRAWDZIWE ŚWIĘTO SPORTU I REKREACJI!

50-lecie MOSIR Elbląg

07.06.2025 - sobota

Plac Jagiellończyka

KONCERTY

ATRAKCJE DLA DZIECI

STREFA GASTRONOMICZNA

XVI Elbląski Bieg Piekarczyka

08.06.2025 - niedziela

DYSTANS

BIEG GŁÓWNY ➡ 10 km

BIEG TOWARZYSZĄCY ➡ 5 km

MINI BIEG PIEKARCZYKA ➡ od 50m do 600m

zapraszamy

biegpiekarczyka.pl

7 czerwca spotkamy się wszyscy na placu Jagiellończyka, aby świętować 50-lecie istnienia elbląskiego MOSIR. Z tej okazji przygotowaliśmy atrakcje dla dzieci, strefę gastronomiczną i koncerty. Będzie również tort. Dzień później, czyli w niedzielę, 8 czerwca, będziemy mogli obserwować zmagania zawodników na trasie Biegu Piekarczyka. Zaczniemy o 10 od biegów głównego i towarzyszącego, a po ceremonii rozdania nagród z dystansem zmierzają się dzieci i młodzież; w tym roku będzie ich rekordowa liczba — mówi Marek Kucharczyk, dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Pamiętajcie, że XVI Elbląski Bieg Piekarczyka to nie tylko rywalizacja spor-

towa, ale także okazja do wspólnego spędzenia czasu w aktywny sposób. Co roku na starcie pojawiają się całe rodziny, grupy przyjaciół i pracowników firm, którzy chcą razem przeżyć tę sportową przygodę. To wyjątkowa impreza łącząca profesjonalnych biegaczy i amatorów. Dlatego jeśli jeszcze nie zapisałeś się na 10 km lub 5 km, to jest teraz odpowiedni moment na to. Pakiety rozchodzą się w bardzo szybkim tempie, dlatego nie czekaj na ostatnią chwilę i zapisz się już dziś.

Każdy uczestnik biegów głównego i towarzyszącego otrzyma atrakcyjny pakiet startowy i wyjątkowy medal na mecie. Trasa prowadzi przez malownicze zakątki Elbląga. To doskonała okazja do tego,

aby sprawdzić swoją formę, zmierzyć się z innymi biegaczami i poczuć niesamowitą atmosferę sportowej rywalizacji.

Wejdź na stronę biegpiekarczyka.pl i dołącz do tysięcy biegaczy, którzy 8 czerwca staną na starcie!

MOSIR ELBLĄG

OGŁOSZENIA DROBNE

PRACA

dam pracę

ZATRUDNIĘ pracownika w gospodarstwie rolnym, 511-006-831

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie, 501-172-462

RÓŻNE

sprzedam

BORNITY-NARYBEK karpia i amura, 669-483-895

NIERUCHOMOŚCI

sprzedam

WWW.DOMKIANGIELSKIE.PL 503-103-703

Szukasz Klientów?

tel. **604-408-305**

DZIENNIK ELBLĄSKI

Z CHOJNICZANKĄ WIECZOROWĄ PORĄ

PIŁKA NOŻNA\\ Chojniczanka Chojnice będzie kolejnym rywalem Olimpii Elbląg, która wiosną nie potrafi zapunktować wiosną w Betclie II lidze. Elblążanie rozegrają mecz 24. kolejki w piątkowy wieczór na własnym stadionie.

Nawet obroniony rzut karny i dwa zdobyte piękne gole nie dały Olimpii punktów w ostatnim ligowym występie. Oczywiście, rywalem była napakowana gwiazdami i kasą Wieczysta Kraków, która zmierza po awans, ale mało kto wogóle spodziewał się, że elblążanie będą w stanie skutecznie rywalizować z wiceliderem. W niedzielę przez ponad godzinę utrzymywał się remis, w bramce dwoił się i troił Andrzej Witan, ale końcu krakowianie zdobyli gola i szybko poprawili drugim, gdy piłka niefortunnie odbiła się od Mieszko Lorenca. Przyjezdni nie zwiesili jednak głów, bo pięknym trafieniem odpowiedział Wojciech Zieliński. W końcu Wieczysta jeszcze raz umieściła piłkę w siatce, a już w doliczonym czasie gry rozmiary porażki zmniejszył Oskar Fyk. Jego debiutancki gol na boiskach II ligi był przedcudnej urody.

Elblążanie znów pokazali, że w drużynie jest poten-

Elblążanie nie mogą składać broni w walce o ligowe punkty, nawet jeśli ich sytuacja w kwestii utrzymania jest już dramatycznie trudna

cjał, by jeszcze powalczyć w tym sezonie. O utrzymanie będzie już niezwykle trudno, bo matematyka jest nauką, której nie da się oszukać jak przeznaczenia, i Olimpia musiałaby podwoić swój dorobek, by w tym momencie włączyć się do walki o bezpieczne miejsce, ale nikt nie zabrania drużynie Marcina Szwedu walczyć.

Każda zła passa ma przecież kiedyś swój koniec. Gracze Olimpii muszą zakończyć niemoc, która wiosną nie pozwala im zapunktować. W piątkowy wieczór będą mieli do tego piątą okazję w tej rundzie. Rywal znów jest z górnej półki, bo Chojniczanka zajmuje 4. miejsce w tabeli. Zespół z Pomorza ma dość dużą stratę do lidera i wice-

lidera, ale jest na najlepszej drodze, by znów zakończyć sezon barażami o awans do II ligi. Wiosną ekipa z Chojnic wygrała trzy z czterech rozegranych meczów.

W poprzednim sezonie Olimpia potrafiła pokonać Chojniczankę na własnym boisku. W piątkowy wieczór powtórzenie wyniku 2:1 z jesieni 2023 roku każdy w klubie z Elbląga z pew-

nością brałby w ciemno. Pierwszy gwizdek arbitra o godz. 19.45.

POZOSTAŁE MECZE 24. KOLEJKI:

Piątek:
GKS Jastrzębie Zdrój – Skra Częstochowa (16), KKS 1925 Kalisz – Olimpia Grudziądz (20)
Sobota:
Zagłębie II Lubin – Resovia Rzeszów (12), Pogoń Grodzisk

Mazowiecki – Wieczysta Kraków (12.45)
Podbeskidzie Bielsko-Biała – Wisła Puławy (15)

Niedziela:
Hutnik Kraków – Zagłębie Sosnowiec (14.30), Polonia Bytom – Świt Szczecin (19.30)

Poniedziałek:
ŁKS II Łódź – Rekord Bielsko-Biała (17)

PO 23. KOLEJKACH

1. Pogoń	58	49:17
2. Wieczysta	54	52:13
3. Polonia*	48	42:17
4. Chojniczanka	43	32:19
5. Hutnik	36	29:37
6. Kalisz	35	25:25
7. Świt	33	35:35
8. Zagłębie	33	33:35
9. ŁKS II	29	27:34
10. Resovia*	28	32:35
11. Podbeskidzie	27	24:27
12. Wisła***	24	28:44
13. Olimpia G.	23	27:33
14. Rekord*	22	32:40
15. Jastrzębie*	20	23:27
16. Zagłębie II*	18	33:42
17. Skra**	18	21:40
18. Olimpia E.*	11	19:43

* mecz mniej
** Skra ukarana siedmioma punktami ujemnymi
*** Wisła ukarana dwoma punktami ujemnymi

Elblążanki w tym sezonie nie wygrały jeszcze z nikim z wielkiej trójki

Elbląskie piłkarki ręczne w sobotę odniosły bardzo cenne zwycięstwo, pokonując 29:21 Urbis Gniezno, ale nie ma czasu na konsumowanie

sukcesu. W środowy wieczór przyjdzie zmierzyć im się w potentatem ligi, który jest na najlepszej drodze do obrony mistrzowskiego tytułu. Zagłębie Lubin gro-

mi kolejnych rywali i trudno oczekiwać, by Start postawił się faworytkom na tyle, by wywalczyć na wyjeździe korzystny wynik. W rundzie zasadniczej lubinianki triumfowały dwukrotnie – 38:13 oraz 33:20. Zespół trenerki Magdaleny Stanulewicz robi w tym sezonie postępy, a w drużynie pojawiają się kolejne zawodniczki, które aspirują do miana liderki. Na początku sezonu gra Startu opierała się głównie na barkach Aleksandry Zych, która jako jedna z najbardziej doświadczonych zawodniczek całej ligi od razu udowodniła swoją wartość. Przy niej okrzepły kolejne elbląskie zawodniczki.

Obrotowa Klaudia Grabińska na początku marca zadebiutowała w kadrze Polski, a teraz selekcjoner Arne Senstad powołał ją kwietniowy dwumecz z Macedonią Północną w ramach eliminacji do mistrzostw świata. Znakomitą formę w ostatnich meczach prezentuje bramkarka Nevena Radojčić, a swoje pięć minut zanotowały już Karolina Wicik czy ostatnio 19-lletnia skrzydłowa Zofia Chwojnicka, która nominację do najlepszej siódemki po ostatniej kolejce Orleń Superligi Kobiet może uznać za wyjątkowy prezent urodzinowy. Start idzie w tym sezonie swoją drogą. Nie jest jesz-

cze drużyną, która umiejętnościami i doświadczeniem może równać się z Zagłębiem, ale mecze z mistrzem Polski na pewno są dobrą wskazówką do realizacji określonego celu. Elblążanki mają okazję uczyć się od najlepszych i znów przed nimi bardzo ważna lekcja. Po środowym otwarciu 21. kolejki Start będzie miał wolny weekend. W sobotę odbędą się dwa kolejne mecze grupy mistrzowskiej, w których niżej notowane drużyny zagrają z rywalkami z top 3 ligi. Jeśli Urbis Gniezno i Piotrcovia Piotrków Trybunalski nie pokuszą się o niespodzianki, to w tabeli powinien zostać zachowany status quo.

POZOSTAŁE MECZE 21. KOLEJKI:

Grupa mistrzowska:
KPR Gminy Kobierzycy – Urbis Gniezno, Piotrcovia Piotrków Trybunalski – FunFloor Lublin
Grupa spadkowa:
Młyny Stoistaw Koszalin – Ruch Chorzów, Sośnica Gliwice – Szczypiorno Kalisz

TABELA

1. Zagłębie	57	615:401
2. FunFloor	51	614:487
3. Kobierzycy	48	585:479
4. Start	33	561:591
5. Piotrcovia	29	540:538
6. Urbis	26	567:574

7. Ruch	23	533:582
8. Sośnica	16	475:562
9. Młyny	9	480:603
10. Szczypiorno	8	506:633

PIĄTEK | 28 | 03 | 2025 |

GAZETA
OLSZTYŃSKA

DZIENNIK
ELBLĄSKI

PARTNER WYDANIA

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

BIZNES

WARMII I MAZUR

PRACODAWCY

”

NIE DA SIĘ UKRYĆ: W ŚWIECIE NIEUSTAJĄCYCH ZMIAN NA RYNKU PRACY KLUCZOWYM ELEMENTEM SUKCESU ZAWODOWEGO JEST INWESTOWANIE W ROZWÓJ. WŁAŚNIE DLATEGO TAK ISTOTNE JEST WSPARCIE ZARÓWNO DOŚWIADCZONYCH SPECJALISTÓW, JAK I MŁODYCH TALENTÓW STAWIAJĄCYCH PIERWSZE KROKI W KARIERZE. Z POMOCĄ PRZYCHODZI KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY, KTÓRY UMOŻLIWIA NIE TYLKO DOFINANSOWANIE SZKOLEŃ, ALE TAKŻE POMOC W ODKRYCIU WŁASNEGO POTENCJAŁU ZAWODOWEGO. TO NARZĘDZIE, KTÓRE OTWIERA DRZWI DO NOWYCH MOŻLIWOŚCI.

///czytaj na str. 4-5

wawa.info

PORTAL DLA WARSZAWY I MAZOWSZA

NOWY PORTAL WAWA.INFO

SPIS TREŚCI

4 Krajowy Fundusz Szkoleniowy
— żeby wspomóc rynek pracy

6 Stopa bezrobocia w kraju,
regionie i w powiatach

7 Rynek pracy w pigułce

8 Inteligentna
specjalizacja – czy naprawdę
przyspiesza rozwój?

10 Barometr zawodów 2025
Warmia i Mazury

11 Jak zdobyć pierwszy milion?

12 Is smart
specialisation good?

14 Branding, czyli jak się uczyć
ze statystyk

str. 3-4

Fot. materiały firmy Seftlin

str. 8

str. 11

str. 14

Fot. Chaosman_Studio - stock.adobe.com

KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY — ŻEBY WSPOMÓĆ RYNEK PRACY

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

Krajowy
Fundusz
Szkoleniowy

— OSTATNIE LATA GWAŁTOWNYCH PRZEMIAN SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH I TECHNOLOGICZNYCH POKAZUJĄ, JAK WAŻNE SĄ UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE ORAZ OTWARTOŚĆ NA ZMIANY. DZIŚ ZDOBYWANIE NOWYCH KWALIFIKACJI I NAUKA NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI NIE SĄ KWESTIĄ WYBORU LECZ KONIECZNOŚCIĄ I STANOWIĄ NIEODŁĄCZNY ELEMENT KARIERY — MÓWI **BOŻENA PIĄTEK**, DYREKTOR WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W OLSZTYNIE.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) jest narzędziem rynku pracy. Stanowi wydzieloną część Funduszu Pracy. Jak podaje Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej — ta część składki jest przeznaczana na kształcenie ustawiczne podejmowane z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy. Kształcenie to polega na stałym rozwoju i doskonaleniu przez całe życie.

Nie da się ukryć: żyjemy w świecie, w którym stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych to klucz do sukcesu na rynku pracy. Dlatego tak ważne jest wspieranie zarówno doświadczonych pracowników, jak i młodych osób, które przy wyborze swojej kariery zawodowej na rynku pracy stawiają dopiero pierwsze kroki. Stąd warto wiedzieć, jak działa Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) i jaką pomoc można dzięki niemu uzyskać.

KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY KROK PO KROKU

Krajowy Fundusz Szkoleniowy to program, którego głównym celem jest **zapobieganie utracie pracy z powodu braku dopasowania kompetencji pracowników do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki**.

Co za tym idzie — KFS wspiera rozwój zawodowych kompetencji pracowników i/lub pracodawców oraz umożliwia dofinansowanie kosztów szkoleń, dzięki którym beneficjenci zyskują dofinansowanie na podniesienie swoich kwalifikacji.

JAK TO DZIAŁA?

Pracodawca zainteresowany podniesieniem kwalifikacji własnych lub swojego pracownika składa wniosek o dofinansowanie ze środków KFS na wybraną formę kształcenia ustawicznego. Samo dofinansowanie kosztów może być różne, w zależności od długości trwania i rodzaju wsparcia. Środki KFS

Fot. materiały firmy Safilin

przyznawane są na podstawie naborów, w których uczestniczyć mogą różne podmioty, niezależnie od rodzaju formy organizacyjnej danego pracodawcy.

Przykładowo — dofinansowanie kosztów może obejmować kursy językowe, szkolenia z zakresu obsługi maszyn czy warsztaty związane z rozwojem umiejętności miękkich. Ponieważ środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego są ograniczone, warto śledzić informacje na temat dostępnych naborów i terminach składania wniosków.

— Nasza firma korzystała ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego w latach 2020-2023 — mówi **Dorota Rynkowska** z firmy DWS Wind Turbine Service. — W szkoleniach specjalistycznych brali udział nasi technicy. Sama procedura przygotowania i złożenia wniosku

nie jest skomplikowana — czasem jedynie narzucone zgóry priorytety sprawiają trudność, bo pracodawca musi się w nie po prostu wpasować. Natomiast sposób przygotowania i złożenia wniosku to kwestia kilku godzin. Polityka firmy jest taka, iż środki Funduszu przeznaczone są na wsparcie kształcenia pracowników, którzy już są zatrudnieni. Co do kosztów — to jako beneficjent ponosimy 20% kosztów szkolenia. Krajowy Fundusz Szkoleniowy pokrywa pozostałe 80%. Do tego trzeba pamiętać, że ze środków KFS finansowane jest tylko szkolenie — wszelkie dodatkowe koszty, np. dojazd, nocleg — są już poza finansowaniem. Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego to bez wątpienia bardzo dobra inwestycja w potencjał kadrowy każdej firmy. Niestety, często

pula środków jest ograniczona i szybko się kończy, dlatego trzeba być czujnym i nie zalegać ze złożeniem wniosku.

DLA KOGO?

KFS adresowany jest zarówno do pracowników, jak i pracodawców, którzy chcieliby skorzystać z różnych form kształcenia ustawicznego. Osoby zainteresowane tą formą wsparcia powinny śledzić informacje na temat bieżących naborów oraz terminów składania wniosków na stronach Powiatowego Urzędu Pracy, właściwego ze względu na siedzibę pracodawcy albo miejsce prowadzenia działalności. To tam znajdą też informacje na temat szczegółowych zasad aplikowania o wspomniane środki.

O dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego może

wystąpić zarówno jednostka organizacyjna (również nieposiadająca osobowości prawnej), jak i osoba fizyczna, jeżeli zatrudnia co najmniej jednego pracownika.

Znaczenia nie ma ani rodzaj umowy o pracę, ani wymiar czasu pracy — pełen czy tylko część etatu.

— Krajowy Fundusz Szkoleniowy jest dla mojej firmy niezwykle ważny. Przede wszystkim pomaga w jej transformacji — mówi **Marcin Uścińowicz**, prezes spółki Safilin. — Cieszy mnie, że wytyczne KFS w bardzo dużej mierze odpowiadają zarówno strategii naszej firmy, jak i planom na najbliższą przyszłość. Pamiętamy, że KFS pomaga firmom, w których stanowiska niektórych pracowników są zagrożone, ale pomaga też w transformacji, zwłaszcza cyfrowej, oraz we wdrażaniu nowych narzędzi. Bez ludzi nie ma zmiany — nigdy nie można o tym zapomnieć. Każde szkolenie czy warsztaty w firmie przekładają się potem na lepszą organizację pracy i łatwiejsze wprowadzanie zmian. Wszystko to dzięki Krajowemu Funduszowi Szkoleniowemu. A jeszcze do tego korzystanie z niego nie jest specjalnie trudne. Mam doświadczenia z innych województw i wiem, że różnie bywa, ale tu, zarówno Powiatowy Urząd Pracy w Szczytnie, jak i w Ostródzie — są zawsze bardzo pomocne, a procedura odbywa się bezproblemowo. Cały czas mamy wsparcie i na bieżąco otrzymujemy wszystkie informacje. Zyczyłbym sobie jedynie, żeby tych ofert z KFS-u było jeszcze więcej. To byłby jeszcze większy przyczynek do rozwoju firmy, a co za tym idzie — naszego regionu.

Środki KFS przekazane pracodawcom prowadzącym działalność gospodarczą w rozumieniu prawa konkurencji UE, stanowią tzw. pomoc de minimis. Jest to taki rodzaj wsparcia

Fot. materiały firmy DWS Wind Turbine Service

dla przedsiębiorców, które nie narusza konkurencji na rynku. Suma wartości udzielonej pomocy de minimis nie może przekroczyć 200 tysięcy euro w przeciagu 3 lat.

— *KFS jest doskonałym narzędziem, dzięki któremu urzędy pracy mogą wspierać rozwój kwalifikacji i kompetencji zawodowych pod potrzeby nowoczesnej gospodarki a pracodawcy utrzymać doświadczonych pracowników w zatrudnieniu poprzez dopasowanie ich kwalifikacji do wymogów zmieniającej się rzeczywistości* — mówi dyrektor **Bożena Piątek**. — *W ciągu ponad dziesięciu lat funkcjonowania KFS z różnych form kształcenia ustawicznego sfinansowanych z tych środków skorzystało ponad 2,5 tys. pracodawców i ponad 30,0 tys. pracowników. Na ten cel wy-*

datkowaliśmy ponad 70 mln zł. Uważam, że to dobrze zainwestowane pieniądze, które przyniosą korzyści regionalnemu rynkowi pracy.

HISTORIA I PRAWO

Krajowym Funduszem Szkoleniowym zarządza Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które corocznie decyduje o podziale środków na poszczególne województwa. Na poziomie lokalnym zarządzanie odbywa się przez powiatowe urzędy pracy (PUP), które są odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków składanych przez pracodawców i podejmowanie decyzji o przyznaniu środków. To powiatowe urzędy pracy organizują nabory wniosków i przyznają środki na podstawie określonych kryteriów. O dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego mogą

wystąpić wszystkie podmioty definiowane jako pracodawcy.

Sam KFS funkcjonuje w Polsce od 2014 roku. Dzięki niemu pracodawcy mają możliwość dostosowania kompetencji swojej kadry do aktualnych wymogów rynkowych, co przyczynia się do zwiększenia efektywności i innowacyjności przedsiębiorstw. Ponadto poprzez finansowanie szkoleń, kursów, czy innych form podnoszenia kwalifikacji, pozwala pracownikom zdobywać umiejętności zgodne z aktualnymi potrzebami rynku pracy w regionie.

Zasady tworzenia i wydatkowania KFS regulują przepisy Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2025 poz. 214).

Magdalena Maria Bukowiecka

Korzystałam z materiałów na stronie praca.gov.pl oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

PRIORYTETY WYDATKOWANIA KFS W ROKU 2025

Limit podstawowy — tzw. Pula Ministra:

- 1) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji w zawodach określonych jako deficytowe na danym terenie tj. w powiecie lub w województwie.
- 2) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy.
- 3) Wsparcie kształcenia ustawicznego pracodawców i ich pracowników zgodnie z potrzebami szkoleniowymi, które pojawiły się na terenach dotkniętych przez powódź we wrześniu 2024 roku.
- 4) Poprawa zarządzania i komunikacji w firmie w oparciu o zasady przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi, rozwoju dialogu społecznego, partycypacji pracowniczej i wspierania integracji w miejscu pracy.
- 5) Promowanie i wspieranie zdrowia psychicznego oraz tworzenie przyjaznych środowisk pracy poprzez m.in. szkolenia z zakresu zarządzania wiekiem, radzenia sobie ze stresem, pozytywnej psychologii, dobrostanu psychicznego oraz budowania zdrowej i różnorodnej kultury organizacyjnej.
- 6) Wsparcie cudzoziemców, w szczególności w zakresie zdobywania wiedzy na temat polskiego prawa pracy i integracji tych osób na rynku pracy.
- 7) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji niezbędnych w sektorze usług zdrowotnych i opiekuńczych.
- 8) Rozwój umiejętności cyfrowych.
- 9) Wsparcie rozwoju umiejętności związanych z transformacją energetyczną.

Rezerwa — tzw. Pula Rady Rynku Pracy:

- 10) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób po 50 roku życia.
- 11) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności.
- 12) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób z niskim wykształceniem.
- 13) Wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji w obszarach/branżach, które powiatowe urzędy pracy określają na podstawie wybranych przez siebie dokumentów strategicznych, analiz czy planów rozwoju jako istotne dla danego powiatu czy województwa.

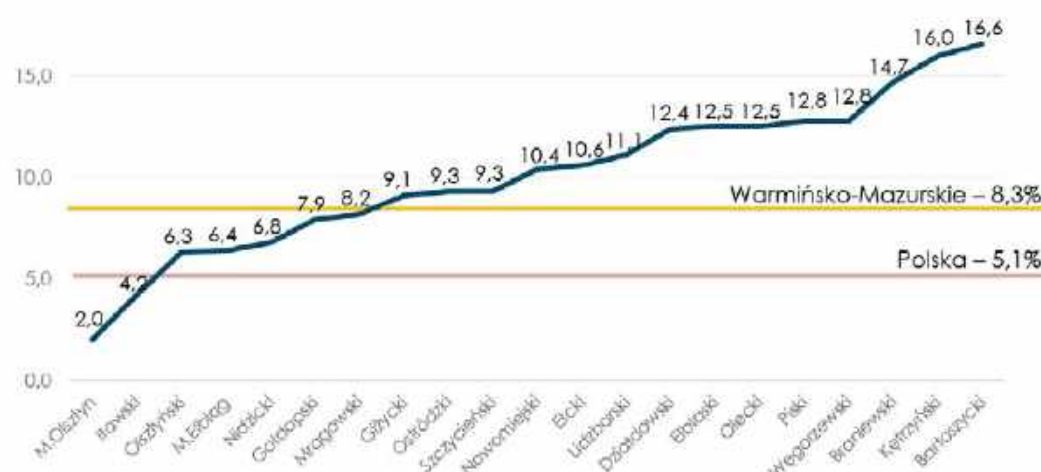

WYBRANE INFORMACJE O RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2024 ROKU

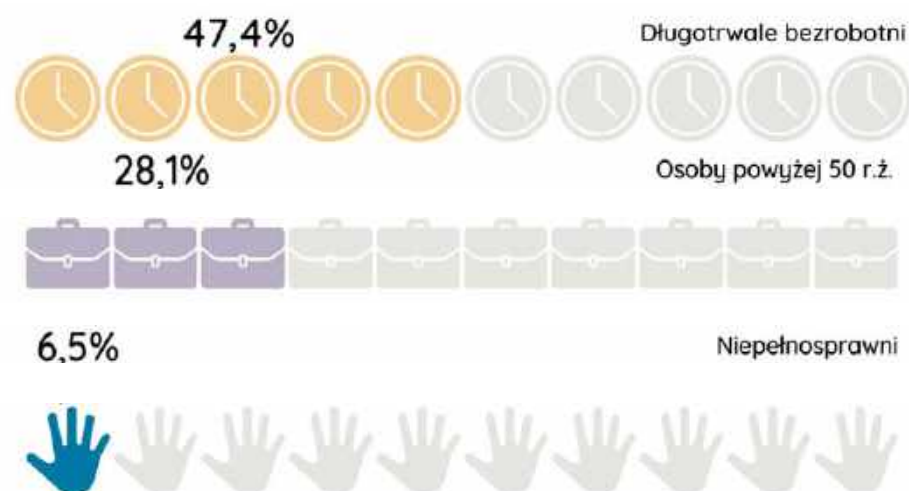
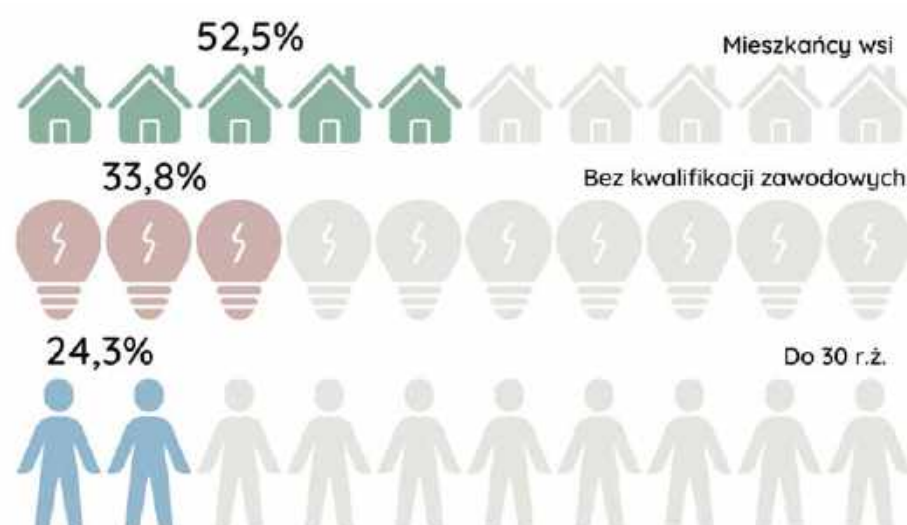

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim w grudniu 2024 r.

Wybrane kategorie bezrobotnych

Struktura ofert wolnych miejsc pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy.

PARTNER WYDANIA

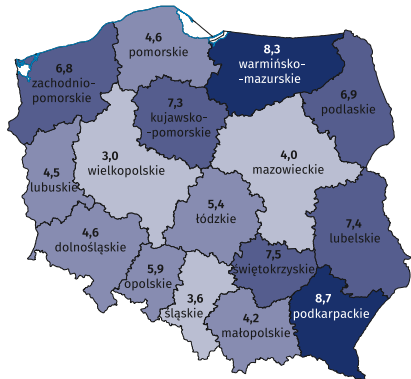

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

PARTNER MERYTORYCZNY

Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.

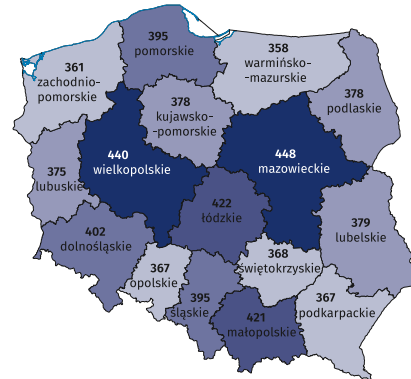

Na koniec 2024 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 8,3% i była jedną z najwyższych w kraju. W porównaniu z 2023 r. stopa bezrobocia w województwie, podobnie jak w kraju, nie zmieniła się. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie podkarpackim, najniższy w wielkopolskim.

W %
8,1 – 8,7
6,1 – 8,0
4,1 – 6,0
3,0 – 4,0

Pracujący^a w gospodarce narodowej na 1000 ludności w czerwcu 2024 r.

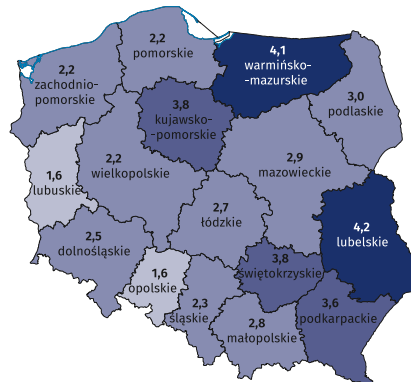
W województwie warmińsko-mazurskim na koniec czerwca 2024 r. na każdy 1000 mieszkańców przypadało 358 osób pracujących – najmniej w kraju. Najwyższy poziom wskaźnika zanotowano w województwie mazowieckim, za nim znalazło się wielkopolskie. Krajowy wyniósł 403 pracujących.

W %
431 – 448
411 – 430
391 – 410
371 – 390
358 – 370

a Według miejsca zamieszkania, bez zagranicy.

Stopa bezrobocia w 4 kwartale 2023 r. (BAEL)

Według Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) stopa bezrobocia (udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii, wśród osób w wieku 15–89 lat) w 4 kwartale 2024 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 4,1% i była wyższa od średniej krajowej (2,8%). Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w województwie lubelskim, a najniższa w lubuskim i opolskim.

W %
4,1 – 4,2
3,1 – 4,0
2,1 – 3,0
1,6 – 2,0

Wskaźnik zatrudnienia w 4 kwartale 2024 r. (BAEL)

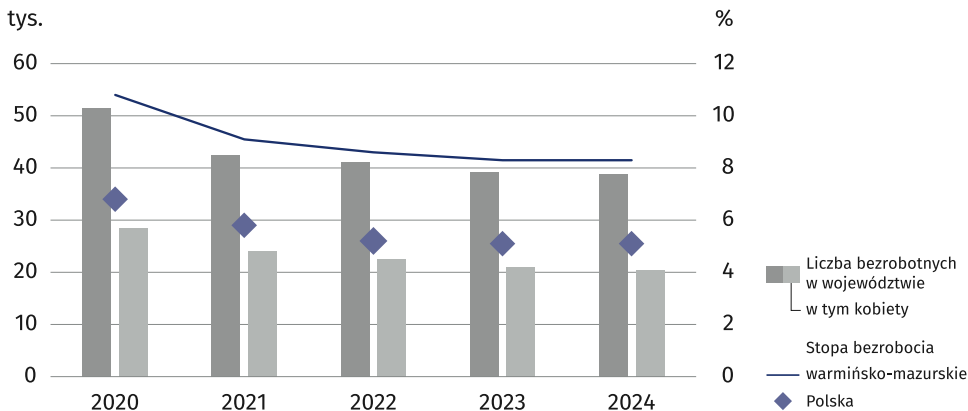
Według Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskaźnik zatrudnienia (udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności tej kategorii, wśród osób w wieku 15–89 lat) w 4 kwartale 2024 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 53,5% i był jednym z najniższych w kraju (przed podkarpackim). Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie mazowieckim.

W %
58,1 – 61,5
56,1 – 58,0
54,1 – 56,0
50,8 – 54,0

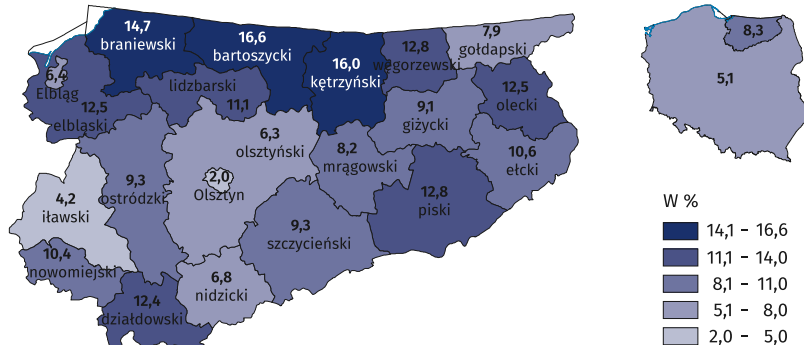

Bezrobocie rejestrowane

W końcu grudnia 2024 r. w powiatowych urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowanych było 38,9 tys. osób bezrobotnych, tj. o 0,4 tys. mniej niż w analogicznym okresie 2023 r. (o 1,1%). Stopa bezrobocia rejestrowanego pozostała na poziomie sprzed roku.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim w 2024 r.

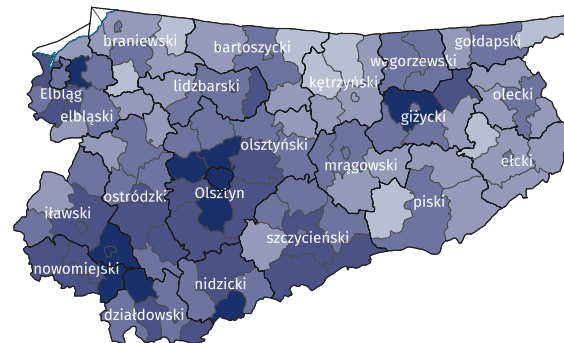

W %
14,1 – 16,6
11,1 – 14,0
8,1 – 11,0
5,1 – 8,0
2,0 – 5,0

Na koniec grudnia 2024 r. do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały bartoszkowski i kętrzyński. Jedynie w dwóch powiatach – Olsztynie i Iławskim, stopa bezrobocia była niższa od ogólnopolskiej.

W porównaniu z 2023 r. spadek stopy bezrobocia wystąpił w ponad połowie powiatów, najwyższy w powiecie oleckim. Wzrost wskaźnika zanotowano w siedmiu powiatach m.in. w ostródzkim i lidzbarskim. W powiecie giżyckim i kętrzyńskim stopa bezrobocia nie zmieniła się.

Pracujący^a w gospodarce narodowej na 1000 ludności według gmin w czerwcu 2024 r.

W %
391 – 457
361 – 390
331 – 360
301 – 330
270 – 300

a Według miejsca zamieszkania, bez zagranicy.

Na koniec czerwca 2024 r. gminą o największej liczbie pracujących przypadającej na 1000 mieszkańców była gmina wiejska Lubawa – 457 (wskaźnik wyższy od wojewódzkiego i krajowego). Najniższy poziom wskaźnika zanotowano w gminie wiejskiej Barczany (270).

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

INTELIGENTNA SPECJALIZACJA – CZY NAPRAWDĘ PRZYSPIESZA ROZWÓJ?

STRATEGIE INTELIGENTNEJ SPECJALIZACJI ODGRYWAJĄ WAŻNĄ ROLĘ W STYMULOWANIU BADAŃ I INNOWACJI NA POZIOMIE REGIONALNYM W MNIEJ ROZWINIĘTYCH REGIONACH UE I PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH. MOGĄ RÓWNIEŻ ODGRYWAĆ WAŻNĄ ROLĘ W TRANSFORMACJI PRZEMYSŁOWEJ. CZY DLA KAŻDEGO REGIONU TE STRATEGIE SĄ DOBRE? CZY DOBRE SĄ DLA WARMII I MAZUR?

zakładają, że badania i rozwój są głównym źródłem wiedzy dla innowacji, a możliwości nauki i technologii (S&T) są głównymi czynnikami napędzającymi zmiany technologiczne.

(2) Polityka przemysłowa jest zorientowana na innowacje i koncentruje się na wpływie ekonomicznym działań innowacyjnych w określonym kontekście przemysłowym. Stąd jej nacisk na różnorodne czynniki, które wspólnie generują wzrost produktywności, zatrudnienie lub konkurencyjność określonych branż. Ostatnie zmiany technologiczne, przemysłowe i społeczne pokazują, że sama innowacja niekoniecznie prowadzi do generowania miejsc pracy lub równości dochodów. Dlatego polityka innowacyjna nie jest wystarczająca, by sprostać wyzwaniom ekonomicznym i społecznym, które pojawiają się w wyniku generowania nowych działań innowacyjnych. Ponadto systemowy charakter produkcji i wyzwania stawiane przez coraz bardziej złożone współzależności w różnych gałęziach przemysłu wymagają nowej perspektywy przemysłowej w promowaniu wzrostu i wdrażaniu innowacji.

(3) Polityka regionalna zajmuje się rozwijaniem potencjału zrównoważonego rozwoju we wszystkich regionach UE w sposób sprzyjający wysokiemu poziomowi spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. Jej nacisk na innowacje będzie się różnił w zależności od struktury gospodarczej, rodzajów zasobów i poziomu dochodów. Wymaga to podejść opartych na miejscu, które opierają się na lokalnych

Od 2014 r. inteligentne specjalizacje stały się w Europie centralnym podejściem wobec regionalnej polityki innowacji i spójności. W programie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na lata 2014-2020 dostęp do finansowania UE stał się warunkiem posiadania przez regiony strategii inteligentnej specjalizacji. Celem było wprowadzenie na rynek 15 000 nowych produktów, 140 000 nowych start-upów i 350 000 nowych miejsc pracy do 2020 r. Miało to zostać osiągnięte

nięte dzięki inwestycji w wysokości 67 mld EUR na wsparcie ponad 120 strategii inteligentnej specjalizacji opracowanych przez regiony w Europie.

INNOWACYJNE KORZENIE

Inteligentna specjalizacja ma swoje korzenie w pojęciu polityki innowacji opartej na miejscu. Charakteryzuje się identyfikacją strategicznych obszarów interwencji w oparciu o analizę mocnych stron i potencjału gospodarki regionalnej. Dlatego dziś

warto w trybie dość pilnym rozważyć to, co zostało osiągnięte, i to, co wciąż pozostaje do zrobienia w najbliższej przyszłości. Eksperti proponują skupić się na pięciu tematach.

(1) Polityka innowacji napędzana badaniami i rozwojem tradycyjnie koncentruje się na generowaniu nowych technologii i wiedzy pionierskiej w celu komercjalizacji wiedzy opartej na badaniach i rozwoju. Jest to główny obszar polityki generowania wzrostu opartego na

technologii i stanowi główny cel większości krajów i regionów UE, niezależnie od tego, czy są one opóźnione, czy liderami technologicznymi. Program ramowy UE w zakresie badań i rozwoju również podąża za tym podejściem. W UE konkretne rodzaje polityki innowacji napędzanej badaniami i rozwojem koncentrują się albo na nauce i wspólnych badaniach i rozwoju, albo na komercjalizacji publicznych badań i rozwoju, albo na badaniach i rozwoju przedsiębiorstw. Jednak wszystkie

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

możliwościach i promują innowacyjne pomysły poprzez interakcję lokalnej i ogólnej wiedzy oraz podmiotów endogenicznych i egzogenicznych w projektowaniu i realizacji polityk publicznych.

(4) Chociaż sam rozwój nowych technologii nie rozwiąże żadnego z nowych wielkich wyzwań społecznych, dla niektórych przynajmniej tworzenie i przyjmowanie bardziej efektywnych i odpowiednich technologii jest niezbędną częścią każdego rozwiązania. Wielkie wyzwania społeczne nie nadają się do podejścia „naprawy technologii”, ponieważ są to kwestie wielowymiarowe. Zamiast tego wymagają transformacji całego systemu w różnych typach sektorów i obejmują partnerstwa między różnymi podmiotami (prywatnym, publicznym, trzecim sektorem, społeczeństwem obywatelskim). Pod tym względem prawie wszystkie dzisiejsze wyzwania mają szerszy charakter i wymagają wysiłków, które są ustrukturyzowane na dłuższą metę. Niemniej jednak **zorientowane na misję programy i polityki badawczo-rozwojowe** może być bardzo cenne, jeśli są dobrze zaprojektowane, aby pasować do konkretnego wyzwania i kontekstu.

(5) Wraz ze wzrostem współzależności krajów, firm i regionów w globalnych przepływach wiedzy i globalnych łańcuchach wartości, zakres polityk zorientowanych na badania i innowacje, przemysł, spójność i misję rozszerza się o mechanizmy i narzędzia służące rozwiązywaniu problemów otwartej innowacji, wymiany zadań i zwiększonej zależności międzyregionalnej. Doprowadziło to do stopniowego pojawienia się nowego obszaru polityki, który jest specjalnie skoncentrowany na **promowaniu łańcuchów wartości innowacji**. Nowe inicjatywy mają na celu ustanowienie międzyregionalnych łańcuchów wartości innowacji w celu dostosowania regionalnych specjalizacji i możliwości w celu przyspieszenia wdrażania technologii. Celem nie jest odtworzenie całych łańcuchów dostaw w obrębie kraju/regionu, ale wykorzystanie powiązań eksterytorialnych w celu wzmocnienia pozycji regionu/kraju w globalnych lub regionalnych łańcuchach wartości.

Fot. Anton Sainikow - stock.adobe.com

Ważne, by uznać, że żaden z pięciu obszarów polityki wymienionych powyżej nie jest wystarczający do utrzymania rozkwitającej gospodarki opartej na innowacjach. Tylko wtedy, gdy są one wzajemnie kompatybilne i uzupełniają się, możemy oczekiwać pozytywnych wyników dotyczących zrównoważonej działalności gospodarczej i dobrobytu społecznego.

S3

Strategie inteligentnej specjalizacji wspierają wzrost oparty na wiedzy w regionach i krajach UE. Mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia inteligentniejszej, zrównoważonej i inkluzywnej Europy. Badania i innowacje są kluczowe dla zrównoważonej i inteligentnej transformacji gospodarczej. Są one centralne dla głównych celów UE, takich jak zielone i cyfrowe transformacje. Dlatego już w 2010 r. Komisja Europejska wezwała rządy krajowe i regionalne do opracowania strategii inteligentnej specjalizacji (S3) dla badań i innowacji (R&I), by zachęcić

wszystkie regiony europejskie do odkrycia swojej przewagi konkurencyjnej. Dzięki inteligentnej specjalizacji badania i innowacje są włączane do głównego nurtu — po raz pierwszy jako narzędzia rozwoju regionalnego. Ponad dekadę później koncepcja ta mocno zakorzeniła się w polityce regionalnej UE. Uczestnictwo, ustalanie priorytetów i lokalizacja, kluczowe filary S3, zostały w pełni wchłonięte w praktykę rozwoju regionalnego.

Inteligentna specjalizacja naprawdę zmieniła sposób, w jaki regiony europejskie projektują swoje strategie innowacji, wzmacniając współpracę na wszystkich szczeblach.

TRZY FILARY S3

Lokalizacja

Inteligentna specjalizacja to podejście oparte na miejscu, opiera się na aktywach i zasobach dostępnych na danym terytorium.

Priorytetyzowanie

S3 muszą identyfikować i kon-

centrować zasoby na ograniczonym zestawie obszarów, tzw. priorytetach inwestycyjnych S3.

Udział

S3 wymagają, aby interesariusze z poczwórnej helisy (sektor publiczny, badania, sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie) angażowali się w cały cykl strategii. Lokalni aktorzy muszą wspierać definiowanie, przegląd, monitorowanie i wdrażanie priorytetów inwestycyjnych S3.

Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji

W nowym okresie programowania 2021–2027 większą uwagę poświęcono zarządzaniu, z nowym tematycznym warunkiem umożliwiającym „Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji”, składającym się z siedmiu kryteriów spełnienia, a mianowicie:

1. Aktualna analiza wyzwań dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji.
2. Istnienie kompetentnej regio-

nalnej lub krajowej instytucji lub organu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji.

3. Narzędzia monitorowania i oceny służące do pomiaru realizacji celu strategii.
4. Funkcjonowanie współpracy interesariuszy („proces odkrywania przedsiębiorczego”).
5. Działania niezbędne do poprawy krajowego lub regionalnego systemu badań i innowacji, w stosownych przypadkach.
6. W stosownych przypadkach działania wspierające transformację przemysłową.
7. Środki służące wzmocnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych przez strategię inteligentnej specjalizacji.

Magdalena Maria Bukowiecka
Korzystałam z opracowania „The Role of Smart Specialisation in the EU Research and Innovation Policy Landscape” (Dominique Foray, Kevin Morgan and Slavo Radošević) oraz z materiałów na stronie ec.europa.eu.

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

Barometr zawodów 2025

województwo warmińsko-mazurskie

www.barometrzwodow.pl

INFORMACJE O RYNKU PRACY

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych stan na koniec I półrocza 2024	35 624
Liczba ofert pracy Liczba ofert pracy w Centralnej Bazie Ofert Pracy napływ II półrocze 2023 i I półrocze 2024	38 576
Liczba oświadczeń o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca napływ II półrocze 2023 i I półrocze 2024	7 933

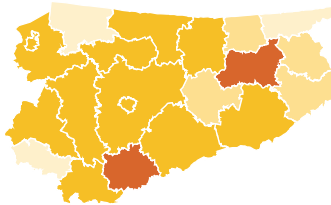
PROGNOZA NA 2025 R.

Liczba zawodów deficytowych w których jest więcej ofert pracy niż kandydatów	22
Liczba zawodów zrównoważonych w których liczba ofert pracy jest zbliżona do liczby kandydatów	144
Liczba zawodów nadwyżkowych w których liczba ofert pracy jest mniejsza niż liczba kandydatów	0

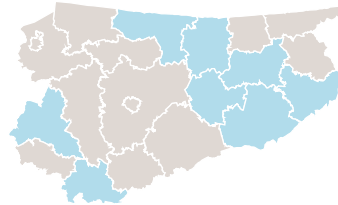
Liczba zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg Barometru zawodów

LICZBA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH W POWIATACH

LICZBA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH W POWIATACH

pow. 60 zawodów deficytowych	pow. 13 zawodów nadwyżkowych
41-60 zawodów deficytowych	10-12 zawodów nadwyżkowych
21-40 zawodów deficytowych	7-9 zawodów nadwyżkowych
11-20 zawodów deficytowych	4-6 zawodów nadwyżkowych
1-10 zawodów deficytowych	1-3 zawodów nadwyżkowych
brak zawodów deficytowych	brak zawodów nadwyżkowych

TRWAŁE DEFICYTY I NADWYŻKI

ZAWODY NIEPRZERWANIE W DEFICYCIE W OSTATNICH 5 LATACH

cieśle i stolarze budowlani
dekarze i blacharze budowlani
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy
kierowcy autobusów
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych
kucharze
lekarze
mechanicy pojazdów samochodowych
monterzy instalacji budowlanych
murarze i tynkarze
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
pielęgniarki i położne
pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
samodzielni księgowi
spawacze
ślusarze

ZAWODY NIEPRZERWANIE W DEFICYCIE W OSTATNICH 10 LATACH

cieśle i stolarze budowlani
dekarze i blacharze budowlani
kierowcy autobusów
mechanicy pojazdów samochodowych
pielęgniarki i położne
spawacze
ślusarze

KOMENTARZ

Liczba osób zarejestrowanych w urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego wg stanu na dzień 30.09.2024 r. wyniosła 36 281 osób. W porównaniu do analogicznego miesiąca roku poprzedniego (ujęcie roczne) odnotowany jest spadek bezrobocia – o 1 181 osób, tj. 3,2%. We wrześniu 2024 r. do urzędów pracy wpłynęło 3 001 ofert wolnych miejsc pracy (o 59 ofert, tj. o 1,9% mniej niż we wrześniu 2023 r.). W tegorocznej edycji badania Barometr zawodów eksperci wskazali 22 grupy zawodów, w których odnotowany zostanie deficyt. Braki kadrowe nadal w głównej mierze odczuwalne będą w branży budowlanej, transportowej oraz medycznej. Dodatkowo branża edukacyjna odczuje brak kandydatów do pracy - w szkolnictwie wzrasta problem z obsadzeniem etatów w poszczególnych szkołach. Deficyt nie będzie dotyczył już tylko nauczycieli przedmiotów zawodowych czy praktycznej nauki zawodu, ale również przedmiotów ogólnokształcących (w szczególności: matematyki, fizyki, chemii) oraz nauczycieli szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych. Od dwóch lat wzrasta ponadto zapotrzebowanie na psychologów w placówkach edukacyjnych, które nadal borykać się będą z niewystarczającą liczbą specjalistów z tej dziedziny. W nadchodzącym roku eksperci nie przewidują grup zawodów nadwyżkowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

JAK ZDOBYĆ PIERWSZY MILION?

PODCZAS XIX EDYCJI KONFERENCJI PR W SAMORZĄDZIE I ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ OGŁOSZONO WYNIKI KOLEJNEJ ODSŁONY KONKURSU KRYSTAŁY PR-U, JEGO CELEM JEST PROMOWANIE WARTOŚCIOWYCH INICJATYW ORAZ KREATYWNYCH ROZWIĄZAŃ W WYKORZYSTANIU NARZĘDZI PUBLIC RELATIONS. JEDNO Z WYRÓŻNIEŃ ZDOBYŁ POWIAT OLSZTYŃSKI.

Jury, złożone z profesjonalistów, któremu przewodniczył prof. Sławomir Smyczek z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, wyróżniło w kategorii „Najlepsza promocja/event instytucji kultury” działania Starostwa Powiatowego w Olsztynie. Projekt dotyczył rewaloryzacji XIX-wiecznego budynku dawnej bożnicy żydowskiej w Barczewie i utworzenia w nim Powiatowego Atelier Kultury SYNAGOGA.

Powiat Olsztyński stał się właścicielem obiektu w lipcu 2021 roku, przejmując go nieodpłatnie od Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze”, które nie było w stanie dłużej utrzymać budynku ani funkcjonującej w nim galerii sztuki.

– Budynek wymagał gruntownego remontu i prac konserwatorskich – wspomina Krystyna Szter, powiatowa radna i „społeczny kustosz” synagogi. – To cenny zabytek, jeden z niewielu

zachowanych judaików na terenie Warmii i Mazur, a niegdyś Prus Wschodnich.

Aby zdobyć pieniądze na rewaloryzację obiektu i przywrócić mu dawny blask, Powiat postanowił w 2022 roku namówić mieszkańców województwa, by zgłosili synagogę do konkursu „Nasz Zabytek”, organizowanego co roku przez Fundację „Most the Most” Banku Gospodarstwa Krajowego. Kampania PR, realizowana przez komórkę promocji olsztyńskiego starostwa, odegrała kluczową rolę w sukcesie projektu. Liczne publikacje w mediach tradycyjnych i online, aktywność w mediach społecznościowych, kampanie graficzne i marketing szeptany przekonały mieszkańców do wsparcia tej inicjatywy.

– Udało nam się wywołać „po-spolite ruszenie”, dzięki któremu barczewska synagoga pokonała prawie czterdzieści innych zabytkowych obiektów zgłoszonych do konkursu i została jego laureatem

– dodaje Andrzej Abako, starosta olsztyński. – W ten sposób zdobyliśmy pierwszy milion na jej rewaloryzację.

Kolejnym etapem konkursu Fundacji Most the Most i kampanii prowadzonej przez specjalistów promocji olsztyńskiego starostwa było zaangażowanie lokalnej społeczności w proces określania przyszłych funkcji synagogi. Działania PR-owskie prowadzone przez starostwo zapewniły projektowi rozpoznawalność społeczną i medialną, w efekcie nie tylko udział w konkursie Fundacji zakończył się sukcesem. Wszystkie te elementy przyczyniły się do pozyskania kolejnych środków niezbędnych do kompleksowej modernizacji obiektu i przystosowania go do działalności kulturalnej. Cały projekt kosztował 3,4 mln zł, z czego 1,3 mln zł starostwo pozyskało z Polskiego Ładu, ponad 50 tys. zł od Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Resztę stanowiły pieniądze z budżetu Powiatu Olsztyńskiego.

Po 1,5 roku prac budowlanych i konserwatorskich, 10 grudnia 2024 roku odbyła się oficjalna inauguracja Powiatowego Atelier Kultury SYNAGOGA w Barczewie. Choć zagospodarowywanie terenu wokół budynku wciąż trwa, instytucja już działa według opracowanego kalendarza wydarzeń.

„Czynnikiem decydującym o sukcesie projektu „Synagoga”, zachowaniu dla współczesnych i potomnych cennego zabytku oraz powstaniu nowego miejsca na mapie kulturalnej Warmii i Mazur były działania PR prowadzone przez zespół pracowników promocji olsztyńskiego starostwa. Zostały one ukierunkowane na budowanie pozytywnych relacji z mieszkańcami oraz mediami, a także na

kształtowaniu pozytywnej opinii o zabytku. To zaowocowało nowym życiem synagogi w Barczewie i przyczyniło się do integracji lokalnego środowiska wokół dziedzictwa kulturalnego regionu...” – napisali w uzasadnieniu swojej decyzji członkowie jury konkursu KRYSTAŁY PR-u.

Jak wynika z badań dotyczących obecności medialnej „Synagogi w Barczewie” przeprowadzonych przez Instytut Monitorowania Mediów, w okresie od czerwca 2021 roku do grudnia 2024 roku na jej temat ukazało się 1 030 publikacji oraz 63 posty i komentarze. Łącznie dotarły one do ponad 9 milionów odbiorców. Ekwiwalent reklamowy tych publikacji (AVE) wyniósł ponad 2,1 mln zł.

Znajdź nas

 powiatolsztynski
 barczewskasynagoga
powiat-olsztynski.pl

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

PARTNER MERYTORYCZNY

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

IS SMART SPECIALISATION GOOD?

SMART SPECIALISATION STRATEGIES PLAY AN IMPORTANT ROLE IN STIMULATING RESEARCH AND INNOVATION AT REGIONAL LEVEL IN LESS DEVELOPED REGIONS OF THE EU AND MEMBER STATES. THEY CAN ALSO PLAY AN IMPORTANT ROLE IN INDUSTRIAL TRANSFORMATION. ARE THEY GOOD FOR EVERY REGION? ARE THEY GOOD FOR WARMIA AND MAZURY?

titiveness of specific industries. Recent technological, industrial and social changes show that innovation alone does not necessarily lead to job creation or income equality. Therefore, innovation policy is not sufficient to address the economic and social challenges that arise from the generation of new innovation activities. Furthermore, the systemic nature of production and the challenges posed by increasingly complex interdependencies across industries require a new industrial perspective in promoting growth and implementing innovation.

(3) Regional policy is concerned with developing the potential for sustainable development in all EU regions in a way that promotes a high level of social, economic and territorial cohesion. Its emphasis on innovation will vary according to the economic structure, types of resources and income levels. This requires place-based approaches that build on local capabilities and promote innovative ideas through the interaction of local and generic knowledge and endogenous and exogenous actors in the design and implementation of public policies.

Since 2014, smart specialisation has become a central approach to regional innovation and cohesion policy in Europe. The European Structural and Investment Funds programme for 2014-2020 made access to EU funding a condition for regions to have a smart specialisation strategy. The aim was to bring 15,000 new products to the market, 140,000 new start-ups and 350,000 new jobs by 2020. This was to be achieved with an investment of EUR 67 billion to support over 120 smart specialisation strategies developed by regions in Europe.

INNOVATIVE ROOTS

Smart specialisation has its roots in the concept of place-based innovation policy. It is characterised by the identification of strategic areas of intervention based on an analysis of the strengths and potential of the regional economy. Therefore, today it is worth considering with some urgency what has been achieved and what still remains to be done in the near future. Experts propose to focus on five themes.

(1) R&D-driven innovation policy has traditionally focused on generating new technologies and frontier knowledge in order to commercialise R&D-based knowledge. This is the main policy area for generating technology-driven growth and is the main objective of most EU countries and regions, regardless of whether they are lagging behind or technological leaders. The EU Framework Programme for R&D also follows this approach. In the EU, specific types of R&D-driven innovation policy focus either on science and collaborative

R&D, or on commercialisation of public R&D, or on business R&D. However, all of them assume that R&D is the main source of knowledge for innovation and that science and technology (S&T) capabilities are the main drivers of technological change.

(2) Industrial policy is innovation-oriented and focuses on the economic impact of innovation activities in a specific industrial context. Hence its emphasis on the various factors that together generate productivity growth, employment or compe-

(4) Although the development of new technologies alone will not solve any of the new grand societal challenges, for some at least the creation and adoption of more effective and appropriate technologies is an essential part of any solution. Grand societal challenges do not lend themselves to a "technology fix" approach because they are multidimensional issues. Instead, they require system-wide transformation across different types of sectors and involve partnerships between different actors (private, public, third sec-

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

tor, civil society). In this respect, almost all of today's challenges are broader in nature and require efforts that are structured for the long term. Nevertheless, **mission-oriented R&D programs and policies** can be very valuable if they are well designed to fit the specific challenge and context.

(5) As countries, firms and regions become increasingly interdependent in global knowledge flows and global value chains, the scope of research and innovation, industry, cohesion and mission-oriented policies is expanding to include mechanisms and tools to address open innovation, task sharing and increased interregional dependency. This has led to the gradual emergence of a new policy area that is specifically focused on **promoting innovation value chains**. New initiatives aim to establish cross-regional innovation value chains to align regional specialisations and capabilities in order to accelerate technology deployment. The aim is not to recreate entire supply chains within a country/region, but to leverage extra-territorial linkages to strengthen a region/country's position in global or regional value chains.

It is important to recognise that none of the five policy areas listed above is sufficient to sustain a thriving innovation-driven economy. Only when they are mutually compatible and complementary can we expect positive results in terms of sustainable economic activity and social well-being.

S3

Smart specialisation strategies support knowledge-based growth in EU regions and countries. They are key to achieving a smarter, more sustainable and inclusive Europe. Research and innovation are key to sustainable and intelligent economic transformation. They are central to key EU objectives such as the green and digital transformations.

That is why, back in 2010, the European Commission called on national and regional governments to develop smart specialisation (S3) strategies for research and innovation (R&I) to encourage all European regions to discover their competitive advantages. Smart

specialisation mainstreams research and innovation – for the first time as a tool for regional development. More than a decade later, the concept is firmly embedded in EU regional policy. Participation, prioritisation and localisation, key pillars of S3, have been fully integrated into regional development practice. Smart specialisation has truly changed the way European regions design their innovation strategies, strengthening cooperation at all levels.

THE THREE PILLARS OF S3

Localisation

Smart specialisation is a place-based approach, building on the assets and resources available on a given territory.

Prioritisation

S3s must identify and focus resources on a limited set of areas, the so-called S3 investment priorities.

Participation

S3s require the involvement of stakeholders from the quadruple helix (public sector, research, private sector and civil society) throughout the strategy cycle. Local actors must support the definition, review, monitoring and implementation of S3 investment priorities.

GOOD GOVERNANCE OF A NATIONAL OR REGIONAL SMART SPECIALISATION STRATEGY

In the new programming period 2021-2027, more attention has been paid to governance,

with a new thematic enabling condition “Good governance of a national or regional smart specialisation strategy”, consisting of seven fulfilment criteria, namely:

1. Up-to-date analysis of the challenges for the diffusion of innovation and digitalisation.
2. Existence of a competent regional or national institution or body responsible for the governance of the smart specialisation strategy.
3. Monitoring and evaluation tools to measure the achievement of the strategy's objective.

4. Functioning of stakeholder cooperation (“entrepreneurial discovery process”).

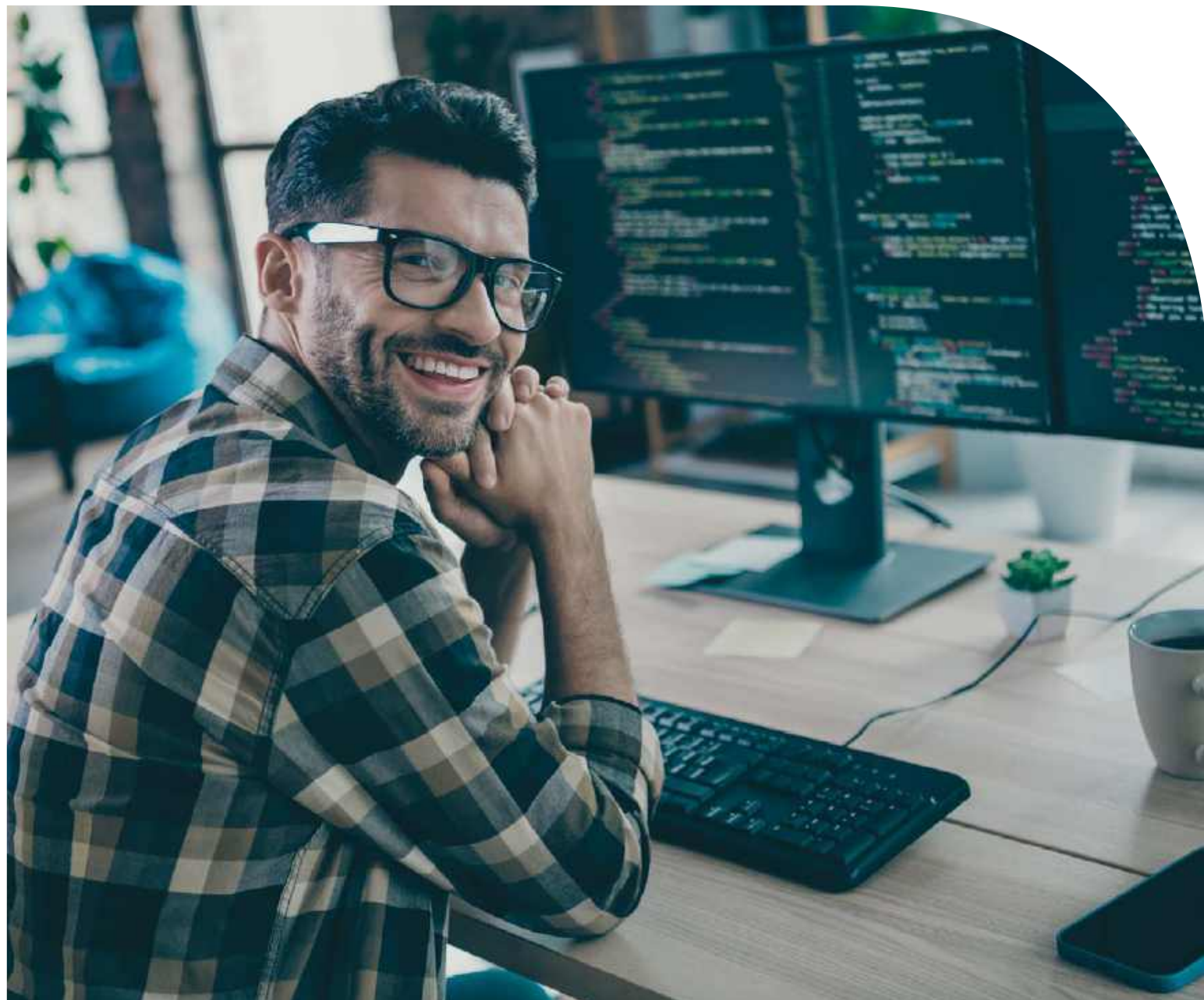
5. Actions necessary to improve the national or regional research and innovation system, where appropriate.

6. Actions supporting industrial transformation, where appropriate.

7. Measures to strengthen cooperation with partners outside the Member State in priority areas supported by the smart specialisation strategy.

Magdalena Maria Bukowiecka

I have used the study “The Role of Smart Specialisation in the EU Research and Innovation Policy Landscape” by Dominique Foray, Kevin Morgan and Slavo Radosevic, and the materials on the ec.europa.eu website.

Fot. deagrez - stockadobe.com

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

BRANDING, CZYLI JAK SIĘ UCZYĆ ZE STATYSTYK

NIEZALEŻNIE OD TEGO, W JAKIEJ BRANŻY DZIAŁAMY — ZAWSZE, BY SIĘ WYRÓŻNIĆ, POTRZEBNE JEST COŚ WIĘCEJ NIŻ TYLKO WYJĄTKOWY-NIESAMOWITY-PONADPRZECIĘTNY PRODUKT LUB USŁUGA. I TU WŁAŚNIE WKRACZA BRANDING — ZWŁASZCZA ŻE TEN WKRACZA POZA MARKETING I REKLAMĘ. BRANDING TO POŁĄCZENIE DESIGNU, PRZEKAZU I ZARZĄDZANIA REPUTACJĄ. GDY KORZYSTAMY Z NIEGO PRAWIDŁOWO — JEST W STANIE NADAĆ FIRMIE ODREBNĄ TOŻSAMOŚĆ.

A kiedy klienci zgrają się z tą tożsamością, inteligentny branding może stworzyć i zapewnić nam dożywotnią lojalność i orendownictwo. Ale łatwo nie ma: inteligentny branding wymaga wyłożonej pracy. By pozostać „zgodnym z marką” i zdobyć zaufanie ludzi marketerzy, kadra kierownicza i pracownicy muszą ze sobą dobrze współpracować. Jak zatem wygląda branding w 2024 roku? Powiedzą nam o tym statystyki brandingu dotyczące.

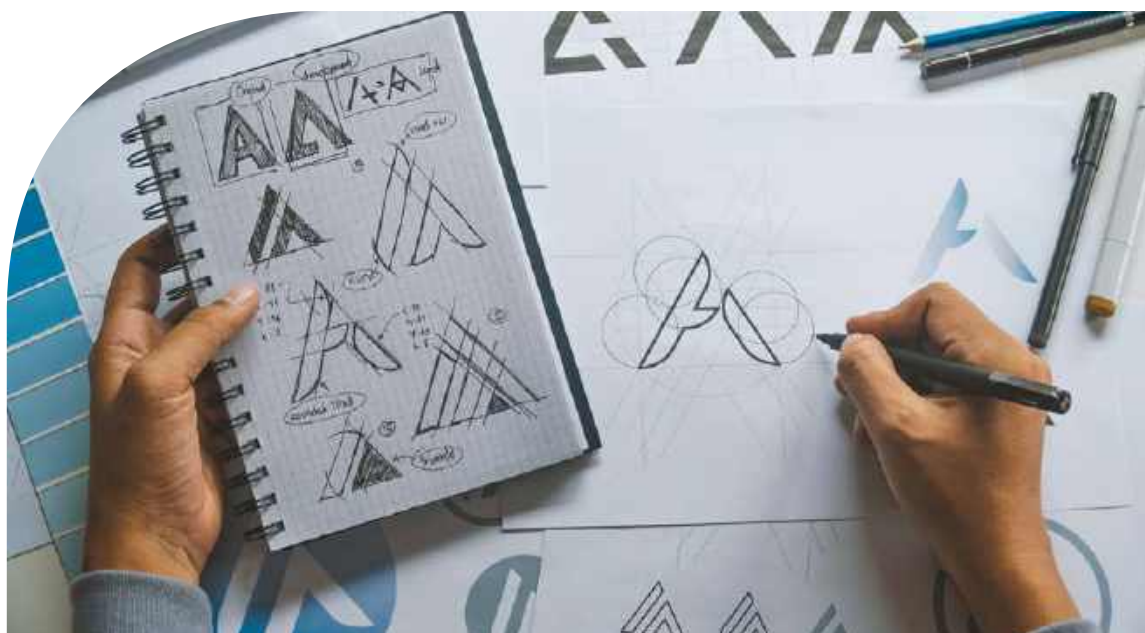
Świat brandingu jest ogromny, więc oto kilka najważniejszych statystyk, które pomogą nam zacząć wprowadzać branding w firmie i czerpać z tej wiedzy korzyści:

- 81% konsumentów musi zaufać marce, aby rozważyć zakup,
- 77% konsumentów woli robić zakupy u marek, które obserwują w mediach społecznościowych,
- 65% konsumentów twierdzi, że CEO i pracownicy marki wpływają na ich decyzję o zakupie,
- 55% pierwszych wrażeń dotyczących marki jest wizualnych.

Warto też wiedzieć, że na całym świecie działa ponad 10 000 agencji brandingowych i pozycjonujących. Pokolenie Z korzysta głównie z Instagrama do wyszukiwania marek. Pokolenie wyżu demograficznego korzysta głównie z Google do wyszukiwania marek.

Ogólne statystyki dotyczące brandingu

Ile warte są marki? Jak konsumenci decydują, które marki kupić, a które porzucić? Te statystyki badają wartość marki i stosunek konsumentów do niej.

4 na 5 konsumentów musi zaufać marce, aby rozważyć zakup u niej

Kupujący mają wiele opcji, co oznacza, że by ich przekonać — marki muszą zrobić coś więcej niż oferować wartościowe produkty. Kupujący muszą zaufać, że marki postąpią właściwie, zanim dokonają zakupu. 53% konsumentów oczekuje też, by ich marki zajęły stanowisko w co najmniej jednej kwestii społecznej.

77% konsumentów woli robić zakupy u marek, które obserwują w mediach społecznościowych

Ludzie bez wątpienia spędzają więcej czasu w mediach społecznościowych każdego roku. Marki powinny to zauważyć. Obserwatorzy w mediach społecznościowych chętniej pobierają aplikacje marki i odwiedzają jej strony internetowe. To dobry przepis na przyszłą sprzedaż.

Technologia jest największą branżą na świecie pod względem wartości marki

Firmy technologiczne stanowią 1,3 biliona dolarów całkowitej wartości marki w indeksie Brand Finance Global 500. Drugą najcenniejszą branżą jest handel detaliczny, który w 2022 r. po raz pierwszy przekroczył 1 bilion dolarów.

Okolo 1 na 3 konsumentów twierdzi, że ufa większości marek, których używa

Podczas gdy zaufanie jest kluczowe przy wyborze nowych marek, brak zaufania jest powszechny w przypadku marek, których konsumenci już używają. Dochód odgrywa tu rolę — tylko 29% osób o niskich dochodach ufa swoim markom w porównaniu do 38% kupujących o wysokich dochodach.

Konsumenti są ponad dwukrotnie bardziej skłonni do zakupu jako pierwsi, pozostania lojalnymi i promowania marek, którym ufają

Ufający klient jest lojalnym klientem. Kiedy marki dążą do godności zaufania, mogą skorzystać na cyklicznych przychodach. Marki odnoszą największe korzyści, gdy zdobywają zaufanie w trzech obszarach — doświadczenia z produktem, doświadczenia klienta i wpływu na społeczeństwo.

65% konsumentów twierdzi, że CEO i pracownicy marki wpływają na ich decyzję o zakupie

Ludzie chcą wiedzieć, że marki, z którymi wchodzi w interakcje, mają wartości zgodne z ich własnymi. Kiedy kadra kierownicza lub pracownicy robią rzeczy niezgodne z marką, klienci zwracają na to uwagę.

60% konsumentów podjęło działanie — pozytywne lub negatywne — na podstawie działań marki

W odpowiedzi na negatywne działania marki 30% konsumentów przestało kupować produkty lub usługi tej marki. W przypadku działań pozytywnych 34% konsumentów rozmawiało o marce ze swoją rodziną, przyjaciółmi i współpracownikami.

2 na 3 konsumentów uważa, że to irytujące, gdy marki wysmiewają swoich konkurentów

W dobie social mediów nie jest niczym niezwykłym, gdy marka uderza w swoją konkurencję. Nawet jeśli przekaz nie ma być złośliwy, może zniechęcić konsumentów. Co jeszcze denerwuje konsumentów zorientowanych na media społecznościowe? Używanie slangu, rozmowy o polityce i — co najgorsze — wysmiewanie klientów.

Statystyki dotyczące projektowania marki

Pomyśl o swojej ulubionej marce. Jak wyglądają jej logo? Jakich kolorów używa? Projekt marki łączy strategię, psychologię i historię, aby uchwycić jeden z najważniejszych elementów brandingu: pierwsze wrażenie.

Ponad połowa pierwszych wrażeń dotyczących marki jest wizualna

Niezależnie od tego, czy ludzie poznają nową osobę, czy markę, pierwsze wrażenia są głównie wizualne. Inteligentne wybory projektowe nie tylko dają markom większą szansę na przyciągnięcie uwagi, ale również pozostawiają trwałe wrażenie.

PARTNER WYDANIA

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Olsztynie

PARTNER MERYTORYCZNY

Kolor zwiększa rozpoznawalność marki nawet o 80%

Czy potrafisz zidentyfikować markę, patrząc tylko na jej paletę kolorów? Reboot zaprezentował 2500 konsumentom 10 palet brandingowych i poprosił ich o odgadnięcie marki. 91% poprawnie odgadło Google tylko na podstawie jego kultowych odcieni niebieskiego, zielonego, żółtego i czerwonego.

Konsumenci o 81% częściej pamiętają kolor marki niż jej nazwę

Reboot stworzył nazwy iloga dla 5 fikcyjnych marek i dał uczestnikom 10 minut na ich przestudiowanie. 78% zapamiętało podstawowe kolory marek, podczas gdy tylko 43% pamiętało nazwy.

2 na 5 firm z listy Fortune 500 używa koloru niebieskiego w swoim logo

Mamy reakcje psychologiczne na kolor. Niebieski może wywoływać uczucie spokoju i zaufania. Często jest kojarzony z profesjonalizmem i stabilnością. Nic dziwnego, że jest najpopularniejszym kolorem w projektowaniu marki.

Pepsi na projekt swojego logo wydała 1 milion dolarów

Kwota, jaką marki wydają na projektowanie logo, może się wahać od zera do milionów. Pepsi należy do klubu logo wartego milion dolarów, podczas gdy Coca-Cola — używająca tego samego logo od 1886 roku — dostała swoje za darmo. Niezależnie od tego, czy bardzo tanie, czy szalenie drogie, zawsze jest popyt na projektowanie logo.

Stella Artois ma najstarsze logo na świecie

Branding istnieje od stuleci. Belgijski browar Stella Artois używa tego samego logo od 1366 roku. Levi Strauss i Coca-Cola używają swoich logo od 1886 roku.

Statystyki dotyczące brandingu pracodawcy

Branding nie polega tylko na przyciąganiu nowych klientów. Służy również do przyciągania najlepszych talentów. Zepsuta marka pracodawcy może prowadzić do kosztownego i długotrwałego procesu rekrutacji. Coraz więcej firm rekrutuje nowych pracowników za pomocą kampanii „employer branding”

86% osób poszukujących pracy czyta recenzje firm przed aplikowaniem o pracę

Dzięki witrynom, które udostępniają anonimowe recenzje pracowników, prawie 9 na 10 kandydatów uzyskuje informacje poufne przed wysłaniem CV.

4 na 5 osób poszukujących pracy nie aplikuje do firmy z jedną gwiazdką

Złe recenzje mogą pozbawiać marki poważnych talentów. Tylko 1 na 5 kandydatów aplikowałby do firmy z jedną gwiazdką. Tylko 1 na 3 aplikowałby do firmy z dwiema gwiazdkami.

Kobiety częściej niż mężczyźni unikają aplikowania do firm ze słabą oceną

A te firmy z jedną gwiazdką? Kobiety aplikują do nich o 33% rzadziej niż mężczyźni. Są również o 25% bardziej skłonne do odwiedzania witryn z recenzjami firm podczas poszukiwania pracy.

64% kupujących przestało kupować od marek o złej reputacji wśród pracodawców

Kolejnym powodem, dla którego employer branding jest kluczowy, jest fakt, że słabe opinie pracowników mogą zaszkodzić ogólnemu wizerunkowi marki. Marki również zdają sobie z tego sprawę. 96% marek uważa, że negatywne opinie pracowników wpływają na przychody.

Średnio firmy z silnym employer brandingiem otrzymują 1,5 razy więcej kandydatów

Kandydatów do pracy przyciągają pracodawcy o najlepszej reputacji online. Dobry branding nie tylko zwiększa frekwencję kandydatów, ale może również dwukrotnie przyspieszyć proces rekrutacji.

Silny employer branding może zwiększyć retencję nawet o 28%

Przy średnim koszcie zatrudnienia nowego pracownika marki mogą zaoszczędzić dużo pieniędzy, zatrzymując talenty, które już mają. Skuteczny employer branding może nawet obniżyć koszty zatrudnienia nowego pracownika o 50%.

Statystyki marketingu brandingowego

Marketing treści, media społecznościowe i reklamy telewizyjne są częścią brandingowego ekosystemu. Oto, jak branding i marketing współdziałają, aby pozyskać nowych klientów i budować ich lojalność.

94% marketerów uważa, że spersonalizowany marketing ma pozytywny wpływ na budowanie marki

Ludzie pragną połączenia z markami, które kochają. Spersonalizowany marketing pozwala markom lepiej łączyć się z obecnymi i przyszłymi klientami. 82% marketerów uważa, że może nawet zwiększyć poparcie klientów.

Facebook jest najlepszą platformą do badań marek

Król mediów społecznościowych jest wiodącą platformą do badań marek, ale obraz zmienia się, gdy weźmie się pod uwagę różne dane demograficzne. Generacja Z częściej korzysta z Instagrama do badań, podczas gdy osoby w wieku 55 lat i starsze wolą staromodne wyszukiwanie Google.

70% marketerów marek wymienia budowanie świadomości marki jako swój główny cel w mediach społecznościowych

Mimo to 47% twierdzi, że ma trudności z tworzeniem strategii mediów społecznościowych, które wspierają cele ich marki.

64% konsumentów oznaczyło hashtag marki w mediach społecznościowych

Treści generowane przez użytkowników mogą same w sobie wykonywać pewną pracę brandingową. Użytkownicy mediów społecznościowych stale promują marki za pomocą hashtagów marki. Użytkownicy chętniej udostępniają również treści marki, gdy marki udostępniają treści generowane przez użytkowników. Wyszukiwania hashtagów wzrosły o 81% w ciągu ostatnich 5 lat.

Marki przeznaczają 46% swojego budżetu na reklamy mobilne na cele brandingowe

Kampanie reklamowe zazwyczaj mają jeden z dwóch celów: bezpośrednią reakcję lub budowanie świadomości marki. Podczas gdy bezpośrednia reakcja — kliknięcie łącza, złożenie zamówienia lub zapisanie się na listę e-mailową — daje bardziej natychmiastowe rezultaty, branding stanowi prawie połowę inwestycji reklamowych.

Spójność marki może zwiększyć przychody o 10-20%

Pozostanie w zgodzie z marką może zwiększyć zyski firm. Marq przeprowadził ankietę wśród 452 profesjonalistów z branży, aby uzyskać ich spostrzeżenia na temat spójności marki. 32% stwierdziło, że spójny przekaz zwiększył przychody marki o ponad 20%.

15% firm nie ma wytycznych dotyczących marki

Ponieważ pracownicy spędzają więcej czasu w mediach społecznościowych, spójność marki w całej firmie powinna być najwyższym priorytetem. Jednak tylko 30% marek ma wytyczne, które są dobrze znane i dostępne dla całej organizacji.

Przynajmniej kilka razy w roku prawie połowa marek publikuje treści niezgodne z marką. 13% marek nie egzekwuje swoich wytycznych dotyczących marki, ale co więcej, klika „publikuj” w treściach niezgodnych z marką. Tylko 23% profesjonalistów ds. marek zgłasza, że nigdy nie publikuje treści niezgodnych z marką.

Podsumowanie

Jak widać z powyższych danych, czasy się zmieniają. Oczekiwania konsumentów są wysokie. Muszą wiedzieć, co reprezentują ich marki i zobaczyć, czy te marki dotrzymują obietnic. Branding bez elementu ludzkiego po prostu nie zadziała. Marki potrzebują osobowości, opinii i wartości, aby konkurować na dzisiejszym rynku. Spójny przekaz w reklamach, na platformach społecznościowych i w sieciach profesjonalnych jest dziś niezbędny do budowania marki. Kiedy marka łamie swój charakter, wysyła do swoich obecnych i przyszłych klientów czerwony alert. Jak powiedział Benjamin Franklin: „Aby zbudować reputację, potrzeba wielu dobrych uczynków, a tylko jednego złego, aby ją stracić”.

Magdalena Maria Bukowiecka

Korzystałam z materiałów na stronach marq.com, marke-

GAZETA
OLSZTYŃSKA

DZIENNIK
ELBLĄSKI

ROZMAITOŚCI
etckie.pl

kongres PRZYSZŁOŚCI

– SAMORZĄDY I GOSPODARKA –

IX Kongres Przyszłości 2025 – Samorządy i Gospodarka

04|06 2025

Hotel Omega w Olsztynie

OLSZTYN 2025
ŚWIĘTUJEMY 35 LAT SAMORZĄDÓW

GALA UHONOROWANIA LIDERÓW

Rozdanie nagród Kongresu Przyszłości

- Marki Warmii i Mazur
- Najpopularniejszy Samorządowiec Warmii i Mazur 2024
- Nagrody specjalne 35-lecia samorządów
- Championi Biznesu
- Człowiek Roku 2024

STREFA INSPIRACJI I DYSKUSJI

Debaty, panele, prezentacje

- Samorządy i administracja – nowe modele zarządzania i współpracy
- Sztuczna inteligencja
- Cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo
- Wojsko – obronność – gospodarka
- Przyszłość rolnictwa
- Energetyka jutra
- Praca – biznes
- Medycyna przyszłości
- Antydefamation – walka z dezinformacją
- Rozwój turystyki na Warmii, Mazurach i Powiślu

STREFA PARTNERSTW I WSPÓŁPRACY

Przestrzeń biznesu i networkingu

- Stoiska wystawiennicze
- Spotkania z mediami – wywiady
- Networking biznesowy i samorządowy – rozmowy z ekspertami i liderami
- Strefa relaksu i mniej formalnych rozmów

RELAKS

z Gazetą Olsztyńską

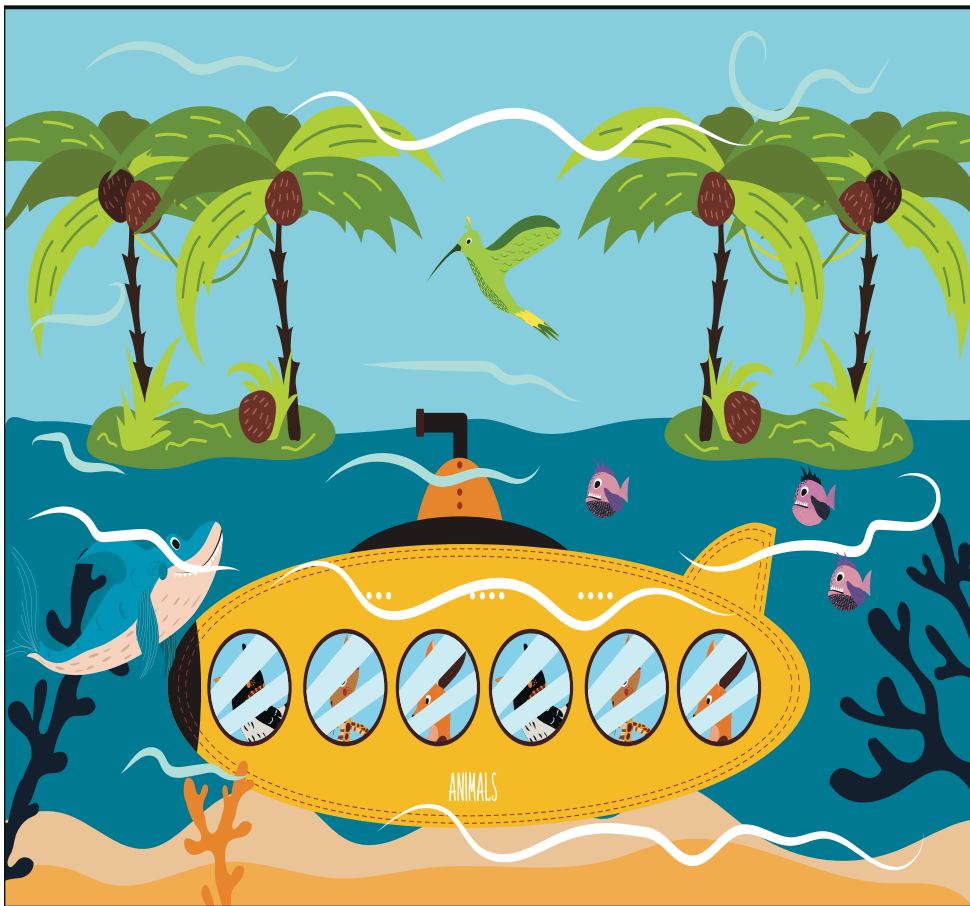
Sudoku

						7	5	2
		5						
	2	4			9		6	8
	6			2	1			4
8	9		4		6		7	
	5		9			6		1
						9		
	3	6	8				4	
7		9		6			8	3

		3					7	
	7			1		6	8	
		5		7	6			9
4	5		2	3				6
2	8			9	1			
7		9				5		1
3		2			4			8
5	4	7	8	2				
1								2

8		7			4	6		
	3	9		7		5	8	
	6	5				3		7
7	2					8		3
9		1				2		
						4		
	4		9	8	7		6	
	9		2	3	6		4	
	7					9	3	8

Znajdź 10 różnic

[illegible]

PIONOWO: 1) koczokodan rudy inaczej; 2) główna rzeka zachodniej Gruzji; 3) kot z Borneo krócej; 4) spaliniowa do trawy; 5) niewesoło; 6) imię żony Rembrandta; 7) legowisko niedźwiedzi lub dzików; 8) Viktor, premier Węgier; 9) dokonywany w sklepie; 10) podkuwał konie; 16) Phnum, najwyższy szczyt Kambodży; 17) Kapitan z powieści Juliusza Verne'a; 19) o byłym mężu; 20) objęcie wyższego stanowiska; 22) sen paradoksalny; 23) szkodnik żerujący w odzieży; 24) przepływa przez indyjski Nagpur; 25) na czele klasztoru katolickiego; 27) pierwiastek Hs; 30) protest w fabryce; 31) toczą się w sejmie; 32) inaczej chmielograb; 33) mały statek rybacki; 34) zwrotny na przyslecie; 35) miasto św. Tomasa, filozofa; 37) miasto Jaka Malczewskiego; 38) polska marka zup błyskawicznych; 39) Lumpur, stolica Malezji; 41) materiał imitujący skórę.

główna rzeka Pakistanu; Gamal Abdel, były prezydent Egiptu; jego stolicą Santiago; niejeden w kwiaciarni; myłona z pszczołą; zajęcie tkacza; mały zeszyt na zapiski; gruby, sztywny papier; kraj z Maskatem gazeta czarnoogonowa inaczej; aloha amerykańska krócej; krótko o byłej żonie; podręczny w samolocie lub pociągu; wyplata dla aktora; Velazquez, malarz hiszpański; rzeka w Omsku; ze stolicą w Liber-ville; Ładysz, śpiewak operowy; Hancock, słynny żuźlowiec; Stefan, napisał "Przed-wośnie"; obywatel kraju z Bukaresztem; spód butelki; podgorzelec, kaczką noro-wa; ssaki z kołcami; rodzinne miasto Otto Rehagela; środek miasta lub koła; sty-czeń dla Anglika; duże lub małżeńskie łóż-ko; macha nim pies; cukierki jak groszki, kamyczki; stolica Nowej Kaledonii; psze-nica, owies i jęczmień; zawodnicy w wyś-cigach konnych; kraj z Bagdadem; u boku męża; dodatek do umowy; ostrzgi i omułki; główna tętnica; żółty to wikławiec, drapież-nik; Bolesław, autor "Lalki"; powrócić do życia; pasterz na czele juhasów; Clinton, były prezydent USA; miękka tkanina jed-wwabna.

Sprawdź się w SUDOKU: wypelnij diagram 9x9 w taki sposób, aby w każdym wierszu, w każdej kolumnie i w każdym z dziewięciu pogrubionych kwadratów 3x3 znalazło się po jednej cyfrze od 1 do 9:

7	2	6		1	8	3	4	
	9			5	2			
5		4		3	6	9	8	2
6			3				2	1
	7				4			
			6		9	4	5	
	3	7					9	4
4		1			3			
			2			1		

8	6				9	2		
		4	1		2		5	
						4		6
				5	4		6	
				8			9	
		8	9			7	4	
				2	6			4
7			8				2	
	9			4	5	1		7

WYKREŚLANKA: ukryliśmy poniżej 20 wyrazów kojarzących się z ładną pogodą. Wykreślisz je od góry do dołu, od lewej do prawej i na ukos: słońce, obłok, rower, motyl, stacja, plaża, pies, szlak, wędka, ryba, łąka, grill, piłka, góry, plecak, boisko, basen, park, ławka, spacer:

G	Ł	U	P	I	Ł	K	A	C	Z
A	P	A	P	L	E	C	A	K	H
Ł	L	E	W	O	M	O	T	Y	L
A	A	D	O	K	W	A	N	D	O
B	Ż	A	N	P	A	R	K	U	R
E	A	B	O	I	S	K	O	G	Y
K	A	S	Z	K	Ł	O	Ś	R	P
G	A	W	E	N	A	T	K	I	Ń
Ł	O	M	E	N	K	Y	E	L	S
O	P	O	S	D	A	S	Z	L	Z
S	O	B	Ł	O	K	P	I	E	L
U	Ł	I	A	S	T	A	C	J	A
J	U	O	N	G	O	C	A	Ń	K
K	O	L	Ń	A	Ó	E	R	D	U
R	Y	B	Y	C	A	R	Ż	A	M
A	G	R	O	W	E	R	Y	N	A

28 marca - 3 kwietnia 2025

dodatek
TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

Treść programu i foto dzięki uprzejmości: Prasowej Agencji Telewizyjnej, Polsatu, TVP1, TVP2, TVN, TV4, TVN7, TV Puls, TV Trwam, TVP Kultura

INFORMUJEMY, ŻE REDAKCJA NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZMIANY W PROGRAMACH TV

Wydawca: Dodatek s.p. z o.o., ul. Wiatrakowa 11/3, 85-115 Bydgoszcz, tel. 516-018-821, e-mail: iwona@magraf.pl, Redaktor naczelny: Sławomir Grzmieł ISSN 1643-2460 • Skład komputerowy: Magraf s.p.j.

Poniedziałek

20:30
Lalka z łóżka nr 21
TVP 1
Teatr Telewizji, 1971

Wilma była podczas II wojny światowej więźniarką w obozowym domu publicznym zwany m. przez Niemców Do mem Lalek. Teraz ma ułożone życie osobiste - dom, męża, dzieci. Wyrzuciła z pamięci bolesne wspomnienia obozowych przeżyć, nie mówiła jednak o nich mężowi. Nieoczekiwanie do jej domu przychodzi ko mendant domu publicznego, w którym pracowała i usiłuje nakłonić ją do milczenia na temat jej przeszłości. Zeznania Wilmy obciążą ją w zbliżającym się procesie. Kobieta odmawia mimo szantażu i groźb. Dostrzega grozę swej sytuacji, kiedy uświadamia sobie, że w mężu nie będzie miała oparcia...

Piątek

23:25
Love, Rosie
TVP 2
Komedia romantyczna, USA, Niemcy, 2014

Bohaterowie „Love, Rosie” to Rosie i Alex, którzy znają się i przyjaźnią od dzieciństwa. Wkrótce ich długoletnia zażyłość zostanie wystawiona na ciężką próbę. Po przyjęciu z okazji 18. urodzin Rosie dochodzi między nimi do fatalnego nieporozumienia. Alex opacznie bierze słowa dziewczyny, sądząc, że jej zależy tylko na znajomości z nim i nigdy nie będą parą. Wskutek głupiej sprzeczki na szkolny bal każde z nich idzie z innym partnerem, z czego wynikają nieprzewidziane sytuacje.

INNE DATY EMISJI: SOBOTA, 01:10

Sobota

0:05
Aida
TVP KULTURA
Dramat, Francja, Norwegia, Niemcy, Rumunia, Austria, 2020

No minowany do Oscara w 2021 r. w kategorii film zagraniczny, nagrodzony także Europejską Nagrodą Filmową dla najlepszego dzieła europejskiego 2020 r. i dwiema Nagrodami Specjalnymi na MFF w Wenecji w 2020 r. głośny dramat Jasmili Žbanić, wstrząsająca opowieść o bezradności ofiar wobec okrucieństwa wojennej maszyny zbrodni. Połowa lat 90. XX wieku, trwa wojna na Bałkanach. Do Srebrenicy wkraczają oddziały serbskie. Pracująca w tamtejszej bazie ONZ tłumaczka Aida próbuje ocalić swoją rodzinę - męża i dwóch dorosłych synów.

INNE DATY EMISJI: PIĄTEK, 20:00

Wtorek

22:00
Chinatown
TVP 1
Sensacyjny, USA, 1974

Akcja „Chinatown” rozgrywa się w latach 30. w Los Angeles. Do biura prywatnego detektywa J.J. Gittesa, specjalizującego się w sprawach matrymonialnych, zgłasza się pewna kobieta. Podają się za żonę Hollisa Mulwraya, kierującego przedsiębiorstwem zaopatrzania w wodę i energię całego okręgu w miejskiego, prosi go o zdobycie dowodów zdrady swego męża. Gittes dostarcza jej zdjęcia Hollisa z dziewczynką, które zostają opublikowane w gazecie, sprawa nabiera posmaku skandalu. Wkrótce nadchodzi wiadomość o tragicznej śmierci Mulwraya.

INNE DATY EMISJI: ŚRODA, 02:45

Środa

22:10
Za wszelką cenę
TVP 1
Dramat, USA, 2004

Opowieść o starym, wypalonym wewnętrznie mistrzu, który stracił wiarę w Boga i ludzi i który pod wpływem młodej adeptyki oraz różnych dramatycznych wydarzeń odzyskuje nadzieję i wiarę. Główny na cisk jest położony na relacje między zawodnikiem (a dokładniej zawodniczką) i jej trenerem. Przy czym relacje te nie mają podtekstów erotycznych, oboje będą dla siebie jak ojciec i córka. Początkowo niczestą nie wskazuje, że w ogóle nawiąże się między nimi nic porozumienia.

INNE DATY EMISJI: CZWARTEK, 01:45

OGÓLNOPOLSKI
PORTAL
INFORMACYJNY

wolne media

TWOJE ŹRÓDŁO
NIEZALEŻNYCH
INFORMACJI

PIĄTEK • 28 marca

TVP 1

05:05 Akacja 38 - serial
05:55 Klan - serial
07:00 Transmisja Mszy Świętej
07:30 Agape Blisko Ciebie - mag.
08:00 Rodzina Kanderów - serial obycz., Polska, 1988
09:05 Ranczo - serial obycz.,
09:55 Komisarz Alex - serial krym.
10:45 Ojciec Mateusz - serial
11:35 Okrasa łamie przepisy - magazyn kulinarny
12:10 Agrobiznes; Agropogoda
12:35 Magazyn Rolniczy
12:50 Karpaty - królestwo niedźwiedzia - dok., Wlk. Bryt., 2024
14:00 Wichrowe wzgórza - serial obycz., Turcja, 2024
14:55 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja
17:00 Teleexpress; Pogoda

17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
17:55 Klan - telenowela TVP
18:25 Reporterzy - magazyn
18:45 Akacja 38 - serial kostiumowy, 2017
19:30 Program inform. 19.30
19:55 Pytanie dnia
20:10 Sport; Pogoda
20:30 Krolowie - serial historyczny TVP, 2024
21:05 Komisarz Alex - serial krym.
22:05 Motylem jestem czyli romans 40-latka - kom., Polska, 1976
23:45 Krew z krwi - serial, 2024
00:45 W otchłani - akcja, Kan., 2018
02:40 Sprawa dla reportera
03:40 Ania z Piekelnika - dok., Polska, 2023

TVP 2

05:15 Jak miłość - serial, 2024
06:05 Wstęp Wolny - felieton
06:20 Anna Dymna - spotkajmy się
06:55 Dla nieszluszcych - Barwy szczęścia - serial obycz., 2025
07:30 Pytanie na śniadanie - w tym: Serwis Info i Pogoda Flesz
11:15 Operacja zdrowie - magazyn medyczny
11:50 Tańcząca ze światem - Grecja - Lesvos - magazyn
12:30 Kolo fortuny - teleturniej
13:15 Miłości nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022
14:05 Va Banque - teleturniej
14:35 Na sygnale - serial fabularny
15:05 La Promesa - pałac tajemnic - serial, Hiszp., 2022

15:50 Przepis dnia
16:00 Kolo fortuny - teleturniej
16:35 Familia da - teleturniej
17:20 Miłości nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022
18:15 Va Banque - teleturniej
18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025
19:50 Przepis dnia
20:05 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025
20:45 program rozrywkowy
22:50 To jest grane - magazyn muzyczny
23:25 Kino relaks - Love, Rosie - komedia, USA, Niemcy, 2014
01:20 Legend - dram., USA, Wlk. Bryt., Franc., 2015
03:40 Rodzinka.pl - serial kom.

TVN

05:40 Uwaga! - program interwencyjny
05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy
06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny
11:20 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
13:25 Ukryta prawda - program obyczajowy
16:35 Detektywi - program kryminalny
17:40 Ukryta prawda - program obyczajowy
18:40 Sport
18:50 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich - studio
18:55 Pogoda
19:00 Fakty
19:40 Uwaga! - program interwencyjny

20:00 Teściowie II - film, Polska, 2023. Weronika i Łukasz - niedoszła para młoda postanawia dać sobie drugą szansę
22:10 Zmierzch - horror, USA, 2008
00:30 Kuba Wojewódzki - talk-show
01:45 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA
02:40 Szpital - program obyczajowy
03:30 Uwaga! - program interwencyjny
03:45 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy
04:10 Recepta na stary dom - program edukacyjny
04:35 Kto was tak urządził - program poradnikowy
05:00 Nauka jazdy - reality show

TVP Kultura

06:15 Muzyczne poranki
06:35 Tamte lata, tamte dni - Wiesław Ochman - magazyn
07:15 Rozmowy z Wartburgiem - dok., Polska, 2015
07:55 Wstęp Wolny - felieton
08:20 Muzyka w sied
08:45 Jak być kochaną - dram., Polska, 1962
10:35 Polskie drogi - serial, 1977
12:20 Penderecki. Droga przez labirynt - dok., Niemcy, Polska, 2013
13:25 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka - magazyn
14:00 Informacje kulturalne
14:30 Dama Kameliowa - melo dram., Polska, 1994
16:25 Hotel pod Różami - Koncert Galowy
27. Przegląd Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu - 2006

18:25 Portrety - Emil Wesołowski - felieton
18:50 Wielcy mistrzowie malarstwa - Monet - serial dok., Franc., 2015
20:00 Wieczór kinomana - Aida - dram., Franc., Nor., Niemcy, Rum., Austria, i Hercegowina, 2020
22:00 Tygodnik Kulturalny
22:55 Whiplash - dram., muz., USA, 2014
00:55 Noc krótkich filmów - Lato pszczoł - Cale życie z moim kotem
01:40 Kino nocne - Chłopiec na galopującym koniu - obycz., Polska, 2006
03:05 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka - mag.
03:50 Muzyka w sied

TV Puls

06:00 Nash Bridges - Nash prowadzi śledztwo w sprawie mężczyzny, który mógł obrabować bank i twierdzi, że ma wiele osobowości. Tymczasem Nick próbuje zmienić swoje życie.
08:00 Kobra - oddział specjalny - Cierniacy na demencję ojciec Paula zostaje wytypowany przez przestępców do ukrycia pieniędzy.
10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018
11:00 Kotka - serial, melo dram., Meksyk, 2014
12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018
13:50 Lombard. Żyć pod zastaw - Pięćdziesięcio- paroletni Marek Antoni pracuje jako kierownca bębniarki. Jest przemęczony, ale, z powodu sytuacji w pracy i w domu, nie może iść na urlop.

05:15 Szkoła - Maja Czerwińska jest w ostatnim miesiącu ciąży i coraz gorzej to znosi. Dziewczyna czuje się odrzucona przez przyjaciółki, które nie biorą jej pod uwagę we wspólnych planach.
07:00 Szpital - program obyczajowy
08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny
11:55 Detektywi - serial kryminalny
13:55 Szkoła - program obycz.
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy
16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
20:00 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011

TVN 7

05:15 Szkoła - Maja Czerwińska jest w ostatnim miesiącu ciąży i coraz gorzej to znosi. Dziewczyna czuje się odrzucona przez przyjaciółki, które nie biorą jej pod uwagę we wspólnych planach.
07:00 Szpital - program obyczajowy
08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny
11:55 Detektywi - serial kryminalny
13:55 Szkoła - program obycz.
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy
16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
20:00 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011

05:15 Szkoła - Maja Czerwińska jest w ostatnim miesiącu ciąży i coraz gorzej to znosi. Dziewczyna czuje się odrzucona przez przyjaciółki, które nie biorą jej pod uwagę we wspólnych planach.
07:00 Szpital - program obyczajowy
08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny
11:55 Detektywi - serial kryminalny
13:55 Szkoła - program obycz.
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy
16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
20:00 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011

TV 4

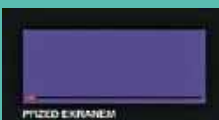
06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny 10:55 Na ratunek 112 - serial obyczajowy 11:25 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 16:55 Trudne sprawy - prog. obyczajowy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 20:00 Gwiazdy Kabaretu 22:00 Baby Driver - sens., Wlk. Bryt., USA, 2017 00:25 Własy Móch: One 00:55 Hardkorowy lombard 01:25 STOP Drogowka - serial policyjny 02:25 Śmierć na 1000 sposobów 03:25 Lubie disco! 04:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:25 Telezakupy

05:15 Szkoła - Maja Czerwińska jest w ostatnim miesiącu ciąży i coraz gorzej to znosi. Dziewczyna czuje się odrzucona przez przyjaciółki, które nie biorą jej pod uwagę we wspólnych planach.
07:00 Szpital - program obyczajowy
08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny
11:55 Detektywi - serial kryminalny
13:55 Szkoła - program obycz.
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy
16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
20:00 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011

TV Trwam

09:35 Św. na każdy dzień 09:45 Jestem mamą 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:25 Głos Polski 11:35 Canillitas 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Głos serca 13:05 Alternatywa dla programu In vitro 13:30 Msza święta 14:30 Droga Krzyżowa 15:00 Modlitwa do Bożego Miłosierdzia 15:20 Mocni w Wierze 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Natura Obiektywnie 16:30 Liturgia pokutna pod przewodnictwem Papieża Franciszka 18:15 Westerplatte Młodych 19:00 Warto zauważyć... 19:30 Brat Franciszek 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apol Jasnog. 21:20 Inf. dnia 21:40 Polski Punkt Widzenia 22:00 Dom Nadziei 22:25 Przegląd Tyg. „Niedziela” 22:30 Siostry Magdaleny od Pokuty 23:30 Regal

05:15 Szkoła - Maja Czerwińska jest w ostatnim miesiącu ciąży i coraz gorzej to znosi. Dziewczyna czuje się odrzucona przez przyjaciółki, które nie biorą jej pod uwagę we wspólnych planach.
07:00 Szpital - program obyczajowy
08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny
11:55 Detektywi - serial kryminalny
13:55 Szkoła - program obycz.
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy
16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy
20:00 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011

SOBOTA • 29 marca	
TVP 1	TVP 2
04:35 Szczęściana - fab., Australia, 2019	04:55 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obycz., 2025
06:20 Balans bieli - magazyn	06:35 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial, 2025
07:00 Transmisja Mszy Świętej	07:30 Pytanie na śniadanie - w tym: Serwis Info i Pogoda Flesz
08:05 Rok w ogrodzie Extra - magazyn	11:15 To jest grane - magazyn muzyczny
08:20 Pełnosprawni - magazyn dla niepełnosprawnych	11:45 Dobry tytuł - magazyn literacki
08:50 Komisarz Alex - serial krym.	12:15 Czterdziestolatek - serial, 1977
10:45 Ojciec Mateusz - serial	13:25 Rosół polski
11:45 Fascynująca Szwajcaria - Rzeka Aare - dok., Niemcy, 2019	14:00 Familiada - teleturniej
12:05 Fascynująca Szwajcaria - Kraina Berneńska - dok., Niemcy, 2019	14:35 Koło fortuny - teleturniej
12:30 Wół pancerny - western, USA, 1967	15:15 Szansa na sukces. Opole 2025 - widowisko muzyczne
14:25 Okrasa łamie przepisy - magazyn kulinarny	16:20 Na dobre i na złe - serial
14:55 Sanatorium miłości - reality show	17:20 Postaw na milion - teleturniej
	
15:50 Przed ekranem	18:45 no... wiadomo - magazyn
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja	19:15 Słowo na niedzielę
17:00 Teleexpress	19:25 Rodzinka.pl - serial komediowy
17:20 Pogoda	20:00 The Voice Kids - Przeglądanie w ciemno - widowisko muzyczne
17:35 Pan Mama - serial komediowy, 2025	22:20 Moje wielkie greckie wesele - kom., USA, 2002. Zanim Toula i Ian staną na ślubnym kobiercu, narzeczeni Touli musi zostać zaakceptowany przez jej liczną i nie co zwiadowaną grecką rodzinę...
18:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	00:05 Kruk - Jak tu ciemno - serial krym., Polska, 2022
19:30 Program informacyjny 19.30	01:10 Love, Rosie - kom., USA, Niemcy, 2014
19:55 Pytanie dnia	04:05 Rodzinka.pl - serial kom.
20:05 Sport	
20:10 Pogoda	
20:20 Krew z krwi - serial, 2024	
21:20 Hit na sobotę - November Man - fab., USA, 2014	
23:20 Zatoka śpiegów - serial sensacyjny	
00:15 Rocky 5 - akcja, USA, 1990	
03:10 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	

TVN	
05:25 Uwaga! - program interwencyjny	06:00 Nowy dzień z Polsat News
05:40 Ukryta prawda - program obyczajowy	08:00 Halo tu Polsat - poranny program informacyjno-rozrywkowy
06:35 Kuchenne rewolucje - Dziś! odwiedzimy lokal Hot Devil Pizza na Bałutach w Łodzi, która od 12 lat jest miejscem, gdzie powinno tętnić życie. Tak jednak nie jest...	11:00 Ewa gotuje - program kulinarny. Dziś! zacznijmy od krupniku - jednej z najbardziej znanych, rodzimych zup. A na drugie danie będą schabowe, bez panierki, zapiekane w kapuście...
07:30 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny	11:30 Uroczysko - serial krym. Agata z Filipem pojawiają się na miejscu wypadku. Widzą wbity w drzewo sportowy samochód...
09:10 Skołi narciarskie: Puchar Świata, Planica - konkursy drużynowy	12:00 Na Wspólnej Omnibus - serial obycz., Polska
12:00 Na Wspólnej Omnibus - serial obycz., Polska	13:55 Przebieg - kulisy produkcji
13:55 Przebieg - kulisy produkcji	14:10 MasterChef Nastolatki - program kulinarno-rozrywkowy
14:10 MasterChef Nastolatki - program kulinarno-rozrywkowy	15:15 Niezwykłe Stany Prokopa - program podróżniczo-rozrywkowy
15:15 Niezwykłe Stany Prokopa - program podróżniczo-rozrywkowy	
	
16:15 Step Up: Wszyscy na parkiet - film musical, USA, 2014	17:30 Awantura o kasę - telet.
19:00 Fakty	18:50 Wydarzenia - program informacyjny
19:30 Sport	19:15 Prezydenci i Premierzy - rozmowy Jarosława Gułaj
19:40 Pogoda	19:30 Sport: Pogoda
19:45 Mam talent - program muzyczno-rozrywkowy	19:55 Kabaret na żywo. Chyba Czesław
21:35 Narodzin gwiazdy - obycz., USA, 2018	22:00 Transformers: Wiek zagłady - sens., USA, Chiny, 2014
00:25 Mission: Impossible - Fallout - sens., USA, Chiny, Franc., Wlk. Bryt., Nor., 2018	01:40 Dziedzictwo Bourne'a - sens., USA, Japon., 2012. Działania Bourne'a zagrabiają szpiegowskiemu imperium pułkownika Erica Byera. Gdy imperium chyli się ku upadkowi, pułkownik wychodzi z cienia...
03:20 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA	05:40 Teledzięk TV Okazje
04:05 Uwaga! - program interwencyjny	
04:20 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy	
04:45 Recepta na stary dom - program edukacyjny	

TVP Kultura	
06:05 Nie lubię poniedziałku - kom., Polska, 1971	06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:00 Mistrzowie muzyki filmowej - Lata sześćdziesiąte - dok., Wlk. Bryt., 2019	08:00 Halo tu Polsat - poranny program informacyjno-rozrywkowy
09:00 Koncert w 3. rocznicę śmierci Krzysztofa Pendereckiego - 2023	11:00 Ewa gotuje - program kulinarny. Dziś! zacznijmy od krupniku - jednej z najbardziej znanych, rodzimych zup. A na drugie danie będą schabowe, bez panierki, zapiekane w kapuście...
10:25 Urodzinowe credo Krzysztofa Pendereckiego - reportaż	11:30 Uroczysko - serial krym. Agata z Filipem pojawiają się na miejscu wypadku. Widzą wbity w drzewo sportowy samochód...
10:45 Informacje kulturalne	12:00 Na Wspólnej Omnibus - serial obycz., Polska
11:10 Młoda Kultura	13:55 Przebieg - kulisy produkcji
11:30 Dama Kameliowa - melodramat, Polska, 1994	14:10 MasterChef Nastolatki - program kulinarno-rozrywkowy
13:25 Muzyka w sieci	15:15 Niezwykłe Stany Prokopa - program podróżniczo-rozrywkowy
13:50 Tamte lata, tamte dni - Andrzej Grabowski - mag.	16:30 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy
14:30 Wielcy mistrzowie malarstwa - Delacroix - serial dok., Franc., 2015	
	
15:40 Hrabina z Hongkongu - kom., USA, 1967	20:00 Rambo 3 - akcja, USA, 1988. Dawny dowódca i przyjaciel Johna Rambo z czasów wojny w Wietnamie - pułkownik Trautman wyrusza z tajną misją do Afganistanu. Wkrótce nadchodzi wiadomość, że został on pojmany. Rambo wyrusza na ratunek.
17:35 Wydarzenie aktualne	22:00 Przebieg Piosenki Aktorskiej - Gala wręczenia nagród
18:05 Łowcy skalpów - western, USA, 1968	00:05 Wieżór kinomana - Aida - dram., Franc., Nor., Niemcy, Rum., Austria, Niderl., Bośnia i Hercegowina, 2020
20:00 Bilet do kina - Carte blanche - obycz., Polska, 2015	01:55 Dobry tytuł - magazyn literacki
22:00 Przebieg Piosenki Aktorskiej - Gala wręczenia nagród	03:35 Kino nocne - Zabij to i wyjedź z tego miasta - anim., Polska, 2019
00:05 Wieżór kinomana - Aida - dram., Franc., Nor., Niemcy, Rum., Austria, Niderl., Bośnia i Hercegowina, 2020	05:20 Muzyka w sieci
01:55 Dobry tytuł - magazyn literacki	
03:35 Kino nocne - Zabij to i wyjedź z tego miasta - anim., Polska, 2019	
05:20 Muzyka w sieci	

TVN 7	
05:15 Szkoła - Mikołaj Brończyk z gimnazjalnej 2a jest zakończony w pięć lat starszej licealistce, Amelii Wojdzie. Mimo różnicy wieku, nastolatek zamierza zaprosić dziewczynę na randkę.	06:00 Nowy Looney Tunes III - animacja
06:05 Wiza na miłość - serial paradokmalny. Kilkor Amerykanów wyrusza na międzynarodową randkową przygodę. Wierzą, że znaleźli miłość w Internecie...	06:35 Wiza na miłość - serial paradokmalny. Kilkor Amerykanów wyrusza na międzynarodową randkową przygodę. Wierzą, że znaleźli miłość w Internecie...
07:35 Podróż na tajemniczą wyspę - przyg., USA, 2012. Sean Anderson odbiera zakodowany sygnał SOS z wyspy, który nie ma na mapie. Znajduje się tam jego zaginiony dziadek...	09:05 Ukryta prawda - program obyczajowy
	
10:15 Retrospekcja 10:35 Słowo życia	10:40 Polski Punkt Widzenia
11:00 Kropelka radości 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Warto zauważyć... 12:50 Natura	13:10 Matczyni - Polska 13:20 Ocalić - zapomnienia 13:30 Msza św.
14:30 Przebieg Tyg. „Niedziela” 14:35 Słowo życia 14:40 Sw. na każdy dzień 14:45 Jak wygrać małżeństwo? 15:00 Kierownik duchowy Sekretarki Bożego Miłosierdzia 15:30 Wierze w Boga 16:00 Inf. dnia 16:10 Historia PL 17:00 Dom w serce wpisany 17:30 Przebieg bariery 17:55 Poczet Wik. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietrzwałdą 19:30 Manna z Nieba 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzn na 21:00 Apel Jasnog.	
TV Trwam	
09:00 Dar Wiary 10:00 Inf. dnia 10:15 Retrospekcja 10:35 Słowo życia 10:40 Polski Punkt Widzenia 11:00 Kropelka radości 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Warto zauważyć... 12:50 Natura	13:10 Matczyni - Polska 13:20 Ocalić - zapomnienia 13:30 Msza św.
14:30 Przebieg Tyg. „Niedziela” 14:35 Słowo życia 14:40 Sw. na każdy dzień 14:45 Jak wygrać małżeństwo? 15:00 Kierownik duchowy Sekretarki Bożego Miłosierdzia 15:30 Wierze w Boga 16:00 Inf. dnia 16:10 Historia PL 17:00 Dom w serce wpisany 17:30 Przebieg bariery 17:55 Poczet Wik. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietrzwałdą 19:30 Manna z Nieba 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzn na 21:00 Apel Jasnog.	

NIEDZIELA • 30 marca	
TVP 1	TVP 2
04:35 Będziemy mieszkać razem - serial obycz., 2023	05:25 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obycz., 2025
05:30 Sprawa dla reportera	06:35 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial, 2025
06:20 Słownik polsko@polski - talk-show prof. J. Miodka	07:30 Pytanie na śniadanie - w tym Pogoda Flesz
06:55 Słowo na niedzielę	11:15 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka - magazyn
07:00 Transmisja Mszy Świętej	11:45 The Voice Kids - Przeglądanie w ciemno - widowisko muzyczne
08:00 Tydzień	14:00 Familiada - teleturniej
08:30 Moje zdrowie - magazyn	14:35 Koło fortuny - teleturniej
08:45 Siemniak - serial, 1986	15:10 Szansa na sukces. Opole 2025 - widowisko muzyczne
11:00 Komisarz Alex - serial krym.	16:10 Cudowne lata - widowisko rozrywkowe
11:55 Miedzy ziemią a niebem	17:15 Tak to leciało - teleturniej muzyczny
12:00 Anioł Pański, Watykan	
12:15 Miedzy ziemią a niebem	
12:45 Pielgrzymi Nadziei - rep.	
13:10 Tropikalne Królestwo Słońca - dok., Niemcy, 2023	
14:05 Przed ekranem	
14:20 Moim jestem czyli romans 40-latk - kom., Polska, 1976	
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja	
17:00 Teleexpress	
17:20 Pogoda	
	
17:35 Daję słowo - Maciej Orłoś - talk-show	18:15 Maxima. Droga na tron - serial obycz., Niderl., 2024
18:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	19:20 Rodzinka.pl - serial komediowy
19:30 Program inform. 19.30	20:00 Kamienne pięści - dram., USA, 2016. Roberto Duran wychowuje się na ulicy, gdzie rządzi prawo pięści. Umiejętności, które zdobywa, walcząc o przetrwanie, stają się jego przepustką do lepszego świata.
19:55 Pytanie dnia	22:00 Kwiatki polskie - program publicystyczno-satyryczny
20:05 Sport	23:15 Miedzy wierszami - fab., USA, 2012
20:10 Pogoda	01:10 Wojenne dziewczyny - serial, 2021
20:20 Zatoka śpiegów - serial sensacyjny	02:10 Moje wielkie greckie wesele - kom., USA, 2002
21:20 Sanatorium miłości - reality show	03:55 Rodzinka.pl - serial kom.
22:10 Sanatorium miłości - Kulisy programu - felieton	
22:25 Polska. Co dalej? - program publicystyczny	
23:35 November Man - fab., USA, 2014	
01:35 Rocky 5 - fab., USA, 1990	
03:25 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	

TVN	
05:10 Uwaga! - program interw.	05:25 Batwheels I - animacja
05:40 Bitwa o gości - program rozrywkowy	06:35 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
07:30 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny	09:10 Skołi narciarskie: Puchar Świata, Planica - konkursy drużynowy
12:00 Na Wspólnej Omnibus - serial obycz., Polska	13:05 Co za tydzień - magazyn rozrywkowy
13:45 Mam talent - program muzyczno-rozrywkowy	15:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy
16:35 Footloose - obycz., USA, 2011	19:00 Fakty
19:30 Sport	19:40 Pogoda
	
19:45 The Traitors. Zdradcy - reality show	21:25 The Traitors. Arena - reality show
22:05 Pieniądże to nie wszystko - kom., Polska, 2001	00:25 Superwizjer - magazyn reporterów
01:05 Największe polskie katastrofy - program dokumentalny	04:20 Uwaga! - program interwencyjny
04:35 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy, Kanada	05:25 Nauka jazdy - reality show
05:00 Recepta na stary dom - program edukacyjny	
05:25 Nauka jazdy - reality show	

TVP Kultura	
06:10 Budka Suflera - Największe przeboje - 1999	07:05 Rozmowy (nie)wygodne - Remigiusz Mróz - 2024
08:00 Nabożeństwo luteranckie w Nowym Sączu	09:05 Goty w malarstwie: między grozą, wiarą i geniuszem - dok., Franc., Niemcy, 2020
10:10 Rahvide - Incydent ostatniej szansy - western, USA, 1959	11:15 Od ucha do ucha - Praktyczny pan - Pan Hublot - filmy animowane
12:40 W poszukiwaniu dobrego filmu - magazyn	13:20 Powrót muszkieterów - film kostiumowy, Franc., Wlk. Bryt., Hiszp., 1989
15:15 Portrety - Emil Wesołowski - felieton	15:35 Mistrzowie muzyki filmowej - Lata sześćdziesiąte - dok., Wlk. Bryt., 2019
	
16:35 Dobry tytuł	17:15 Niedziela z... rolami Jana Machulskiego
18:05 Pierwszy pawilon - SF, Polska, 1965	18:45 Awatar, czyli zamiana dusz - fantasy, Polska, 1964
20:00 Szpieg - thriller, Wlk. Bryt., Niemcy, Franc., 2011	22:15 Umberto Eco: biblioteka świata - dok., Włochy, 2022
23:45 Eufonia - koncert, 2019	01:00 Bilet do kina - Carte blanche - obycz., Polska, 2015
02:55 Noc krótkich filmów - Lato pszczoł - Całe życie z moim kotem	03:40 Studia Kultura
04:35 Goty w malarstwie: między grozą, wiarą i geniuszem - dok.	

TV Puls	
06:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018	06:50 Szkoła - oddział specjalny - Cierpiący na demencję ojciec Paula zostaje wytypowany przez przestępców do ukrycia pieniędzy. Paul postanawia oddać się w ręce bandytów, aby pomóc swojemu tacie.
08:50 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. Wiadomości polityczne i gospodarcze, informacje z życia gwiazd i naukowe ciekawostki.	09:35 Ranczo - serial kom.
14:40 Szklanka po łapkach - kom., USA, 1996. Tajny agent służb specjalnych WD-40 musi zniwieżyć zbrodnicze plany szalonego Generała Rancora. Jego misja polega na oceleniu świata przed całkowitą zagładą...	
	
15:45 Dora i miasto złota - przyg., USA, Australia, 2019	17:55 Akademia policyjna V: Misja w Miami Beach - kom., USA, 1988
20:00 Batman - przyg., USA, 2022. Mając tylko kilku zaufanych towarzyszy wśród skorumpowanej się ci urzędniczej, Batman stał się jednym ucieleśnieniem zemsty wśród swoich współobywateli.	23:40 Wielki Mike - obycz., USA, 2009
02:15 W sieci kłamstw	03:05 Fachowcy - program paradokmalny
04:15 Osadzone. Blok F - program obyczajowy	04:45 Druga strona medalu - talk-show

TV Trwam	
09:30 Tu był Prymas - Kardynał Wyszyński w Studziencej 09:50 Przebieg Tyg. „Niedziela” 10:00 Msza św. 11:40 Kurier Pana Boga 12:00 Anioł Pański z Ojcem Sw. Franciszkiem 12:15 Papież Polak do Rodaków 13:00 Błogosławiony na 14:30 Zapiski ze świętości Prymasa Tysiąclecia 15:00 Wies - to też Polska 16:00 Inf. dnia 16:10 Koncert zyczeń 16:45 Gredo: Wiera Kościółka 17:00 Gorkkie zale 17:30 Sól ziemi 17:55 Poczet Wik. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietrzwałdą 19:30 Moja katolicka rodzina 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzn na 21:00 Apel Jasnog. 21:20 Inf. dnia 21:40 Retrospekcja 21:45 Stan Bezp. Państwa 21:55 Sw. na każdy dzień 22:00 Mocni jego mocą 22:20 Zyciu powiedzmy TAK 22:45 Jak wygrać małżeństwo?	

PONIEDZIAŁEK • 31 marca	
TVP 1	TVP 2
05:10 Akacja 38 - serial 05:55 Info Poranek 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Studio Raban - magazyn 08:00 Rodzina Kanderów - serial obycz., Polska, 1988 09:00 Ranczo - serial obycz. 09:55 Komisarz Alex - serial krym. 10:45 Ojciec Mateusz - serial 11:35 Królowie - serial historycz. 12:10 Agrobiznes; Agropogoda 12:35 Magazyn Rolniczy 12:50 Tropikalne Królestwo Słońca - dok., Niemcy, 2023 14:00 Wichrowe wzgórze - serial obycz., Turcja, 2024 14:55 Film dokumentalny 15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej 16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja 17:00 Telexpress 17:15 Pogoda 17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	04:35 Na dobre i na złe - serial 05:30 M jak miłość - serial, 2024 06:25 Dobre historie - Siedlecka spółdzielnia socjalna - magazyn 06:55 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial 07:30 Pytanie na śniadanie - w tym: Serwis Info i Pogoda Flesz 11:15 Dla niesłyszących - Okrasa łamie przepis - magazyn kulinarny 11:50 Sprawdzamy - magazyn 12:50 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:05 La Promesa - pałac tajemnic - serial, Hiszp., 2022 15:50 Przepis dnia
	
17:55 Klan - telenowela TVP 18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacja 38 - serial kostiumowy, 2017 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport; Pogoda 20:30 Łask z łóżka nr 21 - Teatr Telewizji, 1971 21:15 Postscriptum - Łaska z łóżka nr 21 - dyskusja 21:45 Świat bez fikcji - Rysopis znaleziony po latach - dok., Polska, 2023 23:00 Balans bieli - magazyn 23:45 Kto ratuje jedno życie. Bracia - dram., Polska, 2021 01:20 Wóz pancerny - western, USA, 1967 03:10 Żona dla Australijczyka - kom., Polska, 1963	16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej 17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - telet. 19:25 Barwy szczęścia - serial 19:55 Przepis dnia 20:05 Barwy szczęścia - serial 20:40 Kulisy serialu „M jak miłość” 20:55 M jak miłość - serial, 2025 21:55 Na sygnale - serial fabularz. 22:30 Głina - serial krym., Polska, 2008 23:25 Nadzwyczajni - dram., Franc., 2019 01:25 O mnie się nie martw - serial komediowy TVP, 2020 02:30 Między wierszami - fab., USA, 2012

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interw. 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 13:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:50 Detektywi - program kryminalny 17:55 Szpital św. Anny - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Do biura Malanowskiego przychodzi Urszula Kamińska. Kobieta niepokoi się o swoją młodszą siostrę, Karolinę, która jest dyrektorem w jednej z warszawskich korporacji. 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - Gdy córka nie odbiera rodziców z lotniska, para zaczyna się niepokoić. W domu znajdują pobojowisko i ślady krwi... 14:35 Dlaczego ja? - serial paradowekumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów
	
20:55 MasterChef Nastolatki - program kulinarno-rozrywkowy 22:15 Kobieta-Kot - przyg., USA, Australia, 2004. Czasem trzeba umrzeć, aby ponownie się narodzić. Patientce Phillips osiągnęła wiele i wiedziała zbyt dużo. Ktoś postanowił się jej pozbyć... 00:25 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 01:30 Co za tydzień - magazyn rozrywkowy 02:05 Szpital - program obycz. 03:55 Uwaga! - program interw. 04:15 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy, Kanada 04:40 Kto was tak urządził - program poradnikowy 05:05 Nauka jazdy - reality show	16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 17:00 Gliniarze - paradokument 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:15 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport 19:30 Pogoda 19:40 Uroczysko - serial krym. 20:10 Czarna Pantera: Wakanda w moim sercu - sens., USA, 2022 23:55 Metro strachu - sens., USA, 2009 02:10 Skazaniec - sens., USA, 2008 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura	TV Puls
06:05 Afisz kulturalny 06:10 Muzyczne poranki 07:00 Tamte lata, tamte dni - Magdalena Zawadzka - magazyn 07:40 Historia wśród fal - dok., Polska, 2016 08:15 Od ucha do ucha - Praktyczny pan - Pan Hublot 08:50 Hotel pod Różami - Koncert Galowy 27. Przeglądu Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu - 2006 10:50 Amerykańskie śniadanie - Rawhide - Incydent ostatniej szansy - western, USA, 1959 11:55 Piotr Michałowski. Romantyk w sztuce, realista w życiu - dok., Polska, 2022 13:05 Tamte lata, tamte dni - Andrzej Grabowski - mag. 13:40 Retro kino - łowcy skalpów - western, USA, 1968	06:00 Nash Bridges - Evan podejrzany jest o kradzież sporej sumy pieniędzy. Tymczasem Nash i Joe dostają kolejne zadanie - ochronę szympansa, który jest gwiazdą filmową. 08:00 Kobra - oddział specjalny - Semir chce dowiedzieć swoją dawną szefową, ale dowiadyuje się, że kobieta przebywa w szpitalu psychiatrycznym. Przeczuwa, że ta sprawa może mieć drugie dno... 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 11:00 Kotka - serial, melodramat, Meksyk, 2014 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - Grzesiek i Czarek, korzystając z wyjazdu swoich żon, urządzają sobie kilka dni „męskiej wolności”.
	
15:30 Polskie drogi - serial, 1977 17:10 Tygodnik Kulturalny 18:05 Miłość i muzyka - portret Witolda Lutosławskiego - reportaż 19:00 Gala muzyki klasycznej - Fryderyki - widowisko 20:00 Na przekłętą ziemi - dram., Wlk. Bryt., Kan., USA, 2017 22:00 Hała odłotów - magazyn kulturalno-społeczny 23:00 La Gomera - kom., Niemcy, Rum., Franc., Szwecja, Szwajc., 2019 00:50 Szpieg - thriller, Wlk. Bryt., Niemcy, Franc., 2011 03:05 Więcej niż fikcja - Umberto Eco: biblioteka świata - dok., Włochy, 2022 04:40 Teledyski	15:50 Ranczo - serial kom., Polska 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny 20:00 Osaczeni - akcja, USA, 1999. Zostaje ukradziony obraz Rembrandta. Detektyw Gin namawia przełożonych, aby pozwilił jej zająć się sprawą, rozpracować sprawcę i zapłacić go na gorącym uczynku. 22:10 Plan lekcji - akcja, Polska 2022 00:10 Podwójne uderzenie - akcja, USA, 1991 02:25 Dzielnica strachu - serial kryminalny 03:20 Menu na miarę - program kulinarny 04:05 Tak jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 04:55 Dzielnica strachu - serial

TVN 7	TV 4
05:15 Szkoła - Maturzystka Roksa na Szwed właśnie dowiedziała się, że jest chora na białaczkę. Dziewczyna nie przyjmuje tego do wiadomości. Jej chłopak Bruno zauważa dziwne zachowanie dziewczyny... 07:00 Szpital - program obyczajowy 08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:10 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny 11:55 Detektywi - Policja i detektywi poszukujący Macka Debosza zabiegającego w lesie quada ze śladami krwi. Okazuje się, że to quad chłopaka, którego ciało znaleziono w pokoju detektywa. 13:55 Szkoła - program obyczajowy	06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej? 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dlaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjanci i Policjanci - serial paradok. 16:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej? 19:00 Policjanci i Policjanci - serial paradok. 20:00 Malanowski. Nowe rozdanie - serial kryminalny 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:35 Miłość za wszelką cenę 23:30 5 ekstaśma - kom., USA, 2014 01:35 Love Island. Wyspa miłości 02:35 Jaś Fasola radzi 02:50 SuperLudzie 05:25 Telezakupy TV Okazje
	
14:55 Sąd rodzinny - program sądowy 16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Hotel Paradise - reality show 21:05 Reminiscencja - sens., USA, 2021. Życie prywatnego detektywa Nicka Bannistera zmienia się na zawsze, kiedy przyjmie nową klientkę, Mae... 23:30 Król życia - obycz., Polska, 2015 01:35 W sieci kłamstw 02:25 Fachowcy - paradokument 03:35 Osadzone. Blok F - program obyczajowy 04:30 Druga strona medalu - talk-show	09:30 Moja katolicka rodzina 09:55 Św. na każdy dzień 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:20 Stan Bezp. Państwa 11:30 Warto być ojem 12:00 Anioł Pański 12:20 Inf. dnia 12:20 Tata z Małopolski - afrykańskie ścieżki ks. Jana Czuby 13:20 Słowo życia 13:30 Msza św. 14:30 20 czerwca, 1941 roku 15:00 Opactwo Heiligenkreuz 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Sanktuaria polskie 16:30 Porady Medyczne Bonifratrów 17:00 Świadkowie 17:30 XX Rajd Katyński 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietrzwałdzką 19:30 Poznajemy Polskę 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnog. 21:20 Inf. dnia 21:40 Polski Punkt Widzenia

WTOREK • 1 kwietnia	
TVP 1	TVP 2
05:10 Akacja 38 - serial 05:55 Info Poranek 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Ktoś cię zbliża 08:00 Rodzina Kanderów - serial obycz., Polska, 1988 09:05 Ranczo - serial obycz., Polska, 2012 09:55 Komisarz Alex - serial krym. 10:45 Ojciec Mateusz - serial 11:35 Królowie - serial historycz. 12:10 Agrobiznes 12:25 Agropogoda - magazyn 12:35 Program rolny 12:50 Skrzydła i sieci. Niezwykły taniec w powietrzu - dok., Franc., 2023 14:00 Wichrowe wzgórze - serial obycz., Turcja, 2024 14:55 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej	04:35 Na dobre i na złe - serial 05:30 M jak miłość - serial, 2024 06:25 Samotność młucha - reportaż 06:55 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 07:30 Pytanie na śniadanie - w tym: Serwis Info i Pogoda Flesz 11:15 Dobry tytuł - magazyn literacki 11:55 Moje zdrowie - magazyn 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:05 La Promesa - pałac tajemnic - serial, Hiszp., 2022 15:50 Przepis dnia 16:00 Koło fortuny - teleturniej
	
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja 17:00 Telexpress 17:15 Pogoda 17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 17:55 Klan - telenowela TVP 18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacja 38 - serial 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport; Pogoda 20:30 Królowie - serial historycz. 21:05 Raport specjalny 22:00 Chinatown - sens., USA, 1974 00:20 Londyn - stolica kontrastów - dok., Franc., 2023 01:35 Smaki miłości - obycz., USA, 2007 03:25 Kto ratuje jedno życie. Bracia - dram., Polska, 2021	16:35 Familiada - teleturniej 17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 19:50 Przepis dnia 20:05 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:40 Kulisy serialu „M jak miłość” 20:55 M jak miłość - serial, 2025 21:55 Na sygnale - serial fabularyzowany 22:30 Magazyn Ekspresu Reporterów 00:55 Kamienne pięści - dram., USA, 2016 02:50 Jim Carrey - Ameryka bez maski - dok., Franc., 2021

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 16:50 Detektywi - program kryminalny 17:55 Szpital św. Anny - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Detektywi wspólnie z policją prowadzą zakrojone na szeroką skalę poszukiwania zaginionej nastolatki, Kamili Wiśniewskiej. Zniknięcie dziewczyny odkryli jej rodzice... 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - serial paradowekumentalny 14:35 Dlaczego ja? - serial paradowekumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy
	
20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz. 20:55 Kuba Wojewódzki - talk-show 22:10 Operacja Napoleon - sens., Islandia, Niemcy, 2023 00:35 Superwizjer - magazyn reporterów 01:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 02:15 Największe polskie katastrofy - program dokumentalny 03:15 Szpital - program obyczajowy 04:15 Uwaga! - program interwencyjny 04:35 Jak to jest zrobione 16 - serial popularnonaukowy 05:05 Recepta na stary dom	17:00 Gliniarze - serial paradowekumentalny 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:20 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport 19:30 Pogoda 19:40 Uroczysko - serial krym. 20:10 Ninja vs ninja - program rozrywkowy 22:15 Super hit - Jason Bourne - sensacyjny, USA, Chiny, 2016 01:05 Czarna Pantera: Wakanda w moim sercu - sens., USA, 2022 04:45 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura	TV Puls
06:05 Afisz kulturalny 06:15 Muzyczne poranki 06:55 Tamte lata, tamte dni - Ewa Wiśniewska - magazyn 07:35 Baza ludzi umarłych - dram., Polska, 1959 09:35 Polskie drogi - serial, 1977 11:15 Miłość i muzyka - portret Witolda Lutosławskiego - reportaż 12:10 Niedziela z...rolami Jana Machulskiego 13:05 Rękopis znaleziony w Saragossie - fab., Polska, 1965 16:15 Polskie drogi - serial, 1977 18:15 Wydarzenie aktualne - program informacyjny 18:55 Profesor. Wspomnienie o Zbigniewie Raszewskim - dok., Polska, 1993	06:00 Nash Bridges - Nash dowiadyuje się, że „Komórki mordercy” zamierza zabić swojego lekarza. Tymczasem Joe miewa sny z Caitlin w roli głównej. 08:00 Kobra - oddział specjalny - Na autostradzie dochodzi do katastrofy samolotu. Wśród pasażerów znajduje się bloger informacyjny, który został uprowadzony. 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 11:00 Kotka - serial, melodramat, Meksyk, 2014 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - Do lombardu przychodzi surfer, który zostawia kitę. Okazuje się, że oszukał Benię z Mariuszem. Dlaczego? 15:50 Ranczo - serial kom., Polska
	
20:00 Tajny klient - Teatr Telewizji, 2016 21:05 Wydarzenie aktualne - program informacyjny 21:35 Rysopis znaleziony po latach - dokument, Polska, 2023 22:50 Le kkkie obyczaje - Arab blues - kom., Franc., 2019 00:30 Wstęp wolny - felieton 00:55 Kino Mocnych Wrażeń - Na przekłętą ziemi - dram., Wlk. Bryt., Kan., USA, 2017 02:50 Na wschód od Hollywood - La Gomera - kom., Niemcy, Rum., Franc., Szwecja, Szwajc., 2019 04:40 Tygodnik Kulturalny - magazyn 05:35 Teledyski	20:00 Ładza śmierci - akcja, USA, Kan., Rosja, 2009. Byli członkowie rosyjskiej mafii - Ruslan, zamierza napisać książkę o świecie przestępczym. Po wielu latach postanawia także odnowić kontakt ze swoją córką, która niedługo wychodzi za mąż. 22:00 W odwecie za śmierć - akcja, USA, 2010 00:00 Maczeta - akcja, USA, 2010 02:05 Dzielnica strachu - serial kryminalny 03:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument kulinarny 04:00 Menu na miarę - program kulinarny 05:00 Dzielnica strachu - serial

TVN 7	TV 4
05:05 Szkoła - Kasia Wawrzyniak z licealnej 1c jest znudzona swoim chłopakiem, Rafałem Przybyskim. Wkrótce dziewczyna poznaje Marcina, młodego wolontariusza z ośrodka leczenia uzależnień... 07:00 Szpital - program obyczajowy 08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:10 W-11 Wydział Śledczy - Komisarze ratują trzynastoletnią dziewczynkę przed próbą samobójczą. Możliwe, że do tego kroku pochnęły ją koleżanki z osiedla, członkinie agresywnej osiedlowej bandy. 11:55 Detektywi - Detektywi Katarzy na Kowalik i Jakub Nowacki wraz z policją rozwiązują zagadkę zniknięcia ze szpitala ciała Daniela Majchera	06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej? 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dlaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjanci i Policjanci - serial paradok. 16:55 Trudne sprawy - prog. obyczajowy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej? 19:00 Policjanci i Policjanci - serial paradok. 20:00 Malanowski. Nowe rozdanie 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny i serial policyjny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:35 Miłość za wszelką cenę - reality show 23:40 Zły Porucznik - sens., USA, 1992 01:45 Love Island. Wyspa miłości - reality show 02:50 SuperLudzie - serial o osobach z niepełnosprawnościami 05:25 Telezakupy TV Okazje
	
13:55 Szkoła - program obycz. 14:55 Sąd rodzinny - program sądowy 16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - reality show 21:05 Nieuchwytny - sens., USA, 1996 23:10 Matrix - SF, USA, 1999. Thomas Anderson na co dzień pracuje jako programista, prywatnie jest genialnym hakerem... 02:45 W sieci kłamstw - serial kryminalny 03:45 To tylko kilka dni - program o osobach z niepełnosprawnościami	09:45 Słowo życia 09:50 Św. na każdy dzień 10:00 Inf. dnia 10:15 Jak my to widzimy 10:45 Żew natury 11:05 Mocni w Wierze 11:35 Słowo życia 11:40 Ma się rozumieć 11:50 Św. na każdy dzień 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Kobiety wolności 13:00 Ojcowie Niepodeległości 13:30 Msza św. 14:30 Misja Szczecin, Poznań-Argentyna. 15:00 Kuźnia Redemptorystów 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Jestem mamą 16:40 Zdrowie z Bożej Apteki 16:55 Św. Józef - patron na trzecie tysiąclecie 17:10 Prosto o gosp. 17:30 Zostań Żołnierzem RP 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietrzwałdzką 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnog. 21:20 Inf. dnia

ŚRODA • 2 kwietnia	
TVP 1	TVP 2
05:10 Akacja 38 - serial 05:55 Info Poranek 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Rodzina święta - Ile prywatności powinno mieć dziecko? - magazyn 08:00 Rodzina Kanderów - serial obycz., Polska, 1988 09:00 Ranczo - serial obycz. 09:55 Komisarz Alex - serial krym. 10:45 Ojciec Mateusz - serial 11:35 Królowie - serial historycz. 12:10 Agrobiznes; Agropogoda 12:35 Rok w ogrodzie Extra - magazyn 12:50 Skrzydła i sieci. Niezwykły taniec w powietrzu - dok., Franc., 2023 14:00 Wichrowe wzgórce - serial obycz., Turcja, 2024 14:55 Msza Święta w 20. rocznicę śmierci św. Jana Pawła II	04:35 Na dobre i na złe - serial 05:30 M jak miłość - serial, 2024 06:25 Pożyteczni.pl - magazyn 06:55 Dla nieszyjących - Barwy szczęścia - serial 07:30 Pytanie na śniadanie 11:15 Rodzina święta - Co robić, gdy życie religijne małżonków ma różne przedkości? - magazyn 11:50 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka - magazyn 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:05 La Promesa - pałac tajemnic - serial, Hiszp. 15:50 Przepis dnia 16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej
	
17:00 Teleexpress 17:15 Pogoda 17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 17:55 Klan - telenowela TVP 18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacja 38 - serial kostiumowy, 2017 19:30 Program informacyjny 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport 20:15 Pogoda 20:30 Królowie - serial historyczny TVP, 2024 21:05 Śladami Ojca - dokument, Polska, 2025 22:10 Za wszelką cenę - dramat, USA, 2004 00:30 Boss - akcja, USA, 2016 02:45 Chinatown - sens., USA, 1974	17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - telet. 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 19:55 Przepis dnia 20:05 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:40 Przepis Dnia 20:55 Na dobre i na złe - serial 21:55 Na sygnale - serial fabularyzowany 22:55 W poszukiwaniu dobrego filmu - magazyn 23:25 Umysł w ogniu - fab., USA, 2016 01:05 Kalifat - serial, Szwecja, 2020 02:55 Rico. Historia Richarda Demarco - dok., Wlk. Bryt., 2022

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Kuchenne rewolucje - Dziś zajrzymy do jednej w Krzeszycach Pizzerii Davioli. Od trzech lat prowadzi ją Ola... 16:50 Detektywi - program kryminalny 17:55 Szpital św. Anny - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Do biura detektywów zgłasza się pielęgniarka Lidia Szymańska. Kobieta do niedawna opiekowała się prywatnie dziennikarzem, który w wyniku wypadku stracił pamięć 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - serial parodokumentalny 14:35 Dlaczego ja? - serial parodokumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reportażowy 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy
	
19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska, 2021 20:55 You Can Dance - Po prostu tańcz! - program rozrywkowy 22:40 You can dance - spin off 23:10 Wesele - obycz., Polska, 2021 01:45 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 02:55 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 03:55 Szpital - program obycz. 04:55 Uwaga! - program interwencyjny 05:10 Recepta na stary dom - program edukacyjny	17:00 Gliniarze - serial parodokumentalny 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:20 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport; Pogoda 19:40 Uroczysko - serial krym. 20:10 Kabaret K2 Jedziemy po bandzie 21:55 Komediołwa środa - Zróbmy sobie wnuka - kom., Polska, 2003 23:55 50 pierwszych randek - kom., USA, 2004 01:55 Sposób na blondynkę - kom., USA, 1998 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura	TV Puls
06:05 Afisz kulturalny 06:15 Muzyczne poranki 07:00 Wydarzenie aktualne 08:10 Rękopis znaleziony w Saragossie - fab., Polska, 1965 11:20 Polskie drogi - serial, 1977 13:20 Profesor. Wspomnienie o Ignacym Raszewskim - dok., Polska, 1993 14:25 Hala odlotów - magazyn kulturalno-połączny 15:25 Ostatni dzień lata - film psych., Polska, 1958 16:40 Królowa Bona - serial, 1980 17:45 Od ucha do ucha - W krainie zorzy polarnej! Ryś w mieście - filmy animowane 18:30 Informacja kulturalna 18:55 Reżyserzy - George Cukor - dok., Wlk. Bryt., 2018	06:00 Nash Bridges - Przysięgły wstępuje do straży obywatelskiej, aby pomóc ofiarom mordów. Tymczasem Evan trafia do aresztu. Prosi o pomoc Cassidy. 08:00 Kobra - oddział specjalny - Młodociąnicy bandyci napadają na klientów stacji benzynowej. Pewnego dnia sprawy nie idą po ich myśli... 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 11:00 Kotka - serial, melodramat, Meksyk, 2014 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument fabularny 15:50 Ranczo - serial kom., Polska 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument fabularny
	
20:00 Polowanie na cmy - dram., Polska, 2022. Uwielbiana w relacje z dziełami czarni niepodległościowymi dziewczyna trafia z więzienia do ekskluzywnego burdelu... 22:05 Profesor T - serial, Niemcy, Wlk. Bryt., Belgia, 2018 23:10 Niedziela z... rolami Jana Machulskiego 00:05 Jazz Juniors - Adam Pierończyk, artysta w residence - koncert, 2020 01:30 Lekkie obyczaje - Arab blues - kom., Franc., 2019 03:15 Informacja kulturalna 03:45 Piotr Michałowski. Romantyk w sztuce, realista w życiu - dok., Polska, 2022 04:55 Teledyski	20:00 Bogowie Egiptu - akcja, USA, Australia, 2016. Faraon umiera, ludzie stają się niewolnikami. Egipt w chaosie. To są skutki przejęcia tronu przez okrutnego boga ciemności Seta. Jedynie garstka buntowników ma odwagę stawiać mu czoła. 22:25 Immortali. Bogowie i Herosi - akcja, USA, Kan., Wlk. Bryt., 2011 00:30 Power Rangers - przyg., USA, Hongkong, Jap., Meksyk, 2017 03:00 Dziełnica strachu - serial kryminalny 04:00 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 05:00 Dziełnica strachu - serial kryminalny

TVN 7	TV 4
05:05 Szkoła - Patrycja Mularz i Magda Bujakiewicz chodzą do klasy 1a gimnazjum. Magda jest pilną uczennicą i bardzo dobrze się uczy. Od początku roku pomagała Patrycji... 07:00 Szpital - Na oddziale jest 16-latk, która od jakiegoś czasu jest tylko słodczy. Dzisiaj, gdy na imprezie zobaczyła swojego chłopaka, jak rozmawia z inną dziewczyną, zdenerwowała się i zaczęła opychać się słodczymi. 08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:10 W-11 Wydział śledczy - program kryminalny 11:55 Detektywi - Detektywów prosi o pomoc ojciec 23-latk, podejrzanego o zamordowanie swojej dziewczyny.	06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dlaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjantki i Policjanci 16:55 Trudne sprawy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Malanowski. Nowe rozdanie 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:35 Miłość za wszelką cenę - film, USA, 2014 01:30 Love Island. Wyspa miłości 02:35 Interwencja - magazyn reportażowy 02:55 Śmierć na 1000 sposobów 03:25 Lubie disco! 04:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:25 Telezakupy TV Okazje
	
13:55 Szkoła - program obycz. 14:55 Sąd rodzinny - program sądowy 16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda 20:00 Hotel Paradise - reality show 21:05 Francuski numer - kom., Polska, 2006 23:15 Zabójcy - sens., USA, Franc., 1995. Zawodowy zabójca Robert Rath dostaje zlecenie zabicia ważnego świadka 02:00 Hotel Paradise - reality show 02:55 Prawdziwy horror - serial parodokumentalny 03:55 To tylko kilka dni - program o osobach z niepełno-sprawnościami	09:30 Sanktuarium polskie 09:50 Św. na każdy dzień 10:00 Audycja Generalna Ojca Św. Franciszka z Watykanu 11:00 Pasjonat muzyki i malarstwa. Marcin Żamecki 11:25 Jestem mamą 11:40 Prosto o gosp. 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Na bieżąco - kawałek Polski w Ugandzie 13:00 Skarby Ojcow-skiego domu 13:30 Msza św. 14:30 Opiekunice skrzydła - Hospicjum św. Anny w Lubar-towie 15:00 Baron Feliks Konopka 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Na zdrowie 16:30 Serial z życia Jezusa 17:00 Po stronie prawdy 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 40 dni z Matką Bożą Gietzwałdzką 19:30 Opowieści biblijne 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyznę 21:00 Apol Jasnog. 21:20 Informacje dnia

CZWARTEK • 3 kwietnia	
TVP 1	TVP 2
05:10 Akacja 38 - serial 05:55 Info Poranek 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Dobre historie - magazyn 08:00 Rodzina Kanderów - serial obycz., Polska, 1988 09:00 Ranczo - serial obycz. 09:55 Komisarz Alex - serial krym. 10:50 Ojciec Mateusz - serial 11:35 Królowie - serial historycz. 12:10 Agrobiznes; Agropogoda 12:35 Program rolny 12:50 Skrzydła i sieci. Niezwykły taniec w powietrzu - dok., Franc., 2023 14:00 Wichrowe wzgórce - serial obycz., Turcja, 2024 14:55 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej 16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja 17:00 Teleexpress 17:15 Pogoda	04:35 Na dobre i na złe - serial obyczajowy 05:30 M jak miłość - serial obyczajowy, 2024 06:20 Operacja zdrowie - magazyn medyczny 06:55 Dla nieszyjących - Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 07:30 Pytanie na śniadanie - w tym: Serwis Info i Pogoda Flesz - magazyn poranny 11:15 Program publicystyczny 11:50 Magazyn 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany 15:05 La Promesa - pałac tajemnic - serial, Hiszp., 2022
	
17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 17:55 Klan - telenowela TVP 18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacja 38 - serial 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport 20:15 Pogoda 20:30 Królowie - serial historyczny TVP, 2024 21:05 Ojciec Mateusz - serial 22:05 Sprawa dla reportera 23:05 Polska ma głos - magazyn księżniczka - dok., Franc., 2022 00:45 Ludzie i bogowie - serial, 2020 01:45 Za wszelką cenę - dram., USA, 2004 04:05 Raport specjalny - mag.	15:50 Przepis dnia 16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej 17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - telet. 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 19:50 Przepis dnia 20:05 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:45 Tak to leciało - teleturniej muzyczny 21:50 Kruk - Jak tu ciemno - serial krym., Polska, 2022 22:40 Informacja kulturalna 22:55 Hala odlotów - talk-show 01:30 Z bicie serca - serial, Włochy, 2021 03:25 Magazyn Ekspresu Reporterów

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 16:50 Detektywi - program kryminalny 17:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny	06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Detektywi w towarzystwie roztrzęsionej klientki Marzeny Brygałowicz, planują poszukiwania jej zaginionego męża, Mirka. Mężczyzna po raz ostatni kontaktował się ze swoją żoną krótko po wyjściu z pracy. 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - parodokument 14:35 Dlaczego ja? - serial parodokumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reportażowy 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 17:00 Gliniarze - parodokument
	
20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial 20:55 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 22:05 Czarna owca - kom., Polska, 2021 00:20 Teściowie II - film, Polska, 2023. Weronika i Łukasz - niedoszła para młoda postanawia dać sobie drugą szansę 02:20 Bitwa o gości - program rozrywkowy 03:25 Szpital - program obyczajowy 04:25 Uwaga! - program interwencyjny 04:40 Recepta na stary dom - program edukacyjny 05:10 Nauka jazdy - reality show	18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:20 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport; Pogoda 19:40 Uroczysko - serial krym. 20:10 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 21:15 Przyjaciółki - serial obycz. 22:25 Komisarz Mama 23:35 Karma - sens., USA, 2015 01:30 Zróbmy sobie wnuka - kom., Polska, 2003 03:20 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 04:20 Na ratunek 112 - serial obyczajowy 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura	TV Puls
06:05 Afisz kulturalny 06:15 Muzyczne poranki 07:35 Tamte lata, tamte dni - Ewa Wiśniewska - magazyn 08:15 Podróż z historią - Owczym pędem - dok., Polska, 2016 08:55 Dobry tytuł - magazyn literacki 09:40 Ostatni dzień lata - film psych., Polska, 1958 10:55 Królowa Bona - serial, 1980 12:00 Reżyserzy - George Cukor - dok., Wlk. Bryt., 2018 13:05 Portrety - reportaże 13:25 Tygodnik Kulturalny 14:20 Faraon - dram., Polska, 1965 17:00 Królowa Bona - serial, 1980 18:05 Wydarzenie aktualne 18:30 Wstęp Wolny - felieton	06:00 Nash Bridges - Okazuje się, że w mieście dwa gangi wzajemnie się okradają. Stoi za tym kierowca samochodu przygotowanego do ucieczki, który umyka z łupem. 08:00 Kobra - oddział specjalny - Policjanci próbują aresztować rosyjskiego gangstera, ale ich plany niespodziewanie zostają przerwane przez tajemniczą kobietę. Jej działania komplikują śledztwo... 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 11:00 Kotka - serial, melodramat, Meksyk, 2014 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument fabularny
	
18:50 Mel Gibson, portret francuskiej - dok., Franc., 2021 20:00 Hala odlotów - talk-show 21:00 Czwartkowy klub filmowy - Światła wielkiego miasta - komediodramat, USA, 1931 22:45 Panorama kina polskiego - Polowanie na cmy - dram., Polska, 2022 00:55 Profesor T - serial, Niemcy, Wlk. Bryt., Belgia, 2018 01:55 Jazz Juniors, 2020 - Premiera, dzień improwizacji I - koncert, 2020 03:35 Hala odlotów - talk-show 04:35 Wydarzenie aktualne 05:05 Teledyski	06:00 Nash Bridges - Okazuje się, że w mieście dwa gangi wzajemnie się okradają. Stoi za tym kierowca samochodu przygotowanego do ucieczki, który umyka z łupem. 08:00 Kobra - oddział specjalny - Policjanci próbują aresztować rosyjskiego gangstera, ale ich plany niespodziewanie zostają przerwane przez tajemniczą kobietę. Jej działania komplikują śledztwo... 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 11:00 Kotka - serial, melodramat, Meksyk, 2014 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument fabularny 15:50 Ranczo - serial kom., Polska 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument fabularny 20:00 Gliniarz z Beverly Hills - kom., USA, 1984. Axel Foley pracuje jako policjant w Detroit. Mężczyzna postanawia udać się do Beverly Hills, aby wyjaśnić sprawę śmierci swojego przyjaciela, Mikeya... 22:10 Taxi 5 - kom., Franc., 2018 00:10 Hot Fuzz: Ostre psy - kom., Wlk. Bryt., 2007 02:30 Dziełnica strachu - serial kryminalny 03:30 Menu na miarę - program kulinarny 04:05 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 05:00 Dziełnica strachu - serial

TVN 7	TV 4
05:05 Szkoła - Uczennica liceum, Pola Węgrzyn jakiś czas temu wpadła w bardzo niebezpieczny nałóg. Pije płyn do dezynfekcji rąk... 07:00 Szpital - 30-latek miał poważny wypadek samo chodowy, kiedy wioził swoją szefową. Okazuje się, że kobieta od dawna wykorzystuje go i z niego się nad nim psychicznie... 08:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:10 W-11 Wydział śledczy - program kryminalny 11:55 Detektywi - program kryminalny 13:55 Szkoła - program obyczajowy 14:55 Sąd rodzinny - program sądowy 16:55 Zagadki losu 2 - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy	06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dlaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 16:55 Trudne sprawy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 20:00 Malanowski. Nowe rozdanie - serial krym. 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:35 Miłość za wszelką cenę 23:40 Sekstaśma - kom., USA, 2014 01:30 Love Island. Wyspa miłości 03:00 Interwencja - magazyn reportażowy 03:25 Lubie disco! 04:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:25 Telezakupy TV Okazje
	
20:00 Hotel Paradise - reality show 21:05 Akademia policyjna VI: Operacja Chaos - kom., USA, 1989 22:55 Kobieta na skraju dojrzałości - kom., USA, 2011. Nadszywająca alkoholu pisarka Mavis Gary po rozwodzie powraca do rodzinnego miasteczka w Minnesocie... 00:50 Hotel Paradise - reality show 01:50 Prawdziwy horror - serial parodokumentalny 02:50 Usterka - prog. poradnikowy 03:30 To tylko kilka dni - program o osobach z niepełnosprawnościami 04:30 Druga strona medalu - talk-show	08:55 Św. na każdy dzień 09:20 Opowieści biblijne 09:45 Pod opieką Limanowskiej Pani 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:25 Myśląc Ojczyznę 11:30 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Katalicy a tożsamość Europy 13:00 Moczar pokory 13:20 Przegląd Tyg., "Niedziela" 13:30 Msza św. 14:35 W Solankowej Dolinie 15:00 Po stronie prawdy 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Z wędką nad wodę 16:35 Sól ziemi 17:00 Modlitwa w Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu 19:25 Akademia pro-life 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Głos Polski 21:00 Apol Jasnog. 21:20 Inf. dnia 21:40 Polski Punkt Widzenia 22:00 Głos serca 22:45 To nic takiego

Krzyżówka klasyczna z hasłem

37

41

43

1

48

50

53

55

58

60

63

2

22

31

3

4

6

12

13

14

16

23

26

45

47

52

54

57

59

61

65

8

9

10

11

12

13

15

16

17

18

19

20

21

24

25

27

28

29

30

32

33

34

35

36

2

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 31, utworzą rozwiązanie - przysłowie:

1	2		3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31															

POZIOMO: 1) bicie braw; 2) mahoniowiec, drzewo; 3) przekłuwać; 4) Leszek dla kolegów; 5) potocznie projektant mody; 6) zatrucie ołowiem; 7) duże, stojące lustro; 8) małe wyścigowe samochody bez nadwozia; 9) pododdziały wojskowe; 10) słomka do picia; 11) na głowach narciarzy; 12) potocznie o więzieniu; 13) zajęcia ruchowe w przedszkolu; 14) zgodny z prawem; 15) pierwiastek At; 16) kończy partię szachów; 17) do prasowania; 18) specjalista w zakresie aerologii; 19) wolna lekcja; 20) piaskowa z cukierni; 21) rodzaj pamięci komputerowej; 22) mleczna w kosmosie; 23) wśród sztuców; 24) piniacz, krzykacz; 25) skowronki borowe; 26) wyspa Odyseusza; 27) niewiadoma; 28) hiszpański klub piłkarski z

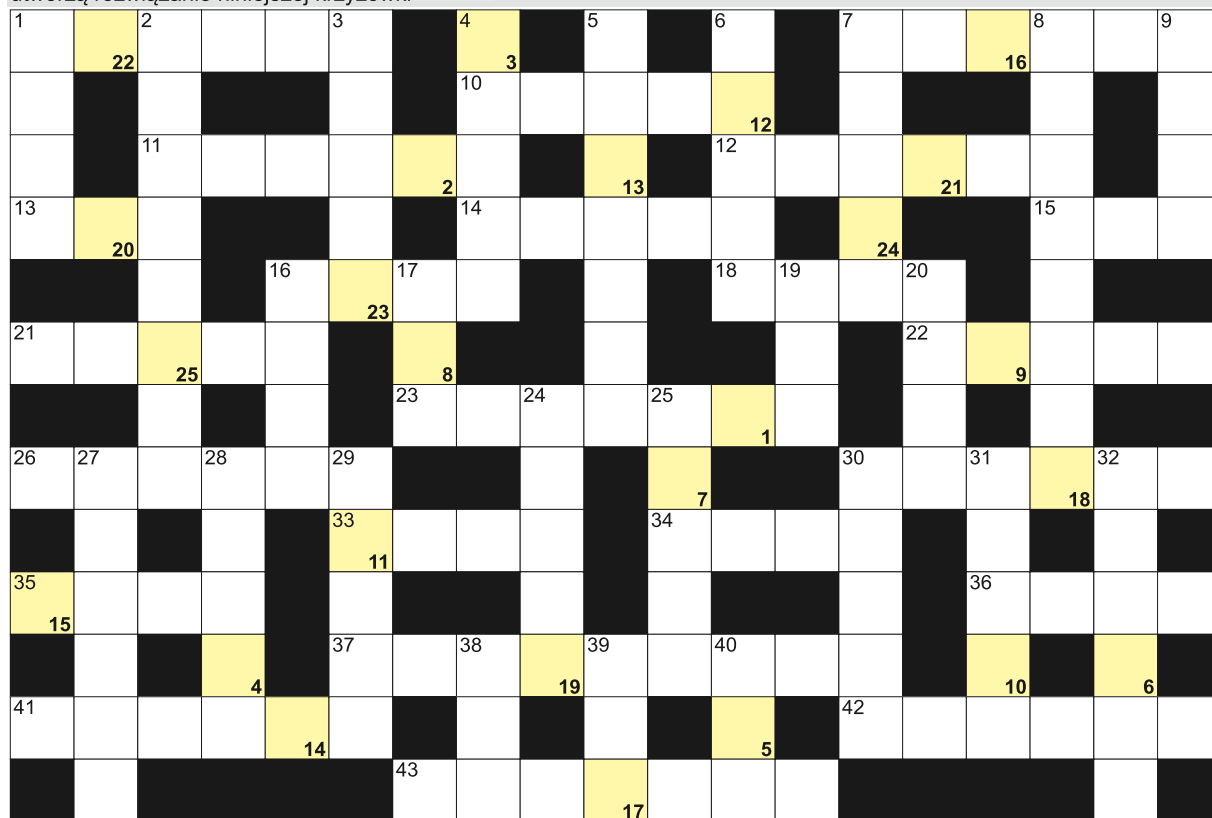
Pampeluny; 29) Julius Kambarage, były prezydent Tanzanii; 30) ważne zadanie do spełnienia; 31) tenisowa lub kosmiczna; 32) północna z USA; 33) Ahonen, fiński skoczek narciarski; 34) wieloczynnościowe roboty kuchenne; 35) wąła kobieta z niską hemoglobina; 36) miłośnik teatru

PIONOWO: 1) rodzaj bułek; 5) część meczu w lidze NBA; 16) magister; 20) spacerowa ulica nad brzegiem rzeki; 22) działanie z dwukropkiem; 24) lek na wszystko; 37) kamyki na beton; 38) mały Adam; 39) rzeka w Iraku; 40) najstarszy polski dąb; 41) stolica Badenii-Wirtembergii; 42) mały samolot sportowy, turystyczny; 43)

mięso cielęce z przedniej górnej części tuszy; 44) Bylica estragon inaczej; 45) Fredriksson z zespołu Roxette; 46) krwinka biała; 47) ma je róża i akacja; 48) lekka na olimpiadzie; 49) słamazara, fajtlapa; 50) wyniszczenie ciała wskutek choroby; 51) Łukaszenka, białoruski przywódca; 52) Hardy, Cruise lub Hanks; 53) piśń nerwowa; 54) Bronte, autorka "Wichrowych wzgórz"; 55) stolica Szkocji; 56) inaczej heksaedr; 57) autor sonetów "Nad głębiami"; 58) winny krzew; 59) Konrad, były Kanclerz Niemiec; 60) sylwicyd, do niszczenia drzew i krzewów; 61) przesłany ładunek elektryczny; 62) sejmowa debata; 63) zbita wełna; 64) ciasto z bakaliami; 65) dawniej wielka flota wojenna; 66) sypialnia szlachcianki

KRZYŻÓWKA z HASŁEM

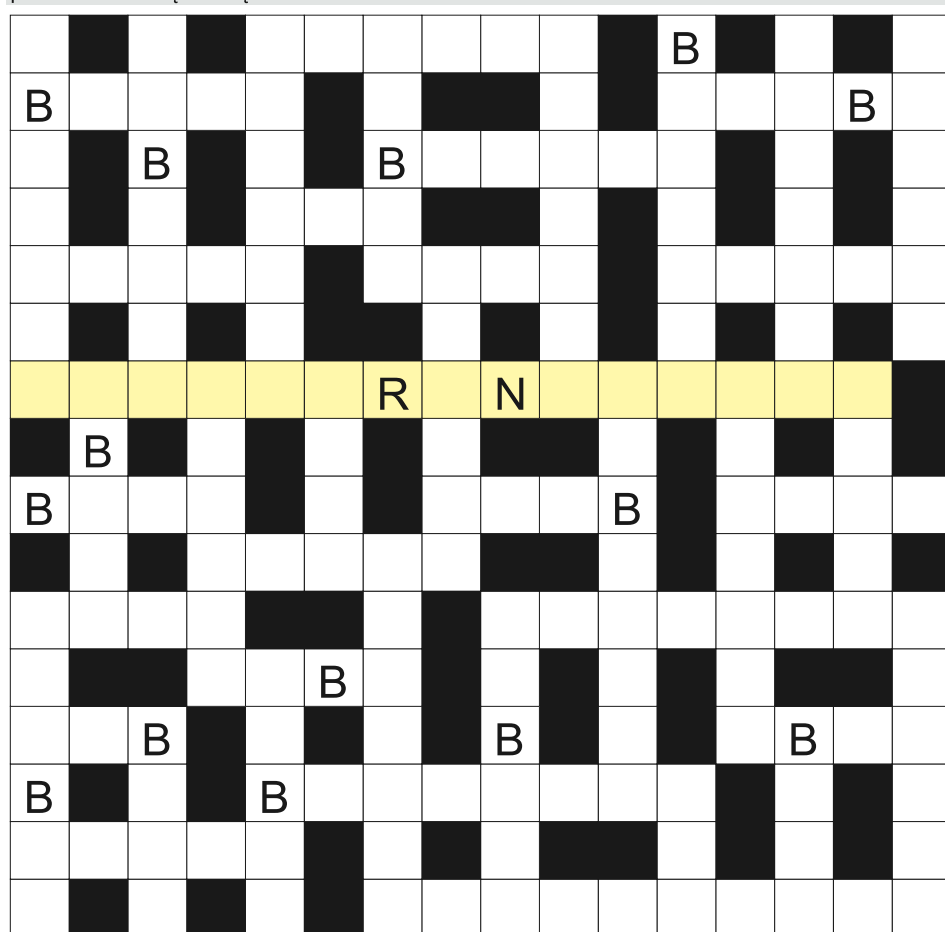
Litery z pól ponumerowanych od 1 do 25 utworzą rozwiązanie niniejszej krzyżówki

POZIOMO: 1) waluta Węgier; 7) porcja laboratoryjna do badań; 10) wyspa Odyseusza; 11) strefa pieszka w mieście; 12) szef wyższej uczelni; 13) czternasta litera alfabetu greckiego; 14) suche w stogu; 15) Rusowicz, polska piosenkarka; 16) ogrodzenie między posesjami; 18) inaczej pława, znak wodny; 21) Wąsek, polski skoczek narciarski; 22) zdrewniałe pnącza w dżungli; 23) potocznie o zakonnicach lub pielęgniarkach; 26) antonim wyżyny; 30) klub piłkarski z Łodzi; 33) Gosling, znany kanadyjski aktor; 34) waluta Samoa; 35) kłótnia, awantura; 36) największa wyspa Hebrydów Wewnętrznych; 37) przyrzeczenie inaczej; 41) butla na perfumy; 42) sztuczna nawierzchnia bieżni; 43) księża, duchowni. **PIONOWO:** 1) gumowy przy obcasie; 2) jeżdżą nim policjanci; 3) duży napis na okładce książki; 4) gra podwójna mieszana w tenisie; 5) stolica Wenezueli; 6) szarańczyn strąkowy, ceratonia; 7) wynajmowany w hotelu; 8) uwolniony zamiast Jezusa; 9) kontynent z Tybetem; 16) wlewany do chłodnicy; 17) bogini, żona Saturna; 19) Aleksandra dla przyjaciół; 20) inaczej o glonach; 24) Świętego Elma, zjawisko; 25) największy księżyc Saturna; 27) bodziec, zachęta do działania; 28) oznaczająca niewiadomą w równaniu; 29) pierwiastek Ar; 30) wolne miejsce pracy; 31) słodki po obiedzie; 32) stolica Armenii; 38) przepływa przez Recz; 39) antonim przodu; 40) rzeka w Innsbrucku.

JOLKA z HASŁEM

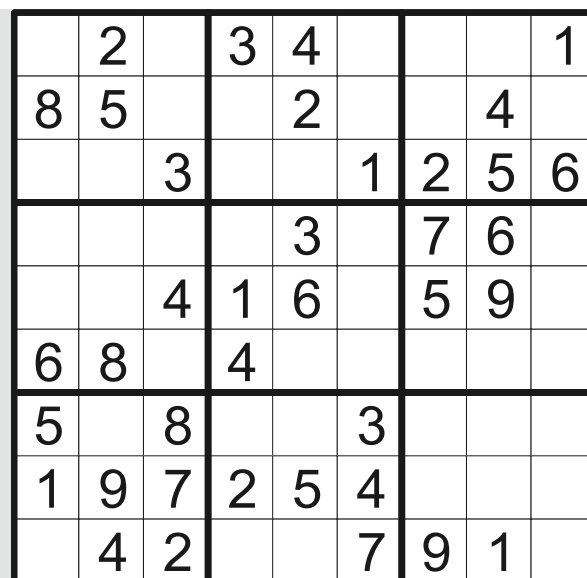
Litery z kolorowych pól czytane poziomo utworzą rozwiązanie:

Ujawniliśmy wszystkie spółgłoski "B". Miejsce wpisu haseł do odgadnięcia. Rozwiązaniem jest hasło z kolorowych pól, czytanych poziomo.

Tony, były premier Wielkiej Brytanii; męska gra owalną piłką; pierwiastek Br; wiś w ramie na ścianie; Camus, autor powieści "Dżuma"; ozdabianie ciała rysunkiem; drzewo z żółędziami; potocznie o kobiecie jeżdżącej konno; pięciogwiazdkowy oferujący noclegi; stolica Kolumbii; kurkowe w każdym mieście; producent Jogobelli; odmiana tlenu który pachnie po burzy; borealny las iglasty; wnętrze samolotu; Lincoln, były prezydent USA; ... przyjęcie w szpitalu; Indianie od Winnetou; stara i cenna budowla; Aleksander, napisał "Zemstę"; Dąbie lub Śniardwy; kosmetyk do rzęs; budynek z poczekalnią i peronami; płyń przez Kościan; dawne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; fachowiec wyrabiający okulary; niejedno w barszczu wigilijskim; czynny były sportowiec; części czośnku; inaczej o szkolnej wywiadówce; przewody elektryczne; druga litera alfabetu greckiego; "kopnięty" kwadrat; miasto Ludwiga van Beethovena; miasto narodzin Jezusa; zespół czterech muzyków; Ogród Oliwny krócej; Antoni dla kolegów; sąsiedzi Węgrów i Bułgarów; przyprawa kuchenna z Wieliczki; rodzinne miasto Heraklita; rozmowa dziennikarska z gwiazdą; Elvis, amerykański król rock and rolla.

Sprawdź się w SUDOKU: wypelnij diagram 9x9 w taki sposób, aby w każdym wierszu, w każdej kolumnie i w każdym z dziewięciu pogrubionych kwadratów 3x3 znalazło się po jednej cyfrze od 1 do 9:

WYKREŚLANKA: poniżej ukryliśmy 20 wyrazów luźno związanych z łazienką. Wykreśliłsz je wszystkie od góry do dołu, od lewej do prawej oraz na ukos. Znajdź i wykreśl wyrazy: szampon, mydło, lustro, szafka, sedes, papier, drzwi, ręcznik, pralka, kosz, dywanik, okno, gąbka, wanna, krem, proszek, płyn, krem, golarka, pasta.

